

กิจกรรมเสริมสร้างทักษะผู้ประกอบการโดยใช้สถานประกอบการธุรกิจชุมชนตำบลเขาแก้ว
ศรีสมบูรณ์เป็นฐานการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

พิทยา บุญยศิวาพงศ์

การค้นคว้าอิสระเสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาสังคมศึกษา
ปีการศึกษา 2566
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

กิจกรรมเสริมสร้างทักษะผู้ประกอบการโดยใช้สถานประกอบการธุรกิจชุมชนตำบลเขาแก้ว
ศรีสมบูรณ์เป็นฐานการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

การค้นคว้าอิสระเสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาสังคมศึกษา
ปีการศึกษา 2566
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

การค้นคว้าอิสระ เรื่อง "กิจกรรมเสริมสร้างทักษะผู้ประกอบการโดยใช้สถานประกอบการธุรกิจชุมชน
ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์เป็นฐานการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย"

ของ พิทยา บุญยศิลาพงศ์

ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

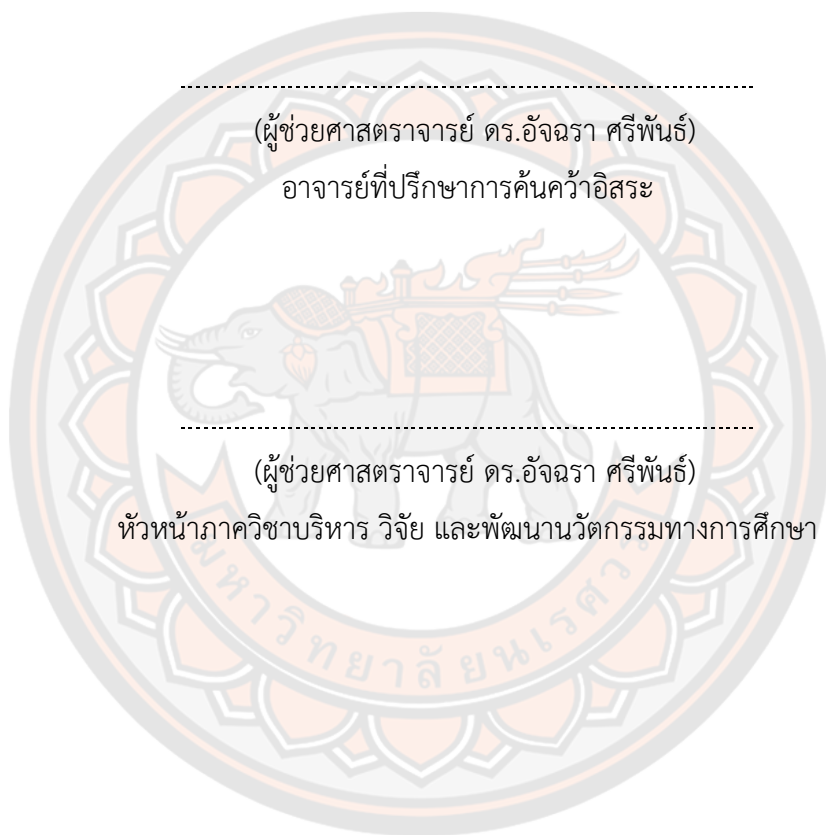
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์)

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์)

หัวหน้าภาควิชาบริหาร วิจัย และพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา

ชื่อเรื่อง	กิจกรรมเสริมสร้างทักษะผู้ประกอบการโดยใช้สถานประกอบการธุรกิจชุมชนตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์เป็นฐานการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
ผู้วิจัย	พิทยา บุญยศิลาพงศ์
ประธานที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์
ประเภทสารนิพนธ์	การค้นคว้าอิสระ กศ.ม. สังคมศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2566
คำสำคัญ	กิจกรรมเสริมศักยภาพ, ทักษะผู้ประกอบการ, การเรียนรู้บนฐานชุมชน

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างกิจกรรมเสริมสร้างทักษะผู้ประกอบการโดยใช้สถานประกอบการธุรกิจชุมชนตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์เป็นฐานการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ กลุ่มผู้เรียน กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจในชุมชน และกลุ่มครูและบุคลากรทางการศึกษา รวม 90 คน โดยมีขอบเขตพื้นที่การวิจัย คือ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการวิเคราะห์สรุปอุปนัย (Analytic Induction) โดยการวิเคราะห์สรุปข้อมูลจากบันทึกภาคสนามที่เป็นส่วนบันทึกละเอียดแบบพรรณนา ซึ่งเป็นแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Analytical Description) ที่ได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ และร่วมแสดงความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลัก พร้อมสนทนาร่วมกันเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย หลังจากนั้นจะนำเสนอรายงานแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์

ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบันที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในด้านทักษะการเป็นผู้ประกอบการ คือ นักเรียนยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการ และนักเรียนไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการเรียน เนื่องจากเป็นวิชาบังคับที่ไม่ตรงกับความสนใจของนักเรียน และปัญหาการขาดความพร้อมของครูผู้สอน และโรงเรียนขาดสื่อแหล่งการเรียนรู้ในด้านทักษะการเป็นผู้ประกอบการ 2) ผลการใช้กิจกรรมเสริมสร้างทักษะผู้ประกอบการโดยใช้สถานประกอบการธุรกิจชุมชนตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ เป็นฐานการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สามารถสรุปเป็นแนวทางการสร้างกิจกรรมเสริมศักยภาพการเรียนรู้ คือ REC MODEL ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเป็นผู้ประกอบการที่รับผิดชอบต่อชุมชน และสังคม ตลอดจนนำไปสู่การมีจิตสำนึกในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

Title	ACTIVITIES TO ENHANCE ENTREPRENEURIAL SKILLS BY USING COMMUNITY BUSINESS ESTABLISHMENTS FOR HIGH SCHOOL STUDENTS IN THUNG SALIAM DISTRICT SUKHOTHAI PROVINCE
Author	Phitthaya Boonyasiwapong
Advisor	Assistant Professor Atchara Sriphan, Ph.D.
Academic Paper	M.Ed. Independent Study in Social Studies - (Plan B), Naresuan University, 2023
Keywords	Potential enhancement activities, Entrepreneurial skills, Community-based learning

ABSTRACT

This research aims to create activities to enhance entrepreneurial skills by using community business establishments in The Khao Kaeo Sri Somboon Subdistrict as a learning base for high school students. It is qualitative research. The main informant group is the group of learners. A group of business entrepreneurs in the community and a group of teachers, totaling 90 people, with the scope of the research area being Khao Kaeo Si Somboon Subdistrict Thung Saliam District Sukhothai Province The researcher conducted qualitative data analysis. Using the Analytic Induction method, analyzing the summary data from the field notes, which are detailed descriptive notes, which are Analytical descriptions, obtained from observation, and interviews, and participating in the opinions of those who Provide primary data and discuss together to analyze data according to research objectives. After that, a descriptive and analytical report will be presented.

The results of the research found that 1) The current conditions that affect learning management activities to develop high school students' entrepreneurial skills are that students still lack knowledge. understanding of entrepreneurship and students do not attach importance to learning because it is a compulsory subject that does not correspond to students' interests and the lack of readiness of teachers

and the school lacks media resources for learning about entrepreneurial skills. 2) The results of using activities to enhance entrepreneurial skills by using community business establishments in Khao Kaeo Sri Somboon Subdistrict as a learning base for secondary school students. end It can be summarized as a guideline for creating activities that enhance learning potential, namely REC MODEL, which gives students the skills to be entrepreneurs who are responsible for the community and society, as well as leading to awareness of sustainable local development.

ประกาศคุณูปการ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีจากความอนุเคราะห์อย่างดียิ่งของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัฉรา ศรีพันธ์ ประธานที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ที่ได้กรุณาถ่ายทอดความรู้ให้คำปรึกษาตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเมตตา เอาใจใส่ และเสียสละเวลาอันมีค่าให้แก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดีตลอดมา นอกจากนี้ ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐเชษฐ์ พูลเจริญ และ ดร.ปริญญา สร้อยทอง อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษา ที่กรุณาให้แนวคิด และแนะนำเพิ่มเติมจนทำให้การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ มีความถูกต้อง และมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ นายยุทธยา คงพรม ผู้อำนวยการสถานศึกษา ผู้บริหาร และบุคลากรของโรงเรียนชัยมงคลพิทยา รวมถึงผู้ให้ข้อมูลทุกท่านเป็นอย่างสูง ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ อำนวยความสะดวก และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บข้อมูล ตลอดจนให้คำปรึกษาคำแนะนำต่าง ๆ ในการทำวิจัย และขอขอบคุณนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนชัยมงคลพิทยา ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยจนทำให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สมบูรณ์ และมีคุณค่า

เหนือสิ่งอื่นใด ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ครอบครัวของผู้วิจัย พี่ เพื่อน และน้อง ๆ ทุกท่าน ที่ได้ให้คำแนะนำ และให้กำลังใจเสมอมาจนทำให้การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

คุณค่า และประโยชน์อันพึงมีจากการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้วิจัยขออุทิศแด่ผู้มีพระคุณ ทุก ๆ ท่าน และสถาบันการศึกษาที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา มีส่วนร่วมในการวางรากฐานการศึกษาอบรมและให้การสนับสนุน ผู้วิจัยตลอดมา จนจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

พิทยา บุญยศิลาพงศ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
ประกาศคุุณุปการ.....	ช
สารบัญ.....	ซ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
ขอบเขตการศึกษา.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้บนฐานชุมชน.....	9
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตร.....	15
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้.....	22
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับทักษะความเป็นผู้ประกอบการ.....	28

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบริบทประวัติศาสตร์ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย	36
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	38
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	41
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	42
ผู้ให้ข้อมูลหลัก	42
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	43
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	44
การวิเคราะห์ข้อมูล	46
การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล.....	46
บทที่ 4 ผลการวิจัย	49
สภาพปัจจุบันที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ตอนปลายในด้านทักษะการเป็นผู้ประกอบการ	49
การสร้างชุดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการบนฐาน ชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย	55
ผลการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการบนฐานชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย	66
บทที่ 5 บทสรุป	76
สรุปผลการวิจัย.....	76
อภิปรายผล	79
ข้อเสนอแนะ	82
บรรณานุกรม.....	83
ภาคผนวก.....	87

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 แสดงวิธีการดำเนินการวิจัย	47
ตาราง 2 แสดงหน่วยการเรียนรู้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้การพัฒนาทักษะผู้ประกอบการ โดยใช้เศรษฐกิจชุมชนตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์เป็นฐานการเรียนรู้	58

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 Business Model Canvas.....	34
ภาพ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	41
ภาพ 3 ผังมโนทัศน์กิจกรรมการเรียนรู้การเสริมสร้างทักษะผู้ประกอบการโดยใช้สถานประกอบการธุรกิจชุมชนตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์เป็นฐานการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	64
ภาพ 4 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้การพัฒนาทักษะผู้ประกอบการโดยใช้เศรษฐกิจชุมชนตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์เป็นฐานการเรียนรู้	65
ภาพ 5 กิจกรรมค่ายพัฒนาผู้เรียนการพัฒนาทักษะผู้ประกอบการโดยใช้เศรษฐกิจชุมชนตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์เป็นฐานการเรียนรู้.....	66
ภาพ 6 กิจกรรมการเรียนรู้ประวัติความเป็นมาตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์.....	67
ภาพ 7 กิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน	68
ภาพ 8 กิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ	68
ภาพ 9 กิจกรรมการจัดการเรียนรู้การออกแบบโมเดลธุรกิจ	69
ภาพ 10 กิจกรรมการถอดบทเรียนจากการศึกษาสถานประกอบการธุรกิจชุมชน	69
ภาพ 11 กิจกรรม PLC ของคณะครูเพื่อวางแผนการดำเนินงาน และออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้	70
ภาพ 12 คณะครูร่วมทำกิจกรรมการเรียนรู้กับนักเรียน.....	71
ภาพ 13 แหล่งเรียนรู้ธุรกิจผักออร์แกนิก	72
ภาพ 14 แหล่งเรียนรู้ธุรกิจเครื่องจักสาน	73
ภาพ 15 แหล่งเรียนรู้ธุรกิจการทำไม้กวาด.....	73

ภาพ 16 แหล่งเรียนรู้ธุรกิจตัดเย็บเสื้อผ้า	73
ภาพ 17 แหล่งเรียนรู้ธุรกิจขนมไทย	74
ภาพ 18 แหล่งเรียนรู้ธุรกิจแปรรูปอาหาร	74
ภาพ 19 แหล่งเรียนรู้ธุรกิจเบเกอรี่โฮมเมด	74
ภาพ 20 แนวทางการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ REC MODEL	75

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ว่ามนุษย์ดำรงชีวิตอย่างไร ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นอกจากนี้ ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงการพัฒนา เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมได้กำหนดสาระรายวิชาเศรษฐศาสตร์ ประกอบด้วย การผลิต การแจกจ่าย และการบริโภคสินค้าและบริการ การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ และการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

ปัจจุบันถือเป็นช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงด้วยการพัฒนาทางเทคโนโลยีและการสื่อสารต่าง ๆ ที่เปลี่ยนให้วิถีชีวิตของผู้คนหลายประเทศต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบเศรษฐกิจใหม่เพื่อสร้างความมั่นคงและพัฒนาคุณภาพชีวิตประชากรให้สามารถอยู่ดีมีสุขในศตวรรษที่ 21 อย่างเช่น ประเทศเกาหลีใต้ที่วางโมเดลเศรษฐกิจเป็นเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) หรือ สหรัฐอเมริกาที่มีนโยบายประเทศแห่งนักสร้างสรรค์ (A nation of makers) เป็นโมเดลเศรษฐกิจ รวมถึงประเทศไทยที่มีการปรับเปลี่ยนโมเดลเศรษฐกิจมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ยุคโมเดลประเทศไทย 1.0 ซึ่งพึ่งพาการใช้ทรัพยากรทรัพยากรธรรมชาติเป็นหลัก จนในปัจจุบันที่ทุกภาคส่วนร่วมกันผลักดันโมเดลประเทศไทย 4.0 ที่เน้นการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามาขับเคลื่อน เพื่อแก้ปัญหาการติดกับดักประเทศรายได้ปานกลาง ก้าวไปสู่ประเทศรายได้สูงที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน (กระทรวงอุตสาหกรรม, 2559)

โมเดลประเทศไทย 4.0 เป็นยุทธศาสตร์เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยเน้นขับเคลื่อนใน 3 มิติ ได้แก่ การเปลี่ยนจากการผลิตสินค้าโภคภัณฑ์เป็นสินค้าเชิงนวัตกรรม การเปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรมไปเป็นการขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม การเปลี่ยนจากสินค้าภาคการผลิตเป็นสินค้าภาคบริการ โดยประเทศไทยจะต้องเปลี่ยนผ่านใน 4 องค์ประกอบสำคัญ ดังนี้ การเปลี่ยนจากเกษตรแบบดั้งเดิม (Traditional Farming) ไปสู่เกษตรสมัยใหม่ (Smart Farming) การเปลี่ยนจากวิสาหกิจขนาดกลาง

และขนาดย่อมแบบเดิม (Traditional SMEs) ไปสู่การเปลี่ยน Smart Enterprises และสตาร์ทอัพ การเปลี่ยนจากการให้บริการแบบเดิม (Traditional Services) ไปสู่บริการที่สร้างมูลค่าสูง (High Value Services) การเปลี่ยนจากแรงงานทักษะต่ำไปสู่แรงงานที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และทักษะสูง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561)

โมเดลประเทศไทย 4.0 ให้ความสำคัญในการสร้างผู้ประกอบการ เพื่อพัฒนาประเทศ ให้ปรับเปลี่ยนจากประเทศรายได้ปานกลางเป็นประเทศรายได้สูง ปรับเปลี่ยนจากเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยประสิทธิภาพเป็นขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) ประกอบกับสถานการณ์ปัจจุบัน กลุ่มเยาวชนไทย กลุ่มวัยรุ่น และวัยเริ่มต้นทำงาน มีความปรารถนาที่จะเป็นผู้ประกอบการมากขึ้น โดยมีทัศนคติเชิงบวกต่อผู้ประกอบการ เช่น มองว่ามีความเป็นอิสระ เป็นอาชีพที่มีเกียรติและสามารถสร้างรายได้ รวมถึงความมั่นคงให้กับชีวิตอย่างรวดเร็วกว่าการประกอบการอาชีพอื่น ๆ ดังนั้นทักษะการเป็นผู้ประกอบการจึงเป็นทักษะหนึ่งที่มีส่วนช่วยในการพัฒนาและขับเคลื่อนประเทศ (สทธร เพชรวิโรจน์ชัย, 2561) เพราะทักษะความเป็นผู้ประกอบการไม่ได้เพียงแต่มีความสำคัญต่อผู้ประกอบการที่สร้างธุรกิจของตนเองเท่านั้น หากแต่เป็นทักษะที่เป็นที่ต้องการของบริษัทธุรกิจอุตสาหกรรมต่าง ๆ เช่นกัน ดังนั้น การที่จะสามารถรับมือยกระดับสภาพเศรษฐกิจ และสังคมในโลกปัจจุบันได้ต้องมีการพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งมีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งต่อบุคคล โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) ทักษะความเป็นผู้ประกอบการไม่ได้หมายความว่าเพียงแต่การรู้จัก เริ่มต้นธุรกิจร้านค้าขนาดเล็กเท่านั้น หากแต่ความเป็นผู้ประกอบการเป็นการพัฒนาและปลูกฝังจิตวิญญาณความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Spirit) อาทิ ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม การคิดนอกกรอบ การปรับตัว ความมั่นคงทางทรัพยากร ความกล้าเสี่ยง โดยไม่คำนึงถึงวิชาชีพหรือเส้นทางอาชีพที่เลือกเดิน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561)

การศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 เป็นช่วงแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพื่อให้การศึกษาขั้นพื้นฐานสอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคม และความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการสร้างกลยุทธ์ใหม่ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้สามารถตอบสนองความต้องการของบุคคล สังคมไทย ผู้เรียนมีศักยภาพในการแข่งขัน และร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในสังคมโลก โดยในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กล่าวถึงการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายว่าเป็นระดับการศึกษาที่มุ่งเน้นการเพิ่มพูนความรู้และทักษะเฉพาะด้าน สนองตอบความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียนทั้งด้านวิชาการ และวิชาชีพ มีทักษะในการใช้วิทยาการ และเทคโนโลยี ทักษะกระบวนการคิดขั้นสูงสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) สมรรถนะผู้ประกอบการที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ควรส่งเสริม และเริ่มมีการสอน

ตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพราะเป็นการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีทักษะสำหรับออกไปดำรงชีวิตในโลกศตวรรษที่ 21 ตลอดจนหัวใจสำคัญของการศึกษาคือ “การเรียนรู้ของผู้เรียน” ในการปฏิรูปการศึกษาให้ประสบความสำเร็จจึงมีความจำเป็นต้อง “ปฏิรูปการเรียนรู้” ของผู้เรียน ซึ่งในการปฏิรูปการเรียนรู้นั้น มีองค์ประกอบสำคัญที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอีกหลายประการ ได้แก่ ครูผู้สอน หลักสูตร การเรียนการสอน การวัดและประเมินผล องค์ประกอบทั้ง 4 ประการดังกล่าวจะสนับสนุน และเอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และเกิดสมรรถนะสำคัญที่สามารถใช้ได้ในชีวิตจริง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เป็นกลยุทธ์หรือรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาตามหลักสูตรให้เชื่อมโยงกับชุมชนโดยใช้การปฏิบัติงานเป็นฐาน ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติงานจากสถานการณ์จริงในชุมชน ภายใต้การมีส่วนร่วมระหว่างครู ผู้เรียน และกลุ่มคนในชุมชน เช่น การไปศึกษาเรื่องประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม การทำมาหากิน หัตถกรรม การศึกษาพยาบาลแบบพื้นบ้าน จากบุคคล และองค์กรในชุมชนนอกเหนือไปจากการเรียนรู้ในห้องเรียน กระบวนการสำคัญของการเรียนรู้ ใช้การสะท้อนคิดเชิงวิพากษ์ ซึ่งจะช่วยให้เกิดความรู้ในเนื้อหาตามหลักสูตรและเข้าใจชุมชนมากขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนด้านความรู้และทักษะอย่างหลากหลาย เช่น การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ การคิดเชิงวิพากษ์ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในศตวรรษ 21 มีคุณธรรมจริยธรรม เจตคติที่พึงประสงค์ ตระหนักในความรับผิดชอบในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน รวมทั้งเพื่อตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของชุมชน ชุมชนและผู้เรียนจะได้รับประโยชน์ร่วมกัน ทั้งโดยการบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และตามเป้าหมายที่กำหนดโดยชุมชน และสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในเชิงบวก อันเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน (กล้า ทองขาว, 2561)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจในการสร้างกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการบนฐานชุมชนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ขึ้นเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานที่ตั้ง ประวัติ วัฒนธรรม ประเพณี และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการธุรกิจในห้องเรียนของตนเอง ตลอดจนเพื่อให้นักเรียนมีทักษะผู้ประกอบการเพื่อสังคม สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการธุรกิจอย่างยั่งยืน และเพื่อให้นักเรียนมีความภูมิใจ ตระหนัก และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมประเพณี และทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นของนักเรียน โดยใช้เศรษฐกิจชุมชนตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย เป็นพื้นที่เป้าหมายในการศึกษา เนื่องจากบริเวณนี้เป็นสถานที่ตั้งของโรงเรียนชัยมงคลพิทยา อีกทั้งโรงเรียนยังมีประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ที่ยึดโยงกับชุมชนจึงเป็นที่มาของพื้นที่เป้าหมายในการศึกษาดังกล่าว นอกจากนี้การสร้างชุดกิจกรรมดังกล่าวยังเป็นแนวทางในการนำไปปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนรู้ให้หน่วยงาน

ทางการศึกษา และครูสามารถนำชุดกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการเรียนรู้ ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และกลุ่มสาระอื่น ๆ ต่อไปในภายภาคหน้าได้อีกด้วย

คำถามวิจัย

กิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการบนฐานชุมชนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ควรจะมีลักษณะอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสร้างกิจกรรมเสริมหลักสูตรการพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการบนฐานชุมชนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ครูผู้สอนในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ได้แนวทางในการนำไปปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์เป็นฐานในการเรียนรู้ ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และกลุ่มสาระอื่น ๆ
2. ครูผู้สอนได้รูปแบบกิจกรรมเสริมหลักสูตรการพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการบนฐานชุมชนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัยที่เหมาะสม
3. นักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการ เป็นผลมาจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้เศรษฐกิจชุมชนตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์เป็นฐานการเรียนรู้
4. ผู้ที่สนใจสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปพัฒนาในการทำวิจัยครั้งต่อไป และยังสามารถนำไปใช้กับการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาอื่น ๆ ได้

ขอบเขตการศึกษา

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้รายงานได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 สร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้การพัฒนาทักษะผู้ประกอบการโดยใช้เศรษฐกิจชุมชนตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์เป็นฐานการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 หน่วยการเรียนรู้ดังนี้

1.1.1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ประวัติความเป็นมาตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์

- 1) ประวัติชุมชนบ้านใหม่

- 2) ประวัติชุมชนบ้านสามหลัง
- 3) ประวัติชุมชนบ้านใหม่ไทยเจริญ
- 4) ประวัติชุมชนบ้านใหม่เขาแก้ว
- 5) ประวัติชุมชนบ้านศรีสมบูรณ์
- 6) ประวัติชุมชนบ้านใหม่ไทยชนะศึก

1.1.2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ต้นแบบธุรกิจสู่การเป็นผู้ประกอบการ

- 1) ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านใหม่
- 2) ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านสามหลัง
- 3) ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านใหม่ไทยเจริญ
- 4) ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านใหม่เขาแก้ว
- 5) ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านศรีสมบูรณ์
- 6) ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านใหม่ไทยชนะศึก

1.1.3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การจัดการธุรกิจอย่างยั่งยืน

- 1) แนวคิดการแนวความคิดการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน
- 2) ความรับผิดชอบต่อธุรกิจในมิติสิ่งแวดล้อม
- 3) ความรับผิดชอบต่อธุรกิจในมิติสังคม

1.1.4 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การออกแบบโมเดลธุรกิจ

- 1) แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำโมเดลธุรกิจ (Business Model Canvas)
- 2) การจัดทำโมเดลธุรกิจ (Business Model Canvas)
- 3) การนำเสนอโมเดลธุรกิจ (Business Model Canvas)

1.2 ศึกษาผลการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะผู้ประกอบการโดยใช้สถานประกอบการธุรกิจชุมชนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

1.3 ประเมินผลการพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชัยมงคลพิทยา อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย จากกิจกรรมเสริมสร้างทักษะผู้ประกอบการโดยใช้สถานประกอบการธุรกิจชุมชน

2. ขอบเขตกลุ่มเป้าหมาย

2.1 กลุ่มที่ 1 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชัยมงคลพิทยา อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ปีการศึกษา 2565 จำนวน 80 คน ใช้เกณฑ์การคัดเลือกจากการเลือกแบบเจาะจง (Criterion Based Selection) โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก คือ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนชัยมงคลพิทยา อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ปีการศึกษา 2565 และเป็นนักเรียนที่ได้เรียนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.2 กลุ่มที่ 2 ผู้ให้ความรู้ มีเกณฑ์การคัดเลือกจากเป็นกลุ่มที่ส่งเสริมความรู้ในส่วนของประวัติศาสตร์ชุมชนตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ และผู้ประกอบการธุรกิจในท้องถิ่น

2.2.1 ปราชญ์ท้องถิ่นตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Criterion Based Selection) เนื่องจากเป็นผู้ที่มีประสบการณ์มีความรู้ความเข้าใจในความเป็นมาและบริบทต่าง ๆ ของท้องถิ่น สามารถให้ข้อมูลบอกเล่าเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย จำนวน 1 คน

2.2.2 ผู้ประกอบการธุรกิจชุมชน ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Criterion Based Selection) เนื่องจากเป็นผู้มีประสบการณ์และความรู้ สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย จำนวน 6 คน

2.3 กลุ่มที่ 3 ครูและบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนชัยมงคลพิทยา จำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ จำนวน 1 คน ครูกลุ่มสาระสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชัยมงคลพิทยา จำนวน 1 คน โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกจากตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาและตำแหน่งครูผู้สอน เนื่องจากเป็นผู้มีความรู้ประสบการณ์ และเชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

งานวิจัยครั้งนี้มีพื้นที่เป้าหมายในการศึกษา คือ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย เนื่องจากบริเวณนี้เป็นสถานที่ตั้งของโรงเรียนชัยมงคลพิทยา อีกทั้งโรงเรียนยังมีประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรม ที่ยึดโยงกับชุมชนจึงเป็นที่มาของพื้นที่เป้าหมายในการศึกษาดังกล่าว

4. ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย 1 กรกฎาคม 2565 - 1 พฤษภาคม 2566

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กิจกรรมเสริมหลักสูตร หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นนอกเหนือจากการเรียนการสอนในหลักสูตร เพื่อช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ อีกทั้งยังเป็นการเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และยังเป็นการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมในการทำประโยชน์ต่อชุมชน ตลอดจนการทำงานบำรุงขนบทำเนียมประเพณี สร้างจิตสำนึกในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีคุณค่า

2. ทักษะความเป็นผู้ประกอบการ หมายถึง ทักษะในการเป็นเจ้าของกิจการ หรือผู้ที่คิดริเริ่มจัดตั้งธุรกิจขึ้นมาเป็นของตนเอง ประกอบด้วย 1) ด้านความรู้ ได้แก่ หน้าที่ของผู้ประกอบการ

และการจัดการธุรกิจ 2) ด้านทักษะ ได้แก่ การคิดแก้ปัญหาและการตัดสินใจ การคิดสร้างสรรค์ และการสื่อสาร และ 3) ด้านคุณลักษณะ ได้แก่ ความมั่นใจในตนเอง ความกล้าเสี่ยง ความมีวินัย ความอดทน และความรับผิดชอบต่อสังคม

3. แหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ วิทยากร ภูมิปัญญาชาวบ้าน และประสบการณ์ อื่น ๆ ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

4. การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาตามหลักสูตรให้เชื่อมโยงกับชุมชนโดยใช้การปฏิบัติงานเป็นฐาน ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติงานจากสถานการณ์จริงในชุมชน ภายใต้การมีส่วนร่วมระหว่างครูผู้เรียน และกลุ่มคนในชุมชน เช่น กิจกรรมการเรียนรู้การพัฒนาทักษะผู้ประกอบการโดยใช้เศรษฐกิจชุมชนตำบลเขาแก้ว ศรีสมบูรณ์เป็นฐานการเรียนรู้ เป็นต้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัย เรื่อง กิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการบนฐานชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาจากเอกสาร เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิและทุติยภูมิ ทั้งที่เป็นเอกสาร หนังสือ ตำรา บทความ บทสัมภาษณ์ บันทึกรายงาน การทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลที่ได้จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยประกอบด้วยเนื้อหาสาระสำคัญ ความลำดับ ดังต่อไปนี้

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้บนฐานชุมชน

- 1.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
- 1.2 ฐานรากทฤษฎีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
- 1.3 กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
- 1.4 กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
- 1.5 แนวทางการวัดและประเมินผล

2. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตร

- 2.1 ความหมายของกิจกรรมเสริมหลักสูตร
- 2.2 ความสำคัญของกิจกรรมเสริมหลักสูตร
- 2.3 ประเภทของกิจกรรมเสริมหลักสูตร
- 2.4 ประโยชน์ของกิจกรรมเสริมหลักสูตร

3. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้

- 3.1 ความหมายของแหล่งเรียนรู้
- 3.2 ประเภทของแหล่งเรียนรู้
- 3.3 ความสำคัญและประโยชน์ของแหล่งเรียนรู้
- 3.4 แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน

4. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับทักษะความเป็นผู้ประกอบการ

- 4.1 ความหมายของทักษะความเป็นผู้ประกอบการ
- 4.2 หน้าที่ของผู้ประกอบการ
- 4.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการประกอบการ

- 4.4 คุณลักษณะของผู้ประกอบการ
- 4.5 กระบวนการประกอบการ (Entrepreneurial Process)
- 4.6 โมเดลธุรกิจ (Business Model Canvas)
5. บริบทประวัติศาสตร์ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย
 - 5.1 ประวัติความเป็นมาของอำเภอทุ่งเสลี่ยม
 - 5.2 ประวัติความเป็นมาของตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ
7. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้บนฐานชุมชน

1. ความหมายของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เป็นที่รู้จักในประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย ทวีปแอฟริกา และเอเชีย ในชื่อว่า การเรียนรู้โดยการบริการสังคม (Service Learning: SL) เป็นรูปแบบของการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ที่ออกแบบมาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบุคคลและความต้องการของชุมชน (Flechy, 2011, p. 2)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เป็นกลยุทธ์หรือรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาตามหลักสูตรให้เชื่อมโยงกับชุมชนโดยใช้การปฏิบัติงานเป็นฐาน ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติงานจากสถานการณ์จริงในชุมชน ภายใต้การมีส่วนร่วมระหว่างครู ผู้เรียน และกลุ่มคนในชุมชน เช่น การไปศึกษาเรื่องประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม การทำมาหากิน หัตถกรรม การศึกษาพยาบาลแบบพื้นบ้านจากบุคคล และองค์กรในชุมชนนอกเหนือไปจากการเรียนรู้ในห้องเรียน กระบวนการสำคัญของการเรียนรู้ใช้ การสะท้อนคิดเชิงวิพากษ์ ซึ่งจะช่วยให้เกิดความรู้ในเนื้อหาตามหลักสูตรและเข้าใจชุมชนมากขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนด้านความรู้และทักษะอย่างหลากหลาย เช่น การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ การคิดเชิงวิพากษ์ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในศตวรรษ 21 มีคุณธรรมจริยธรรม เจตคติที่พึงประสงค์ ตระหนักในความรับผิดชอบในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน รวมทั้งเพื่อตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของชุมชน ชุมชนและผู้เรียนจะได้รับประโยชน์ร่วมกัน ทั้งโดยการบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและตามเป้าหมายที่กำหนดโดยชุมชน และสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในเชิงบวก อันเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน (กล้า ทองขาว, 2561 หน้า 3)

2. ฐานรากทฤษฎีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน มีฐานรากมาจากทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist Theory) โดยมีเงื่อนไขของการเรียนรู้ คือ การเรียนรู้เป็นกระบวนการลงมือกระทำ (Active Process) ที่เกิดขึ้นในแต่ละบุคคล ความรู้ต่าง ๆ จะถูกสร้างด้วยตัวผู้เรียนเอง โดยใช้ข้อมูลที่ได้รับมาใหม่ร่วมกับข้อมูลหรือความรู้เดิมที่มีอยู่แล้ว รวมทั้งประสบการณ์เดิมมาสร้างความหมายในการเรียนรู้ของตนเอง ประสบการณ์ของผู้เรียนจะถูกนำมาเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ และจะมีผลโดยตรงต่อการสร้างความรู้ใหม่ แนวคิดใหม่หรือการเรียนรู้ที่ตนเอง กระบวนการเรียนรู้จึงมักเป็นลักษณะที่ให้ผู้เรียนสร้างความรู้จากการร่วมมือกันแก้ปัญหา โดยมีหลักการพื้นฐานสำคัญ 5 ประการ ดังนี้ (สุมาลี ชัยเจริญ, 2557, น. 375 - 378)

1. **สถานการณ์ปัญหา (Problem Based)** มาจากพื้นฐานของทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Cognitive Constructivism) ของเพียเจต์ ที่เชื่อว่า ถ้าผู้เรียนได้รับการกระตุ้นให้เกิดความขัดแย้งทางปัญญา หรือที่เรียกว่า เกิดการเสียสมดุลทางปัญญา ผู้เรียนต้องพยายามปรับโครงสร้างทางปัญญา หรือสกีมา (Schema) ให้เข้าสู่ภาวะสมดุล โดยการดูซึมหรือการปรับโครงสร้างทางปัญญาสามารถที่จะสร้างความรู้ใหม่ขึ้นมาได้หรือเกิดการเรียนรู้ที่ตนเองภายใต้สิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น สถานการณ์ปัญหาจะเป็นเสมือนประตูที่นำผู้เรียนเข้าสู่เนื้อหา

2. **แหล่งเรียนรู้ (Resource)** เป็นที่รวบรวมข้อมูลเนื้อหาสารสนเทศที่ผู้เรียนใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ เช่น ชุมชนการเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งการเรียนรู้ธรรมชาติ แหล่งสารสนเทศ เป็นต้น

3. **ฐานการช่วยเหลือ (Scaffolding)** ซึ่งจะสนับสนุนผู้เรียนในการแก้ปัญหาหรือการเรียนรู้ในกรณีที่ไม่สามารถปฏิบัติการกิจกรรมการเรียนรู้ให้สำเร็จด้วยตัวเองได้ หรือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความพยายามในการเรียนรู้ โดยอาจเป็นคำแนะนำ แนวทาง ตลอดจนกลยุทธ์ต่าง ๆ ในการแก้ปัญหา หรือปฏิบัติการกิจกรรมการเรียนรู้ รวมทั้งกระบวนการคิด เป็นต้น

4. **การโค้ช (Coaching)** เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ โดยเปลี่ยนบทบาทของครูจากหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้หรือบอกความรู้มาเป็นผู้ชี้แนะ ที่ต้องให้ความช่วยเหลือและคำแนะนำแก่ผู้เรียน ซึ่งมุ่งเน้นการให้ความรู้ในเชิงพุทธิปัญญา หรือการให้รู้คิด และการสร้างปัญญา

5. **การร่วมมือกันแก้ปัญหา (Collaboration)** เป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่ช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่นเพื่อขยายมุมมองให้แก่ตนเอง การร่วมมือกันแก้ปัญหา จะสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการคิดไตร่ตรอง เป็นการเปิดโอกาสให้ทั้งผู้เรียน ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญ ได้สนทนาแสดงความคิดเห็นของตนเองกับผู้อื่น นอกจากนี้ยังเป็นส่วนสำคัญในการป้องกันและปรับมโนคติที่คลาดเคลื่อนที่อาจเกิดขึ้นในขณะที่เรียนรู้

นอกจากนี้ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานยังอยู่ภายใต้ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning Theory) โดย เดวิด โคลบ (David Kolb) กำหนดไว้ 4 ขั้นตอนคือ

1. การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ (Concrete Experience: CE) โคลบเชื่อว่า การเรียนรู้ที่แท้จริงจะเริ่มขึ้นเมื่อผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้สัมผัสธรรมชาติที่แท้จริงขององค์ความรู้นั้น เช่น การเรียนการสอนในห้องเรียน การศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน การอ่านหนังสือ การทดลอง การพูดคุยและการประชุม เป็นต้น

2. การสะท้อนการเรียนรู้/ทบทวนการเรียนรู้ (Reflective Observation: RO) เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนจะมีการสะท้อนคิด (Reflection) กระบวนการเรียนรู้จะต้องมีการจัดสรรเวลาให้ขั้นตอนนี้อย่างเหมาะสมเนื่องจากเป็นธรรมชาติของผู้เรียนที่จะต้องมีการสะท้อนคิดอยู่ตลอดเวลา เช่น การเขียนสรุปสิ่งที่เรียนรู้การบันทึกการเรียนรู้ การทำการบ้าน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียน (Dialogue/Discussion)

3. การสรุปองค์ความรู้ (Abstract Conceptualization: AC) เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนจัดวางองค์ความรู้ใหม่ผสมกับองค์ความรู้เก่าด้วยตนเอง เช่น การเขียนแผนภาพโน้ตส์ (Mind Mapping) การสรุปการเรียนรู้ออกมาเป็นรูปแบบหรือกรอบความคิด การนำเสนอผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

4. การประยุกต์ใช้ความรู้ (Active Experimentation: AE) ผู้เรียนจะลงมือปฏิบัติอีกครั้งเพื่อพิสูจน์การเรียนรู้ของตนเองว่าเข้าใจได้ถูกต้องหรือไม่ เพื่อรวบรวมสิ่งที่เรียนรู้ที่ถูกต้องหรือสิ่งที่ควรปรับปรุงสำหรับดำเนินการเรียนรู้ในขั้นตอนที่ 1 ต่อไป

3. กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานมีหลายรูปแบบ เป็นการผสมผสานทั้งทฤษฎีและการปฏิบัติซึ่ง Melville, Berg, & Blank (2015, pp. 36-45) ได้สรุปกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานไว้ 6 กลยุทธ์ ดังนี้

1. การให้บริการชุมชนเชิงวิชาการ (Academically Based Community Service: ABCS) จะเชื่อมต่อภารกิจด้านการศึกษาของสถานศึกษากับชุมชนที่ล้อมรอบ ทั้งสถาบันอุดมศึกษาและโรงเรียนของรัฐจะถูกออกแบบมาเพื่อมุ่งเน้นในการฟื้นฟูชุมชน หลักการสำคัญของการให้บริการชุมชนเชิงวิชาการ คือ การร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริง ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาความเป็นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตย โดยการให้บริการแก่ชุมชนรูปแบบนี้เริ่มต้นจากความต้องการของชุมชน กระบวนการเรียนรู้การวิจัย และการดำเนินการต่าง ๆ ในวันที่มีการเรียนการสอนตามปกติ และหลังเลิกเรียน

2. การศึกษาความเป็นพลเมือง (Civic Education) มีจุดมุ่งหมายเพื่อเตรียมความเป็นพลเมืองที่มีพลังและรับผิดชอบ สนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยให้ประสบการณ์การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงการเรียนรู้ทางวิชาการของผู้เรียนกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งมีความสำคัญต่อประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ มีหลักการสำคัญคือ 1) สนับสนุนการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในบทบาทของพลเมืองอย่างชัดเจน 2) สะท้อนถึงเจตนาและความพยายามมุ่งเน้นที่ผลลัพธ์ของความเป็นพลเมือง 3) ให้ประสบการณ์การเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ในห้องเรียนและการมีส่วนร่วมของประชาชน 4) เน้นแนวคิดที่จำเป็นต่อระบอบประชาธิปไตย และ 5) ช่วยให้ผู้เรียนเห็นความเชื่อมโยงระหว่างแนวความคิดประชาธิปไตยกับชีวิตของตนเอง

3. การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Education) เป็นการใช้ประโยชน์จากความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียนในประเด็นที่เกี่ยวกับโลกธรรมชาติและความสัมพันธ์ทางสังคม โดยใช้สภาพแวดล้อมของโรงเรียนและชุมชนเป็นกรอบให้ผู้เรียนสร้างการเรียนรู้ของตนเอง กลยุทธ์นี้ไม่ได้มุ่งเน้นการเรียนรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมเป็นหลักแต่จะใช้สิ่งแวดล้อมสร้างความสนใจของผู้เรียนก่อน โดยมีหลักการสำคัญ คือ จะต้องสอนแนวคิดทางนิเวศวิทยาที่สำคัญและความสัมพันธ์ในระบบนิเวศ เสริมสร้างความรู้ที่ลุ่มลึกเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม ให้ผู้เรียนลงพื้นที่จริงเพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมในชุมชนอย่างเหมาะสม เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมส่วนบุคคลในเชิงบวก ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์และการสืบเสาะ เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ รวมทั้งปลูกฝังทักษะความเป็นพลเมืองในการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาชุมชน

4. การเรียนรู้โดยใช้สถานที่เป็นฐาน (Place-Based Learning) หรือ การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ จะใช้ประวัติศาสตร์ สภาพแวดล้อม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ ที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน เป็นบริบทในการเรียนรู้ การทำงานของผู้เรียนตามความต้องการและความสนใจของสมาชิกชุมชน โดยชุมชนทำหน้าที่เป็นแหล่งข้อมูลและให้ความร่วมมือในทุก ๆ ด้าน โรงเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมในการทำงาน เพื่อทำให้ท้องถิ่นเป็นแหล่งเรียนรู้ การทำงานและการใช้ชีวิตที่ดี โดยชุมชนมีบทบาทเป็นที่ปรึกษาให้กับผู้เรียน มีการเรียนรู้และทำงานร่วมกันระหว่างผู้เรียน ครู ผู้บริหารโรงเรียน และคนในชุมชน รวมทั้งมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนของผู้เรียนโดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย

5. การเรียนรู้โดยการบริการ (Service Learning) เป็นการบูรณาการระหว่างการให้บริการชุมชนกับการศึกษาเนื้อหาสาระตามหลักสูตร เพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อประชาสังคมและชุมชน กิจกรรมการให้บริการที่ผู้เรียนกำหนดขึ้นต้องตอบสนองความต้องการของชุมชน และเชื่อมโยงกับเป้าหมายของการเรียนรู้ตามหลักสูตร โดยมีหลักการสำคัญ คือ 1) เป็นการเรียนรู้แบบบูรณาการที่มีเป้าหมายด้านความรู้ความสามารถ ทักษะที่ชัดเจน 2) การบริการตอบสนองความต้องการของชุมชนที่แท้จริง มีช่วงเวลาการปฏิบัติอย่างเหมาะสม เกิดประโยชน์

ทั้งต่อผู้เรียนและชุมชน 3) มีการร่วมมือระหว่างผู้เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมากโดยผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดมีส่วนร่วมในการวางแผนการให้บริการ และทุกฝ่ายได้รับประโยชน์ร่วมกัน 4) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนโครงการ และดำเนินการในตามภาระงานที่ได้รับมอบหมาย 5) การสะท้อนคิดซึ่งเกิดขึ้นก่อน ระหว่าง และหลังการเรียนรู้ และ 6) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ โดยมีเป้าหมายเพื่อวัดความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของตน

6. การเรียนรู้โดยการใช้การทำงานเป็นฐาน (Work-Based Learning) เป็นกลยุทธ์ที่จะช่วยให้ผู้เรียนใช้เวลาอยู่กับผู้ที่มีประสบการณ์ เพื่อขอคำปรึกษา หรือการให้ข้อมูลเพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพ และซึมซับแบบอย่างที่ดีจากผู้มีประสบการณ์อย่างไรก็ตามการแบ่งกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ดังกล่าวข้างต้นไม่อาจแบ่งกันอย่างชัดเจนตายตัวขึ้นอยู่กับบริบทและวัตถุประสงค์ของกิจกรรมหรือโครงการที่เฉพาะเจาะจง เช่น การนำผู้เรียนศึกษาแหล่งเรียนรู้ การบริการสังคม และการวิจัยชุมชน (Community-Based Research) บางครั้งอาจใช้สลับกันหรือร่วมกันกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเป็นร่มใหญ่ของการบริการสังคมและการวิจัยชุมชน ดังนั้นการนำไปใช้จะต้องระบุกลยุทธ์และเป้าหมายการจัดการเรียนรู้อย่างชัดเจน อนึ่งการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานยังมีเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ ประกอบด้วยชุมชนให้การส่งเสริม สนับสนุนและมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ผู้เรียนลงพื้นที่ในชุมชนเพื่อเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ฝึกการคิดและการแก้ปัญหาจากสถานการณ์จริงที่พบในชุมชน และมีการยืดหยุ่นเวลาในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับกิจกรรมนอกห้องเรียน (ศรียรรณ ฉัตรสุริยวงศ์, 2557) นอกจากนี้ข้อค้นพบของ มณฑล จันท์แจ่มใส (2558, น. 143) ยังพบว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานนั้นประกอบไปด้วย การสร้างเครือข่ายทางการศึกษา (Partnership) กระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างเครือข่าย (Procession) และการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและผู้เรียน (Public Participation)

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

ดิษยุทธ์ บัวจุม และคณะ (2557, น. 65) กล่าวถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานว่ามีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาศักยภาพของชุมชน
2. กระตุ้นบุคคลในชุมชนและบุคลากรในโรงเรียนตระหนัก และมีพลังอำนาจในการจัดการศึกษาร่วมกัน
3. ศึกษาความต้องการพัฒนาด้านอาชีพในท้องถิ่นของนักเรียน
4. พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
5. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง
6. จัดโครงการเสริมการเรียนรู้

7. ประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

ศรีวรรณ ฉัตรสุริยวงศ์ (2557, น. 78) กล่าวถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานว่ามีขั้นตอน ดังนี้

1. ขึ้นเตรียมความพร้อม
2. ขึ้นกลยุทธ์การเรียนรู้
3. ขึ้นสู่ผลสะท้อนคิด
4. ขึ้นประเมินประสิทธิผล

ประยูร บุญใช้, และภูมิพงศ์ จอมหงส์พิพัฒน์ (2558, น. 44) กล่าวถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานว่ามีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร
2. วิเคราะห์แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น
3. กำหนดรูปแบบ วิธีการบูรณาการ
4. ออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเป็นฐาน
5. ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้
6. ดำเนินการจัดการเรียนรู้
7. ประเมินผลการเรียนรู้

Bedri, Frein} & Dowling (2017, p. 82) กล่าวถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานว่ามีขั้นตอน ดังนี้

1. ขึ้นเตรียมการและวางแผน
2. ขึ้นดำเนินการ
3. ขึ้นประเมินผล
4. ขึ้นสรุปผล

5. แนวทางการวัดและประเมินผล

แนวทางการวัดและประเมินผลจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Ash, & Clayton, 2004, p. 137) ได้แบ่งวัตถุประสงค์การประเมินผลเป็น 3 หมวดหมู่ ได้แก่ ด้านความรู้ สมรรถนะ การคิดเชิงวิพากษ์ และความเป็นพลเมือง

ในขณะที่ Steinke, & Fitch (2007, p. 115) แบ่งการประเมินโดยใช้ผลการเรียนรู้ 2 หมวดหมู่ คือ ผลลัพธ์ด้านความรู้ความเข้าใจ เช่น การคิดเชิงวิพากษ์ และการพัฒนาด้านสติปัญญา เป็นต้น

และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน เช่น การมีส่วนร่วม ความเป็นพลเมือง และการพัฒนาด้านจริยธรรม เป็นต้น

ในขณะที่ Bednar, & Simpson (2013, p. 19) กำหนดประเด็นในการวัดและประเมินผล 4 เรื่อง คือ 1) ข้อมูลผู้เรียนโดยละเอียด 2) มุมมองของผู้เรียนเกี่ยวกับประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน 3) ทศนคติของผู้เรียนต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน และ 4) การสะท้อนความเห็นส่วนตัว โดย Bedri, Frein, & Dowling (2017, pp. 13-16) ได้เสนอแนะเครื่องมือและวิธีการที่ใช้ประกอบด้วย

1. การประเมินการเขียน (Written assessment) การเขียนบันทึกสะท้อนคิด (Reflection Journal) เป็นหัวใจสำคัญของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนตรวจสอบประสบการณ์ของตนในด้านผลการเรียนรู้ตามหลักสูตร ทักษะส่วนบุคคล และการมีส่วนร่วมกับชุมชนในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน

2. การนำเสนอด้วยปากเปล่า (Oral assessment) เป็นการประเมินเพื่อสังเกตผู้เรียนในการนำเสนอความรู้เกี่ยวกับประเด็นที่ได้เรียนรู้ รวมถึงการประเมินความเข้าใจและทักษะการนำเสนอของผู้เรียนในระหว่างการนำเสนอ ผู้สอนสามารถให้ข้อเสนอแนะในทันทีเมื่อพบว่าผู้เรียนมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนพร้อมทั้งเติมเต็มความรู้ให้กับผู้เรียนด้วย

3. การใช้แบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า (Research scales) สำหรับประเมินทักษะต่าง ๆ เช่น การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการแก้ปัญหา เป็นต้น แนวทางการประเมินดังกล่าวข้างต้น เป็นการประเมินตามสภาพจริง โดยครู ชุมชน และนักเรียน ประเมินร่วมกัน ใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย ซึ่งจะสะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนได้อย่างครอบคลุม

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตร

1. ความหมายของกิจกรรมเสริมหลักสูตร

กิจกรรมเสริมหลักสูตร (Co-Curricular Activities) มีการเรียกชื่อแตกต่างกันไป ทั้งชื่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เช่น กิจกรรมนอกหลักสูตร (Extra Class Activities) กิจกรรมพัฒนาการ (Developmental Activities) กิจกรรมผู้เรียน (Student Activities) กิจกรรมนอกห้องเรียน (Out of Class Activities) ถึงแม้ว่าจะเรียกชื่อต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาถึงเป้าหมายของกิจกรรม ดังกล่าวล้วนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของกิจกรรมเสริมหลักสูตร ดังนี้

สุนนา ระบอบ (2540, น. 2) กล่าวถึงกิจกรรมส่งเสริมหลักสูตรสรุปได้ว่า กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้น นอกเหนือไปจากการเรียนการสอนในหลักสูตร โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมประสบการณ์ของนักเรียนให้กว้างขวางขึ้น กิจกรรมเสริมหลักสูตรจัดขึ้นและดำเนินการโดยนักเรียนและสถานศึกษาเปิดโอกาส ให้นักเรียนเลือกกิจกรรมตามถนัดและความสนใจของแต่ละบุคคล โดยไม่มีคะแนนที่จะทำให้นักเรียนสอบได้หรือตก

ใจจริง บุญเรืองรอด (2542, น. 2) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมเสริมหลักสูตรไว้ว่า หมายถึง กิจกรรมที่นักเรียนหรือโรงเรียนจัดขึ้นเพื่อความบันเทิงเสริมความรู้ ความสนใจ ความสามารถ โดยไม่คิดหน่วยกิต

สุพิน บุญชูวงศ์ (2542, น. 5) ได้กล่าวสรุปไว้ว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งที่ช่วยเชื่อมโยงกิจกรรมการสอนปกติหลาย ๆ กิจกรรมเข้าด้วยกันเพื่อส่งเสริมให้เกิดพัฒนาการ หลายด้าน เพื่อสนองความสนใจ ความสามารถและความถนัดโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการด้วยความสมัครใจ

ไพฑูรย์ ธีรโพธิ์ (2543, น. 5) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมเสริมหลักสูตรไว้ว่า กิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นด้วยความสมัครใจของนักเรียนทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน เพื่อมุ่งส่งเสริมทั้งด้านวิชาการความสามารถพิเศษ ตามความถนัดและความสนใจของนักเรียนตลอดจนความบันเทิงหรือนันทนาการเพื่อให้นักเรียน นักศึกษาได้พัฒนาการทุกด้านทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย โดยมุ่งเน้นและสนับสนุนให้นักเรียนได้ประกอบกิจกรรมด้วยตนเอง เพื่อเสริมประสบการณ์ชีวิตทำงานร่วมกันปรับตัวเองเข้ากับสังคมได้อย่างมีความสุข

ธีรศักดิ์ อัครบวร (2545, น. 15) ยังได้ให้ความหมายของกิจกรรมเสริมหลักสูตรไว้ว่า เป็นการกระทำเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนที่จัดขึ้นนอกเวลาเรียนตามปกติของชั้นเรียนโดยผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการด้วยตนเองและมีครูเป็นผู้ดูแลให้คำแนะนำปรึกษา เป็นไปเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ในการเรียนตามหลักสูตรให้กว้างขวางยิ่งขึ้น สนองความสนใจและความถนัด พัฒนาความสามารถพิเศษ ส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพ และช่วยฝึกอุปนิสัยของผู้เรียน

กรวิชญ์ จิตวิบูลย์ (2562, น. 16) กิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเสริมประสบการณ์ของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านความรู้ความสามารถ ความถนัด บุคลิกภาพหรืออุปนิสัย ทั้งนี้ต้องเน้นให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมด้วยความสมัครใจและร่วมทำกิจกรรม อย่างอิสระ

จากความหมายของกิจกรรมเสริมหลักสูตร กล่าวโดยสรุปได้ว่ากิจกรรมเสริมหลักสูตรคือกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้นเพิ่มเติมเพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์จากการเรียนตามหลักสูตรให้กว้างขวางมากขึ้น สนองความสนใจและความถนัด พัฒนาความสามารถพิเศษ ส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพ ช่วยฝึกอุปนิสัยของผู้เรียนตลอดจนการฝึกในการทำงานร่วมกันปรับตัวเองเข้ากับสังคมได้อย่างมีความสุข

2. ความสำคัญของกิจกรรมเสริมหลักสูตร

กิจกรรมเสริมหลักสูตรนับว่ามีความสำคัญและจำเป็นมากในปัจจุบัน เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนอย่างเดียวยังไม่เพียงพอกับการเรียนรู้ที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของความรู้ในโลกยุคโลกาภิวัตน์ ดังนั้น กิจกรรมเสริมหลักสูตรจึงมีส่วนสำคัญต่อการเสริมการเรียนการสอนให้บรรลุผลตามเป้าหมายอย่างสมบูรณ์ และเป็นแนวทางที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาส

แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ดังที่หลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญและความจำเป็นในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรไว้ดัง

ชูศักดิ์ วรณกุล (2538, น. 8-11) ได้ให้แนวคิดถึงความสำคัญของกิจกรรมเสริมหลักสูตรว่าเป็นสิ่งเชื่อมโยงระหว่างชีวิตในโรงเรียนกับชีวิตจริง เป็นสนามให้ผู้เรียนทดลองใช้ความรู้และประสบการณ์จากห้องเรียนให้เป็นประโยชน์ในชีวิตจริง ช่วยจัดข้อเสียเปรียบของระบบโรงเรียนในเรื่องเวลา สถานที่ และบุคลากร ทำให้ทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งสรุปความสำคัญของกิจกรรมเสริมหลักสูตร ดังนี้

1. กิจกรรมเสริมหลักสูตรช่วยพัฒนาผู้เรียนแต่ละคนตามศักยภาพ กิจกรรมเสริมหลักสูตรจะช่วยให้ผู้เรียนแต่ละคนได้รู้จักตนเองว่ามีความถนัดและความสามารถในด้านใด และจะใช้ความสามารถนั้นสร้างสรรค์ตนเองและสังคมอย่างไร ศักยภาพของผู้เรียนจะปรากฏและพัฒนาได้เมื่อทำกิจกรรมที่ตรงกับความสามารถและความสามารถของตนเองด้วยความพอใจ

2. กิจกรรมเสริมหลักสูตรช่วยพัฒนาสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมของผู้เรียนย่อมหมายถึง สิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยบุคคล อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ มีทั้งสิ่งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม แต่สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนอยู่ในขอบเขตที่แคบกว่าสิ่งแวดล้อมภายนอกโรงเรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตรจะช่วยพัฒนาสิ่งแวดล้อมของผู้เรียน เมื่อสิ่งแวดล้อมกว้างขวางขึ้นโอกาสที่ตัวบุคคลจะมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมย่อมมีความหมายมากขึ้นทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์และเกิดการเรียนรู้ได้อย่างกว้างขวาง

3. กิจกรรมเสริมหลักสูตรช่วยพัฒนาปฏิสัมพันธ์ประสบการณ์ เป็นผลที่ตัวบุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ประสบการณ์เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ ซึ่งหมายถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่พึงประสงค์ สภาพของห้องเรียนปกติอาจสร้างความพอใจและประสบการณ์ให้กับผู้เรียนได้ในระดับหนึ่ง แต่กิจกรรมเสริมหลักสูตรจะช่วยเพิ่มเติมให้ดีขึ้นได้ เพราะผู้เรียนสามารถเลือกทำกิจกรรมตามความสนใจของตน และสิ่งแวดล้อมได้ขยายขอบเขตให้กว้างขวางขึ้น ทำให้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมมีประสิทธิภาพมากขึ้น

สมศักดิ์ คงเที่ยง (2540, น. 282-283) ยังได้กล่าวถึงความสำคัญของกิจกรรมเสริมหลักสูตร ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันในสังคมด้วยความเป็นประชาธิปไตย การทำงานร่วมกันและการให้ความร่วมมือเป็นกำลังสำคัญต่อการพัฒนาต่าง ๆ การส่งเสริมให้เด็กได้ทำงานร่วมกันตั้งแต่ออยู่ในโรงเรียน เป็นการช่วยฝึกฝนประชาธิปไตยให้แก่เด็ก เมื่อเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้าจะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ด้วยดี เพราะผลจากประสบการณ์ที่ผู้เรียนเรียนได้รับเมื่อตอนที่อยู่ในโรงเรียน

2. **ช่วยส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีในการทำงานร่วมกัน** ช่วยฝึกนิสัยที่ดีที่เกิดกับผู้เรียน เช่น การเสียสละเพื่อหมู่คณะ รู้จักสร้างความสัมพันธ์ต่อผู้อื่น สร้างความเป็นพลเมืองที่ดีให้รู้จักร่วมมือกับสังคม

3. **ส่งเสริมลักษณะผู้นำ** การที่ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ก็จะต้องแสดงความสามารถของตนออกมา ผู้เรียนคนใดมีความสามารถทางใดก็ไปทำงานที่ตนถนัดใครเก่งก็มักจะได้รับการยกย่องให้เป็นผู้นำ

4. **ช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์** การที่ผู้เรียนได้ทำงานที่ตนสนใจ และถนัด จะช่วยให้ผู้เรียนหันมาสนใจงานมากกว่าที่จะไปเที่ยวเตร่ การรู้จักให้ผู้เรียนหากิจกรรมต่าง ๆ ที่เขาสนใจจะเป็นการหาทางออกที่ดีให้แก่ผู้เรียน เมื่อโตเป็นผู้ใหญ่ก็จะใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ หางานอดิเรกหาแทนการใช้เวลาว่างไปในทางที่ผิด

5. **กิจกรรมเสริมหลักสูตรช่วยชี้ให้เห็นว่าผู้เรียนมีความถนัดและความสามารถในอาชีพด้านใด** ถ้าได้รับการส่งเสริมที่ถูกต้องก็อาจจะออกไปทำอาชีพนั้นได้

6. **ช่วยสร้างลักษณะนิสัยที่ดีให้แก่ผู้เรียน** โดยการที่นักเรียนได้ทำงานร่วมกัน รู้จักแบ่งงานกันทำ รู้จักประสานงานกัน

สมภพ เจริญขุนทด (2542, น. 6-7) ยังได้กล่าวถึงความสำคัญของกิจกรรมเสริมหลักสูตรไว้ดังนี้

1. **เพื่อสนองความต้องการด้านจิตวิทยา** ผู้เรียนระดับต่าง ๆ เป็นวัยที่ต้องการได้รับการยอมรับและต้องการรวมกลุ่ม ตามทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์นั้นชี้ให้เห็นว่าการเข้าร่วมกิจกรรมจะทำให้เกิดความอบอุ่น ความเชื่อมั่นในตนเอง และประสบความสำเร็จ

2. **การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร** จะทำให้ผู้เรียนได้ค้นพบความสามารถของตนเอง ผลงานของเพียเจต์แสดงให้เห็นชัดว่าการเรียนที่มีประสิทธิภาพนั้น เด็กจะต้องมีโอกาสได้กระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง การได้รับประสบการณ์ตรงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาสติปัญญา

3. **การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น** ดังผลงานของสกินเนอร์ที่แสดงให้เห็นว่าการกระทำใดที่ได้รับการเสริมแรงจะมีแนวโน้มให้เกิดการกระทำนั้นอีก

4. **การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะทำให้ผู้เรียนรู้สึกถึงการใช้เวลาว่างให้มีคุณค่าและเกิดประโยชน์** แก่ตนเองและส่วนรวม

5. **เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนและผู้เรียนด้วยกันเอง** กิจกรรมที่ได้ทำงานร่วมกัน คิดร่วมกันเป็นการสร้างความสัมพันธ์ให้ดีขึ้น

6. **การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นการพัฒนาความเป็นผู้นำทั้งทางตรงและทางอ้อม** เพราะเด็กจะได้มีโอกาสจัดการงานต่าง ๆ ด้วยตนเอง มีโอกาสเลือกและประกอบกิจกรรมด้วยตนเองซึ่งจะมีลักษณะเป็นสังคมประชาธิปไตย

จากแนวคิดที่ได้นำเสนอในข้างต้น กล่าวโดยสรุปได้ว่าได้ว่ากิจกรรมเสริมหลักสูตรนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษาเนื่องจากเป็นเครื่องมือที่จะช่วยสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างสมบูรณ์มากขึ้นส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจ กระตุ้นให้เกิดบรรยากาศการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม และเสริมสร้างลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ให้กับผู้เรียน

3. ประเภทของกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ประกอบ ประพันธ์วิทยา (2542, น. 26-27) ได้แบ่งประเภทของกิจกรรมเสริมหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมเป็น 6 ประเภทดังนี้

1. **กิจกรรมวิชาการเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมโครงการสอนในชั้นเรียนให้สมบูรณ์ครบถ้วนมากยิ่งขึ้น** เช่น ชุมนุมคณิตศาสตร์ ชุมนุมวิทยาศาสตร์ ชุมนุมภาษาไทย ชุมนุมสังคมศึกษา และชมรมพระพุทธศาสนา เป็นต้น

2. **กิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมความสามารถพิเศษและพัฒนาความสนใจเฉพาะ** กิจกรรมนี้มีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนได้มีโอกาสค้นหาหรือพัฒนาความสนใจและความสามารถพิเศษของตนเอง ซึ่งมักไม่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาที่เรียนโดยตรง เช่น ชุมนุมละคร ชุมนุมโต้วาที ชุมนุมประชาสัมพันธ์ และชุมนุมดนตรี เป็นต้น

3. **กิจกรรมที่เป็นการบริการภายในโรงเรียน** กิจกรรมประเภทนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาตนเองและบริการส่วนรวม หรือเพื่อความสนุกสนานของตนเอง เช่น สภานักเรียน กรรมการนักเรียน กลุ่มผู้บำเพ็ญประโยชน์ และกลุ่มสวัสดิการนักเรียน เป็นต้น

4. **กิจกรรมที่พัฒนาด้านจิตใจ** กิจกรรมประเภทนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาด้านค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม และการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีระเบียบวินัย เช่น กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด และการอยู่ค่ายพักแรม เป็นต้น

5. **กิจกรรมทางสังคมและนันทนาการ** กิจกรรมประเภทนี้จัดขึ้น เพื่อพัฒนาการเข้าสังคม การอยู่ร่วมกัน และการพักผ่อนหย่อนใจ เช่น กิจกรรมพบปะสังสรรค์ การไปทัศนศึกษา นอกสถานที่ เป็นต้น

6. **กิจกรรมทางด้านกีฬา** กิจกรรมทางด้านกีฬานับว่ามีความสำคัญในการสร้างความสามัคคีในหมู่คณะนักเรียนและมีจิตใจเป็นนักกีฬา รู้จักเสียสละ รู้จักการให้อภัย ได้แก่ ชุมนุมฟุตบอล ชุมนุมเปตอง และชุมนุมว่ายน้ำ เป็นต้น

จากประเภทของกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่กล่าวข้างต้น สามารถจำแนกประเภทของกิจกรรมเสริมหลักสูตรได้เป็น 4 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

1. **กิจกรรมเกี่ยวกับการปกครองโรงเรียน** ได้แก่ สภานักเรียน กรรมการนักเรียน เป็นต้น

2. กิจกรรมที่สนองความสนใจและความสามารถพิเศษแก่นักเรียน ได้แก่ ชุมนุมดนตรี
ถ่ายรูป กีฬา หนังสือพิมพ์ เป็นต้น

3. กิจกรรมส่งเสริมงานวิชาการ เช่น ชุมนุมทางวิชาการต่าง ๆ เป็นต้น

4. กิจกรรมเพื่อการสังคมและวัฒนธรรม เช่น ลูกเสือ ยุวกาชาด ชุมนุมบำเพ็ญ
ประโยชน์ เป็นต้น

4. ประโยชน์ของกิจกรรมเสริมหลักสูตร

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรสามารถพัฒนาคุณลักษณะด้านต่าง ๆ ของนักเรียน
สนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ ดังที่นักการศึกษาได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับ
ประโยชน์ ของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ดังนี้

ใจจริง บุญเรืองรอด (2542, น. 8-9) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของกิจกรรมเสริมหลักสูตร
ดังนี้

1. กิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นเครื่องส่งเสริมนักเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น

1.1 ส่งเสริมและขยายความสนใจของนักเรียนแต่ละคนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยปกติ
นักเรียนแต่ละคนมีความสนใจที่แตกต่างกัน

1.2 ส่งเสริมความเป็นผู้นำ รวมทั้งให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่องานที่ตนรับไป
โดยมีความมุ่งหมายให้นักเรียนได้ทำงานจึงจะเป็นการฝึกให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการทำงาน
ให้สำเร็จเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ

1.3 ส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีในหมู่เรียน เช่น การร่วมมือ ร่วมใจทำงานต่าง ๆ
ซึ่งเป็นเครื่องช่วยกระตุ้นให้นักเรียนมีความรักใคร่ปรองดองเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

1.4 ส่งเสริมสุขภาพทางกายและทางจิต และยังเป็นการส่งเสริมการใช้เวลาว่าง
ให้เป็นประโยชน์ด้วย

1.5 ส่งเสริมพัฒนาการทางสังคม ช่วยให้นักเรียนรู้จักติดต่อสมาคมกับผู้อื่นได้
เป็นอย่างดี รู้จักปกครองตนเอง กล้าแสดงออก

1.6 ส่งเสริมความเป็นอยู่แบบประชาธิปไตย รู้จักการรับฟังและแลกเปลี่ยน
ความคิดเห็นของกันและกัน ร่วมมือปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่

1.7 ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีโอกาสได้ทำงานตาม
ความสามารถ และความสนใจ ช่วยให้นักเรียนเกิดความสนุกและพอใจในงานของตน

2. กิจกรรมเสริมหลักสูตรส่งเสริมการเรียนวิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตรให้สมบูรณ์ขึ้น
โรงเรียนมักจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้สอดคล้องกับวิชาหลักสูตร

2.1 กิจกรรมเสริมหลักสูตรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทดลองหรือสำรวจความสามารถ
ความถนัดตลอดจนความสนใจของตนเอง

2.2 กิจกรรมเสริมหลักสูตรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ปฏิบัติในสิ่งที่เคยเรียนมาจาก ภายใน ห้องเรียนเป็นการช่วยให้นักเรียนรู้สึกว่าการที่ตนได้เรียนมานั้นมีความหมายขึ้น และทำให้สนใจ ในสิ่งที่ตนเรียนมากขึ้น

2.3 กิจกรรมเสริมหลักสูตร เปิดโอกาสให้ครูได้แนะแนวให้แก่นักเรียนซึ่งมีความสนใจ ร่วมกันได้เป็นอย่างดี

3. กิจกรรมเสริมหลักสูตรช่วยเหลือในการบริหารงานของโรงเรียน เช่น

3.1 กิจกรรมเสริมหลักสูตรก่อให้เกิดความร่วมมืออันดีระหว่างครู นักเรียน และ บุคคลอื่นในโรงเรียน

3.2 ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน เพราะครูและนักเรียนมีโอกาส ทำงานด้วยกัน ทำให้เห็นอกเห็นใจกัน มีความรักใคร่และสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดยิ่งขึ้น นอกจากนี้ จะทำให้ครูรู้จักกับนักเรียนมากขึ้น

3.3 กิจกรรมเสริมหลักสูตรบางประเภท มีส่วนช่วยในการควบคุมความประพฤติ ของนักเรียนได้ส่วนหนึ่ง

4. กิจกรรมเสริมหลักสูตรบางประเภทมีส่วนช่วยเหลือชุมชน

5. กิจกรรมเสริมหลักสูตรส่งเสริมความมุ่งหมายของการศึกษาแผนปัจจุบัน ได้แก่ ส่งเสริมความมีวินัยในตนเอง ส่งเสริมความสามัคคี ส่งเสริมความเป็นอยู่แบบประชาธิปไตย และ ส่งเสริมความรับผิดชอบ

ธีรศักดิ์ อัครบวร (2545, น. 18) กล่าวถึงประโยชน์ของกิจกรรมเสริมหลักสูตร สรุปได้ ดังนี้

1. เพื่อเป็นการเติมเต็มในการพัฒนาด้านต่าง ๆ ช่วยให้ผู้รู้จักการสร้างสามัคคี ในหมู่คณะรู้จักการสมาคมติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น ร่วมทำงานกับผู้อื่นได้

2. เพื่อส่งเสริมหลักสูตรให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพราะผู้เรียนต้องลงมือปฏิบัติจริงช่วยให้ ผู้เรียน มีประสบการณ์กว้างขวางและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนโดยอ้อม เช่น สภา นักเรียน

4. เพื่อส่งเสริมกิจกรรมสังคม กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ฯลฯ เป็นการเปิดโอกาส ให้ผู้เรียนช่วยสร้างสรรค์สังคมที่ตนอาศัยอยู่

จากประโยชน์ของกิจกรรมเสริมหลักสูตรข้างต้น กล่าวโดยสรุปได้ว่า กิจกรรมเสริม หลักสูตรมีประโยชน์ต่อผู้เรียนหลายประการทั้งต่อตนเองและสังคม ส่งเสริมการเรียนการสอน ตามหลักสูตร และยังมีส่วนช่วยเหลือในการบริหารงานโรงเรียน อีกทั้งยังฝึกความเป็นผู้มีระเบียบวินัย และอื่น ๆ ดังนั้นกิจกรรมเสริมหลักสูตรจึงมีความสำคัญ มีคุณค่าที่โรงเรียนควรจัดขึ้น หากมีการจัด

กิจกรรม เสริมหลักสูตรอย่างถูกต้องเป็นระบบแล้วจะเป็นการสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการศึกษา ให้บรรลุ วัตถุประสงค์

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้

1. ความหมายของแหล่งเรียนรู้

นิพัทธ์ เกศภาพ และคณะ (2546) ได้ให้ความหมายของ แหล่งเรียนรู้ ว่าหมายถึง สิ่งทั้งหลายทั้งปวงที่มีอยู่ตามธรรมชาติหรือที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งตัวบุคคล สิ่งที่มีชีวิต และไม่มีชีวิต โดยแหล่งเรียนรู้สามารถจำแนกเป็น 3 แหล่ง คือ

1.1 แหล่งเรียนรู้ภายในห้องเรียน กิจกรรมและประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จัดการให้แก่ ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกัน ได้แสดงความคิดเห็น ได้ทำงานร่วมกัน รวมทั้งสื่อต่าง ๆ เช่น ชุดการสอน สื่อการสอน การจัดการเรียน การสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง หรือเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บทเรียนสำเร็จรูป การศึกษาทดลอง มุมค้นคว้า มุมปฏิบัติ ป้ายความรู้หรือป้ายนิเทศ เป็นต้น

1.2 แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน ภายในบริเวณโรงเรียนจะมีแหล่งเรียนรู้มากมาย เช่น บริเวณโรงเรียนที่จัดไว้เป็นระเบียบสวยงาม ป้ายคติพจน์ต่าง ๆ ห้องสมุด ห้องพิพิธภัณฑ ห้างจรรย์ธรรม ห้องอาเซียน ห้องภูมิปัญญาไทย ห้องศูนย์การเรียนรู้ต่าง ๆ สวนวิทยาศาสตร์ สวนสมุนไพร สวนพฤกษศาสตร์ เป็นต้น

1.3 แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน ภายนอกโรงเรียนจะมีแหล่งเรียนรู้อีกมากมาย ที่สามารถให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้ โดยแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียนอาจเรียกอีกอย่างว่า แหล่งเรียนรู้ชุมชน ซึ่งนักเรียนสามารถศึกษาหาความรู้ได้ทุกสาขาวิชา เช่น ด้านวิชาการ ด้านการเกษตร ด้านอาชีพ ด้านศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น และด้านประวัติศาสตร์ เป็นต้น

นิพนธ์ ศุขปริดา (2551) กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ในชุมชน หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่ในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นบุคคล สถานที่ สถาบัน องค์กร ตลอดจนทั้งวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและวัฒนธรรม ประเพณี ตลอดจนความเชื่อที่ดีขึ้นในชุมชน ที่มีคุณค่าเป็นประโยชน์ ต่อการเรียนการสอน

วิไล เดชคุ้ม (2551) ได้ให้ความหมายของ แหล่งเรียนรู้ในชุมชน หมายถึง บริเวณหรือ สถานที่ที่เป็นบ่อเกิดของความรู้ประสบการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งของสังคมหรือท้องถิ่น ทั้งในและนอกสถานศึกษา ประกอบด้วยสถานที่ บุคคล วัสดุ ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญา เอกสารสิ่งพิมพ์ เทคโนโลยีของท้องถิ่นที่ให้ประโยชน์ต่อการเรียนรู้

ประสิทธิ์ พิทักษ์ชวงศ์ (2554) ได้ให้ความหมายการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน หมายถึง เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจากรูปรธรรม ซึ่งผู้เรียนสามารถค้นหาคำตอบด้วยตนเองในเรื่องที่สนใจใฝ่รู้ การรู้จักแก้ปัญหาแล้วนำสิ่งที่ได้จากการค้นคว้ามาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เป็นองค์ความรู้ใหม่ ที่เกิดจากการค้นคว้าหาความรู้ใหม่ตลอดเวลาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบันแล้วนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการเรียนการสอน

พยุข ใบแย้ม (2558) ได้ให้ความหมายของ แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นว่า สามารถนำมาเป็นสื่อเชื่อมโยงการเรียนรู้กับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ในท้องถิ่นนั้นที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติหลากหลาย ได้แก่ ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และที่เป็นสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ สภาพสังคม ประชาชน ชาติพันธุ์ การนับถือศาสนา การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนประเพณี ศิลปะวัฒนธรรม ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล ระดับเทศบาล ระดับอำเภอและระดับจังหวัดที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสามารถใช้ เป็นสื่อเชื่อมโยงความรู้ให้กับผู้ศึกษาค้นคว้า เรียนรู้ได้ด้วยตนเองก่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และศิลปวัฒนธรรม

2. ประเภทของแหล่งเรียนรู้

การจัดประเภทของแหล่งเรียนรู้ สามารถจัดได้หลายแบบโดยสอดคล้องกับสถานศึกษาในแต่ละแห่ง เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการใช้งานหรือการจัดการเรียนการสอน ซึ่งอาจจัดประเภทของแหล่งเรียนรู้ได้ดังนี้

กรมวิชาการ (2544) ได้แบ่งแหล่งเรียนรู้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เป็นประสบการณ์ที่ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้จากสภาพจริง เช่น อุทยานแห่งชาติ สวนพฤกษชาติ ภูเขา ทะเล แม่น้ำลำคลอง ปรากฏการณ์ ทางธรรมชาติ เช่น ฝนดาวตก น้ำท่วม แผ่นดินไหว เป็นต้น

2. แหล่งเรียนรู้ที่จัดสร้างขึ้น ซึ่งมีทั้งในและนอกสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ได้สะดวกและรวดเร็ว แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาได้แก่ ห้องเรียน ห้องสมุด ห้องศูนย์วิชาการ ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ส่วนแหล่งเรียนรู้ภายนอก ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ ศาสนสถาน พิพิธภัณฑ์ สถาบัน สถานประกอบการ ห้องสมุดประชาชน เป็นต้น

3. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นทรัพยากรบุคคล ได้แก่ ครู ผู้ปกครอง บุคคลที่มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น บุคคลที่เป็นภูมิปัญญาทางเพลงพื้นบ้าน พิธีกรรม ประเพณี วัฒนธรรม เป็นต้น

กระทรวงศึกษาธิการ (2543) ได้แบ่งประเภทของแหล่งเรียนรู้ไว้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เป็นประสบการณ์ที่นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้จากสภาพจริง อาทิ อุทยานแห่งชาติ สวนพฤกษชาติ ภูเขา ทะเล แม่น้ำลำคลอง ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ เช่น ฝนดาวตก น้ำท่วม แผ่นดินไหว ฯลฯ

2. แหล่งเรียนรู้ที่จัดหรือสร้างขึ้น ซึ่งมีทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาเพื่อใช้เป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ได้สะดวกและรวดเร็ว

3. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นทรัพยากรบุคคล ได้แก่ ครู ผู้ปกครอง บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น บุคคลที่เป็นภูมิปัญญาทางภาษา เพลง พื้นบ้าน พิธีกรรมต่าง ๆ ฯลฯ

คำ วงศ์เทพ (2554) ได้กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้สามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภท

1. แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ซึ่งได้แก่ แหล่งเรียนรู้ที่อยู่ภายในโรงเรียน เช่น อาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ เช่น ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องคหกรรม ห้องอุตสาหกรรม ห้องเกษตร ห้องพลศึกษา ห้องประชุม ห้องโสตทัศนอุปกรณ์ ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา สวนเกษตร สนามกีฬา สวนพฤกษศาสตร์ สวนสุขภาพ สนามเด็กเล่น และห้องที่ส่งเสริมด้านการค้นคว้า เช่น ห้องสมุด มุมหนังสือตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นต้น

2. แหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ที่อยู่นอกโรงเรียนและโรงเรียนสามารถใช้เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าเพื่อประกอบการเรียนการสอนให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง ประกอบด้วย ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ต่าง ๆ ห้องปฏิบัติการ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ อุทยานประวัติศาสตร์ สถานที่ราชการ สถานที่เอกชน สถานประกอบการ สวนสาธารณะศูนย์กีฬา และนันทนาการ แหล่งวัฒนธรรมประเพณี และยังรวมถึงบุคคลที่มีความรู้ความชำนาญด้านต่าง ๆ

ประสิทธิ์ พิทักษ์ชวงค์ (2554) กล่าวว่า อาจแบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ ประเภทที่มีชีวิต เช่น คน สัตว์ และประเภทที่ไม่มีชีวิต สถานที่ สิ่งก่อสร้าง ทั้งสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งส่งผลให้ผู้สนใจได้ศึกษาหาความรู้ได้จากแหล่งเรียนรู้นั้น ๆ

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ประเภทของแหล่งเรียนรู้ในชุมชนตามที่นักการศึกษาแบ่งจำแนกประเภทของแหล่งเรียนรู้ในชุมชนไว้หลายประเภทแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาสามารถสรุปได้ เป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ 1) แหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ 2) แหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น และ 3) แหล่งเรียนรู้ที่เป็นตัวบุคคล ซึ่งแหล่งเรียนรู้เป็นสถานที่ให้ความรู้ ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนที่จะช่วยเสริมสร้างให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งอาจหมายถึง แหล่งเรียนรู้ในชุมชนหรือท้องถิ่น ทั้งที่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น เช่น อุทยานประวัติศาสตร์ แหล่งศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น พิพิธภัณฑ์ เป็นต้น ทั้งนี้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้สอนสามารถออกแบบการเรียนรู้โดยที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจใคร่ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองผ่านประสบการณ์ตรง ซึ่งทักษะที่ได้จากการปฏิบัตินั้นจะทำให้เกิดความยั่งยืนของความรู้อย่างแท้จริงจากการศึกษาแหล่งเรียนรู้นั้น ๆ

3. ความสำคัญและประโยชน์ของแหล่งเรียนรู้

ศิริกาญจน์ โกล้อมภ์, และดารณี คำวังนัง (2546) กล่าวถึงความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ คือ สภาพแวดล้อม ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนที่จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ และเป็นแหล่งที่จะทำให้ผู้สอนสามารถออกแบบการเรียนรู้ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติหรือได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันระหว่างกลุ่มเพื่อนระหว่างครูกับนักเรียน ระหว่างวิทยากรประจำแหล่งเรียนรู้กับครูและนักเรียน รวมทั้งเป็นแหล่งที่ผู้เรียนอาจอาศัยการสืบค้นของตนเอง เพื่อแสวงหาความรู้เพิ่มเติม ผู้สอนจึงสามารถใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เป็น แหล่งเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเต็มที่

Kenworthy (1992, p. 167) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ประกอบการเรียนการสอนไว้ พอสรุปได้ดังนี้

1. ช่วยสร้างความสนใจของนักเรียน
2. ช่วยให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ในการทำงานกลุ่ม
3. ช่วยให้นักเรียนเลือกอาชีพได้เหมาะสมกับความสนใจและความถนัดของตน

เมื่อจบจากการศึกษาออกไปแล้ว

4. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เขาสามารถทำได้ด้วยตัวเอง ซึ่งทำให้เขารักการทำงานและทำงานเป็น เมื่อเขาจบการศึกษาออกไปแล้ว

5. ช่วยให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียน เข้าใจสภาพ ปัจจุบันและปัญหาของท้องถิ่นรู้สึกรักและหวงแหน อันจะนำไปสู่แนวคิดที่จะปรับปรุงท้องถิ่นของตนให้ดียิ่งขึ้น

6. นักเรียนจะได้รับความรู้ที่มีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตในชุมชนของตน เพราะเขาได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงนอกจากนี้แล้ว ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชน เป็นประสบการณ์ตรงแก่ผู้เรียนอีกรูปแบบหนึ่งที่ดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความรู้และทักษะแก่นักเรียน เช่น ช่วยเหลือในการฝึกงานของนักเรียนช่วยเหลือจัดหาวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน เป็นต้น นำเอาทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ นับว่ามีส่วนสำคัญมากในการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนควรจัดหาหรือนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตนมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดเท่าที่จะทำได้ ไม่ว่าจะเป็นการเชิญวิทยากรมาบรรยายให้นักเรียนฟังหรือสาธิตให้นักเรียนดู การพานักเรียนไปศึกษาดูงานหรือฝึกงานนอก สถานที่ การให้นักเรียนไปสัมภาษณ์ผู้รู้ผู้ชำนาญเฉพาะด้านในท้องถิ่น การให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกห้องเรียนและการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ในท้องถิ่น เพราะกิจกรรมที่ปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนรักการทำงานเกิดทักษะที่ดีในการทำงานอันจะเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพต่อไป

4. แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน

การจัดการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นการสร้างเสริมประสบการณ์ตรงให้แก่ผู้เรียน ผู้สอนต้องจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ซึ่งมีนักการศึกษาเสนอแนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน ดังนี้

พวงรัตน์ วิทย์ตมาภรณ์ (2541) ได้กล่าวถึงแนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน มาประกอบการเรียนการสอน เป็นการดึงดูดความสนใจของนักเรียนช่วยให้การเรียนของเด็กได้ผลดี เด็กได้เรียนจากของจริง ทำให้มีความเข้าใจในเนื้อหาวิชามากขึ้น

วาสนา ชาวหา (2533) ได้กล่าวถึงแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ว่าเป็นวิธีการนำแหล่งทรัพยากรชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการเรียนการสอน สามารถทำได้ใน 2 ลักษณะ ดังนี้

1. นำแหล่งทรัพยากรชุมชนหรือแหล่งความรู้ นั้น ๆ มาสู่ผู้เรียน คือ การเชิญผู้รู้หรือวิทยากรมาบรรยายให้ข้อคิดหรือสาธิตให้ผู้เรียนได้ฟังและชม เพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น หรือนำวัสดุอุปกรณ์ ฯลฯ มาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการสัมผัสด้วยตนเอง ทำให้การเรียนรู้มีความหมายและน่าสนใจขึ้น

2. นำผู้เรียนไปสู่แหล่งทรัพยากรชุมชน ในกรณีที่ไม่สามารถนำแหล่งทรัพยากรเข้ามาใช้ในโรงเรียนหรือห้องเรียนได้ เนื่องจากแหล่งทรัพยากรนั้นเป็นสถานที่หรือมีน้ำหนักรวมเคลื่อนย้ายไม่ได้ หรือด้วยเหตุผลอื่น ๆ จำเป็นต้องนำผู้เรียนไปยังแหล่งทรัพยากรนั้น ๆ ซึ่งต้องอาศัยการเดินทาง ไม่ว่าจะเป็นการเดินทางในระยะใกล้ ๆ ไม่ต้องอาศัยยานพาหนะที่เรียกว่า การเดินทางโดยทางเท้า (Walking Trip) ไปจนถึงการเดินทางในระยะไกล ๆ ต้องอาศัยยานพาหนะตลอดจนที่พักค้างคืน ซึ่งการเดินทางเพื่อศึกษาหาความรู้ในสิ่งต่าง ๆ เรียกว่า ทัศนศึกษา หรือการศึกษานอกสถานที่

พวงรัตน์ วิทย์ตมาภรณ์ (2541) กล่าวถึงขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนว่ามีขั้นตอน ดังนี้

1. **ขั้นนำเสนอ** เป็นขั้นที่ครูและนักเรียนร่วมกันเสนอปัญหาหรือความต้องการที่จะแก้ปัญหาด้วยสื่อและวิธีการต่าง ๆ กระตุ้นเพื่อนำไปสู่การสอนโดยใช้กิจกรรมในแหล่งชุมชน

2. **ขั้นกำหนดจุดหมาย** นักเรียนเลือกปัญหาและตั้งจุดมุ่งหมายในการเรียนว่าจะศึกษาปัญหาเรื่องใดบ้าง จะใช้กิจกรรมในการสอนแหล่งชุมชนวิธีใดในการศึกษาค้นคว้า

3. **การวางแผน** ครูและนักเรียนร่วมกันวางแผนตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 วัตถุประสงค์ในการสอนโดยใช้แหล่งชุมชนเพื่ออะไร

3.2 เตรียมคำถามและปัญหาให้ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

3.3 จัดวางระเบียบในการศึกษาการสอนโดยใช้กิจกรรมในแหล่งชุมชนเน้นในเรื่องความมีระเบียบวินัยในการศึกษาค้นคว้า

3.4 วางแผนในเรื่องวัสดุอุปกรณ์ในการเก็บข้อมูล

3.5 วางแผนร่วมกับผู้เกี่ยวข้องใน การสอนโดยใช้กิจกรรมในแหล่งชุมชน

3.6 วางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นในการสอนโดยใช้กิจกรรมในแหล่งชุมชน

4. **ขั้นดำเนินงาน** เป็นขั้นปฏิบัติตามขั้นตอนที่วางแผน

5. **ขั้นประเมินผลการสอน** โดยใช้กิจกรรมในแหล่งชุมชนหลังกิจกรรมในแต่ละครั้ง ด้วยการอภิปรายร่วมกัน การรายงานของกลุ่ม การจัดนิทรรศการ

วิไล เดชคุ้ม (2551) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการจัดการเรียนรู้นั้นจำเป็นต้องมีขั้นตอนดังนี้

1. **ขั้นนำเสนอ** โดยครูและนักเรียนร่วมกันเสนอปัญหา หรือ ความต้องการผ่านการใช้สื่อ เพื่อสร้างความสนใจนำไปสู่การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน

2. **ขั้นกำหนดจุดมุ่งหมาย** โดยนักเรียนเป็นผู้เลือกปัญหาและวัตถุประสงค์ในการศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนตามความสนใจ

3. **ขั้นวางแผน** โดยครูและนักเรียนร่วมวางแผนตามขั้นตอนและวิธีการศึกษาให้สอดคล้องกับปัญหาและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

4. **ขั้นดำเนินการ** นักเรียนปฏิบัติตามขั้นตอนที่วางแผนไว้ โดยครูคอยอำนวยความสะดวกในการลงพื้นที่และเป็นที่ปรึกษา

5. **ขั้นสรุปผลการศึกษา** โดยการอภิปรายร่วมกัน หรือนำเสนอรายงานกลุ่มจัดทำโครงการ

6. **ขั้นประเมินผลการดำเนินงาน** โดยประเมินผลสิ่งที่นักเรียนได้ปฏิบัติจริงจากการสังเกตพฤติกรรม การทำกิจกรรม การหาผลงาน ชิ้นงาน แบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบ

จากการศึกษาแนวคิดของนักการศึกษาเกี่ยวกับ แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ คือ เป็นสถานที่ให้ข้อมูลความรู้ เป็นแหล่งในการแสวงหาความรู้ ภายนอกห้องเรียนทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามสภาพจริง ได้สัมผัสกับบรรยากาศยังสถานที่จริงและอาจส่งผลทำให้เกิดความหวงแหนและเห็นคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ภายในชุมชนท้องถิ่นจนนำไปสู่การร่วมอนุรักษ์แหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้คงอยู่ต่อไป

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับทักษะความเป็นผู้ประกอบการ

1. ความหมายของทักษะความเป็นผู้ประกอบการ

ผู้ประกอบการเกิดขึ้นมาตั้งแต่สมัยศตวรรษที่ 16 โดยมีต้นกำเนิดมาจากภาษาฝรั่งเศส คำว่า Entrepreneur ซึ่งแปลว่า การดำเนินการ (undertake) หรือในบริบทธุรกิจที่แปลว่าการเริ่มต้นทำธุรกิจ ก่อนจะแพร่หลายมากขึ้นถูกนำไปใช้ในหลากหลายวงการ เช่น ในศตวรรษที่ 17 ถูกนำไปใช้ในบริบทของวิศวกรรมศาสตร์โยธา (Civil Engineer) จนในศตวรรษที่ 18 ที่คำว่าผู้ประกอบการถูกนำมาใช้ในแวดวงธุรกิจ โดยผู้เริ่มแรกในการใช้คำนี้คือ ริชาร์ด แคนทิลลอน (Richard Cantillon) นักธนาคารชาวฝรั่งเศสที่ให้นิยามว่าผู้ประกอบการคือคนที่ทนต่อความไม่แน่นอนและความเสี่ยง (Pahuja, & Sanjeev, 2015)

ปัจจุบันการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship) มีความแพร่หลายมากขึ้น อันเนื่องมาจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่มองหาการพัฒนาในรูปแบบใหม่ ทำให้มีผู้ศึกษามากยิ่งขึ้น แต่ทั้งนี้ในภาพรวมนิยามความหมายของการเป็นผู้ประกอบการที่นักวิชาการหลายท่านกล่าวไว้ค่อนข้างมีแนวโน้มไปในทางเดียวกัน ดังจะเห็นได้จาก แนวคิดของ อมิต และคณะ (Amit et al., 1993) ที่มองว่าการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship) คือ การหาวิธีการใหม่ที่มีคุณค่า เพื่อสร้างกำไร จากทรัพยากรที่มีอยู่ภายในความไม่แน่นอน หรือในมุมมองของ สวีดเบิร์ก (Swedberg, 2007) มองว่า คือ การเปลี่ยนแปลงจากสถานะหนึ่งไปสู่พลวัต ซึ่งเป็นผลจากการนำทรัพยากรมาใช้ใหม่ จนเกิดการทำลายความสมดุลอย่างสร้างสรรค์รวมถึงนิยามความหมาย ของ Harvard Business School (Pahuja, & Sanjeev, 2015) ที่มองว่าการเป็นผู้ประกอบการเป็นกระบวนการในการสร้าง และคว้าโอกาสที่เข้ามาแม้ในสถานการณ์ที่มีข้อจำกัดในปัจจุบัน

จากข้างต้น จึงจะเห็นได้ว่าการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship) ถือเป็นเรื่องของกระบวนการในการทำงานมากกว่าเรื่องของผลลัพธ์ โดยมีผู้ประกอบการเป็นผู้ดำเนินการหรืออาจมองในอีกแง่ว่าผู้ประกอบการคือนักแสดง ในขณะที่การเป็นผู้ประกอบการ คือการแสดง (Savoiu, 2009) ทำให้การเป็นผู้ประกอบการเป็นเรื่องของปรับตัวและการเรียนรู้จากการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ในระหว่างกระบวนการลงมือทำ (Lackeus, 2015) โดยหัวใจสำคัญของการเป็นผู้ประกอบการนั้น อยู่ที่การสร้างคุณค่า (Value Creation) ให้เกิดขึ้นมา โดยเป็นคุณค่าที่ยังไม่เคยมีมาก่อน สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงได้ในมุมใดมุมหนึ่ง ตัวอย่างเช่น บริษัท Uber ที่สร้างคุณค่าด้วยการเปลี่ยนวิธีการเรียกรถแท็กซี่ผ่านโทรศัพท์มือถือ ซึ่งเป็นแนวคิดที่ยังไม่เคยมีใครทำมาก่อน และสามารถสร้างรายได้ให้แก่บริษัทอย่างถล่มทลาย นอกจากนั้นผู้ประกอบการ ยังไม่ใช่บุคคลที่นั่งรอโอกาสหรือเริ่มต้นคิดจากการวิเคราะห์โอกาสที่มีอยู่ในตลาด แต่พวกเขาจะออกไปตามหาโอกาสด้วยตัวเอง อาจเริ่มจากปัญหาในชีวิตผู้คน หรือการสร้างสรรคสิ่งใหม่จากสิ่งที่มีอยู่แล้ว ที่เรียกว่า

การทำลายอย่างสร้างสรรค์ (Creative Destruction) เพื่อพัฒนาสินค้าใหม่ กระบวนการผลิตใหม่ เข้าสู่ตลาดใหม่และนำไปสู่รูปแบบองค์กรแบบใหม่ (Savoieu, 2009)

ด้วยหัวใจของการสร้างคุณค่าและการไม่รอคอยโอกาส ส่งผลให้ผู้ประกอบการ มีความแตกต่างจากนักธุรกิจทั่วไปอย่างชัดเจน โดยเฉพาะในแง่ของแนวคิดและวิธีการทำงาน ที่นักธุรกิจทั่วไปจะมุ่งเน้นการสร้างคุณค่าจากการที่ทำประจำ โดยใช้กระบวนการที่เคยทำมา และมองหาการพัฒนาในภาพรวม หรือประสิทธิผลความคุ้มค่า ในขณะที่ ผู้ประกอบการจะมุ่งเน้น การค้นหาคุณค่าใหม่ ๆ ใช้กระบวนการทำงานใหม่ ๆ ที่มีนวัตกรรมหรือความทันสมัย เพื่อนำเสนอ สิ่งใหม่ให้แก่ผู้คน อีกทั้งเขายังเป็นกลุ่มที่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อการพัฒนา อีกทั้งสิ่งที่ทำให้ ผู้ประกอบการแตกต่างจากคนทั่วไป คือ ความเต็มใจเผชิญหน้าความไม่แน่นอน การยอมรับ ความเสี่ยง ความปรารถนาความสำเร็จ (Cuervo, Ribeiro, & Roig, 2007)

ดังนั้น หากจะมองว่าบุคคลมีความเป็นผู้ประกอบการหรือไม่ สามารถเริ่มต้นดูได้จาก 4 ปัจจัย ดังนี้ การประสานงานระหว่างแหล่งการผลิต ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ แรงงาน หรือทุนการตัดสินใจ ภายใต้ความไม่แน่นอน ความเป็นนวัตกรรม ความสามารถในการเสาะหาโอกาส (Savoieu, 2009)

2. หน้าที่ของผู้ประกอบการ

ผู้ประกอบการมีบทบาทหน้าที่หลายอย่างเพื่อสร้างการเติบโตทางธุรกิจ (Pahuja, & Sanjeev, 2015) ได้แบ่งบทบาทหน้าที่ของผู้ประกอบการเป็น 7 อย่าง ดังนี้

2.1 สร้างสรรค์สิ่งใหม่ (Innovation and Creativity) เพื่อพัฒนาสินค้า บริการ ที่เป็นได้ทั้งสิ่งเกิดขึ้นใหม่ หรือพัฒนาสิ่งเดิมให้รูปแบบใหม่เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด

2.2 กล้าเสี่ยง (Risk Taking) เพื่อสร้างโอกาสทางธุรกิจ โดยจะต้องมีการประเมิน ความเสี่ยงอยู่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่วนใหญ่แม้ผู้ประกอบการจะยอมรับความเสี่ยง แต่ก็มีแนวโน้ม จะยอมรับความเสี่ยงในระดับปานกลางมากกว่าการทุ่มความเสี่ยงระดับสูง

2.3 วิเคราะห์โอกาสและอุปสรรค (Analyze the Opportunities and Threats) เพราะถึงแม้จะมีโอกาสในการทำธุรกิจอยู่รอบตัวมากกว่าแต่ผู้ประกอบการจำเป็นต้องวิเคราะห์ถึง โอกาสและอุปสรรคที่สามารถเกิดขึ้น และตัดสินใจว่าสิ่งไหนเป็นสิ่งที่เหมาะสมกับธุรกิจในจังหวะและ เวลาที่เหมาะสม

2.4 วางแผนธุรกิจ (Preparing a Business Plan) ซึ่งเป็นการลงรายละเอียดของ ธุรกิจทั้งหมดเพื่อสร้างแผนการทำงานของธุรกิจ และจะช่วยสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่บริษัทในกรณี ทำงานร่วมกับนักลงทุนหรือบริษัททางการเงิน

2.5 การจัดการองค์กร (Organization of the Venture) เนื่องจากผู้ประกอบการ จำเป็นต้องบริหารจัดการหลายปัจจัยภายในองค์กร ทั้งการเงิน ทรัพยากรบุคคล อุปกรณ์เครื่องมือ

ต่าง ๆ อาหารสำนักงาน ทำให้ผู้ประกอบการจำเป็นต้องสามารถบริหารปัจจัยเหล่านี้ได้อย่างแม่นยำ เพื่อให้ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2.6 พัฒนาการองค์กร (Development and Growth of the Venture) เพื่อสร้างการเติบโตในระยะยาว โดยเฉพาะในช่วงที่บริษัทเริ่มขยายตัว การวางแผนจัดการทรัพยากรให้บุคลากรอื่นทำงานประจำแทนผู้ประกอบการ โดยผู้ประกอบการจะเน้นดูแลในส่วนวางแผนและบริหารจัดการมากขึ้น

2.7 ให้คำปรึกษาและบริหาร (Supervision and Control) เนื่องจากเมื่อบริษัทขยายตัวและเริ่มมีพนักงานเข้ามาทำงานในตำแหน่งต่าง ๆ มากขึ้น ผู้ประกอบการจะเปลี่ยนมาเป็นผู้ตรวจสอบ มองภาพกว้างเพื่อความเรียบร้อยและการเติบโตของบริษัท

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการประกอบการ

นอกจากบทบาทและหน้าที่ที่ผู้ประกอบการจะต้องดำเนินการในการทำธุรกิจแล้ว อีกสิ่งหนึ่งที่ผู้ประกอบการจำเป็นต้องตรวจสอบและรู้เท่าทันอยู่เสมอ คือ ปัจจัยภายนอกอันเป็นสิ่งแวดล้อมรอบที่ส่งผลต่อธุรกิจ โดยสมคิด บางโม (2553) ได้สรุปปัจจัยที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจ การคาดการณ์สภาพเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้นในอนาคตถือเป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการทุกคนควรกระทำเพราะสถานการณ์ทางเศรษฐกิจส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจ ไม่ว่าจะเป็นในแง่เงินเพื่อ รายได้ประชาชาติ มูลค่ารวมแห่งผลิตภัณฑ์สินค้า เป็นต้น โดยสถานการณ์ทางเศรษฐกิจสามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ เศรษฐกิจรุ่งเรือง ซึ่งเป็นช่วงที่การเจริญเติบโตของธุรกิจอยู่ในระดับสูง มีการซื้อขายคล่องตัว หากเริ่มธุรกิจในช่วงนี้มีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จสูง เศรษฐกิจซบเซา ซึ่งเป็นช่วงที่การซื้อขายเริ่มไม่คล่องตัว ความต้องการสินค้าลดลง ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ซึ่งเป็นช่วงที่คนว่างงาน เกิดการอดอยาก การซื้อขายไม่คล่องตัว ส่งผลกระทบ กระทบต่อธุรกิจ สุดท้าย คือ เศรษฐกิจเริ่มฟื้นตัว ซึ่งเป็นช่วงที่ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น ทำให้มีอำนาจซื้อขายสินค้าได้มากขึ้น

2. ปัจจัยด้านการเมือง รูปแบบของระบบการเมือง ความมีเสถียรภาพทางการเมือง ปรัชญาพื้นฐานทางการเมือง จำนวนของพรรคการเมือง การกระจายอำนาจระหว่างพรรคการเมืองต่าง ๆ รวมถึง ทศนคติ แนวคิดด้านสังคม เศรษฐกิจของนักการเมืองที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองของรัฐย่อมมีอิทธิพลอย่างมากต่อการประกอบการธุรกิจ

3. ปัจจัยด้านกฎหมาย กฎหมายมีผลต่อการกำหนดทิศทางธุรกิจอย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายควบคุมราคาสินค้า กฎหมายภาษีอากร กฎหมายแรงงาน กฎหมายควบคุมประเภทและส่วนผสมของสินค้า ทั้งนี้ผู้ประกอบการแต่ละรายอาจดำเนินธุรกิจตามข้อกำหนดทางกฎหมายหรือบางรายอาจใช้วิธีการสร้างอิทธิพลต่อกฎหมาย

4. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ธุรกิจเป็นปัจจัยที่สนับสนุนให้ธุรกิจขยายเติบโตได้อย่างกว้างขวาง และรวดเร็ว โดยสามารถช่วยขยายความสามารถด้านการผลิต พัฒนาคุณภาพของงาน แต่ทั้งนี้ก็อาจทำให้คนงานเกิดความรู้สึกไม่มั่นคงในกรณีที่อาจถูกเครื่องจักรแทนที่ และในช่วงแรกอาจมีเงินลงทุนในเครื่องจักรสูง

5. ปัจจัยด้านผู้บริโภค ผู้บริโภคเป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถสร้างแรงกดดันให้แก่ผู้ประกอบการธุรกิจ ผู้ประกอบการจึงต้องให้ความสำคัญกับผู้บริโภคอยู่เสมอ โดยผู้บริโภคให้ความสนใจเกี่ยวกับธุรกิจ 3 มิติ ได้แก่ ข้อมูลสำหรับผู้บริโภค ซึ่งหมายถึง ราคา คุณภาพ ความคงทนถาวร อันตรายที่เกิดจากสินค้าและการโฆษณาที่เกินจริง หน่วยงานของรัฐให้ข้อมูลที่ถูกต้องได้ดี มิติที่ 2 คือ ความปลอดภัยของสินค้า กล่าวคือ ข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าประเภทอาหาร ยา รักรักษาโรค รถยนต์ ของเล่น เป็นต้น มิติที่ 3 คือ การป้องกันสภาพแวดล้อม อันเกี่ยวเนื่องถึง น้ำเสีย อากาศเป็นพิษ และมลพิษต่าง ๆ ซึ่งอาจนำไปสู่การเคลื่อนไหวกดดันทางธุรกิจ

6. ปัจจัยด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ผู้ประกอบการต้องมีความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย 5 มิติ ได้แก่ มิติที่ 1 คือ ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งหมายถึงการผลิตสินค้าต้องไปไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ทั้งในแง่ของอากาศ น้ำ ดิน มิติที่ 2 คือ ความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค กล่าวคือ ไม่หลอกลวงผู้บริโภคหรือโฆษณาเกินจริง ผลิตสินค้าที่ได้คุณภาพมาตรฐาน ราคายุติธรรม คั้นกำไรแก่สังคม มิติที่ 3 คือ ความรับผิดชอบต่อผู้ลงทุน กล่าวคือ ผู้ประกอบการต้องมีความซื่อสัตย์ต่อการบริหารธุรกิจ เพื่อให้ได้กำไรมาจัดสรรปันผลให้แก่ผู้ถือหุ้น มิติที่ 4 ความรับผิดชอบต่อพนักงาน ซึ่งหมายถึงการดูแลพนักงานอย่างเหมาะสม ทั้งค่าจ้าง สวัสดิการ และความปลอดภัยในการทำงาน มิติที่ 5 คือ ความรับผิดชอบต่อรัฐ กล่าวคือ ผู้ประกอบการต้องให้ความร่วมมือกับรัฐในด้านกฎหมายอย่างเคร่งครัด

4. คุณลักษณะของผู้ประกอบการ

จากบทบาทและความท้าทายทางสิ่งแวดล้อมที่ผู้ประกอบการต้องเจอในการดำเนินธุรกิจ ทำให้ผู้ประกอบการจำเป็นต้องมีคุณลักษณะเฉพาะทาง อันจะช่วยให้สามารถนำมาปรับใช้ในการตัดสินใจการทำงานได้เป็นอย่างดี และตอบสนองต่อความเสี่ยง การแข่งขันที่เกิดขึ้นตลอดเวลา โดย Lackeus (2015) มองว่าความสามารถที่ผู้ประกอบการพึงมี ประกอบด้วย 3 หัวข้อใหญ่ คือ ความรู้ ทักษะ ทัศนคติ

1. ความรู้ที่ผู้ประกอบการพึงมี ได้แก่ แบบแผนความคิด (Mental Model) ความรู้เชิงประกาศ (Declarative Knowledge) ความเข้าใจในตนเอง (Self-Insight)

2. ทักษะที่ผู้ประกอบการพึงมี ได้แก่ ทักษะด้านการตลาด (Marketing Skills) ทักษะด้านการจัดการทรัพยากร (Resource Skills) ทักษะด้านการช่วงชิงโอกาส (Opportunity Skill)

ทักษะด้านการปฏิสัมพันธ์ (Interpersonal Skill) ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skills) ทักษะด้านการวางแผน (Strategic Skills)

3. ทักษะคนที่ผู้ประกอบการพึงมี ได้แก่ ความมุ่งมั่นในการประกอบการ (Entrepreneurial Passion) การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-efficacy) อัตลักษณ์ความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Identity) ความมานะบากบั่น (Perseverance) ความเป็นนวัตกรรม (Innovativeness) ความทนทานต่อความไม่แน่นอนและความไม่ชัดเจน (Uncertainty/Ambiguity Tolerance) การทำงานเชิงรุก (Proactiveness)

สอดคล้องกับแนวคิดของ Pahuja, & Sanjeev (2015) ที่มองว่าผู้ประกอบการควรมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. มีความมุ่งมั่น (Motivation) ซึ่งจะช่วยสร้างพลังงานในการเริ่มต้นหรือขับเคลื่อนธุรกิจ โดยผู้ประกอบการจะมองหาโอกาสในการส่วนแบ่งการตลาดหรือพัฒนาตัวเองอยู่ตลอดเวลา

2. กล้าเสี่ยง (Risk Tolerance) เนื่องจากทุกความเสี่ยงมักจะมีโอกาสหรือผลตอบแทนซ่อนอยู่

3. มีวิสัยทัศน์ (Vision) คือการมองเป้าหมายของบริษัทอันเป็นความรับผิดชอบสำคัญของผู้ประกอบการ

4. การบริหารจัดการใจและความคิดสร้างสรรค์ (Mental Ability and Creativity) ซึ่งจะช่วยให้สามารถคาดการณ์หรือเตรียมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงได้ รวมถึงการมองหาโอกาสใหม่ ๆ สำหรับสินค้าและบริการ

5. เห็นเป้าหมายชัดเจน (Clear Objectives) เพื่อให้สามารถผลักดันแผนธุรกิจมาสู่การปฏิบัติจริง

6. มีทักษะการสื่อสารที่ดี (Good Communication Skills) เนื่องจากผู้ประกอบการจำเป็นต้องสื่อสารกับหลากหลายผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นลูกค้า พนักงาน นักการเงิน การสื่อสารที่ชัดเจน รู้เรื่องจะช่วยให้บรรลุเป้าหมายได้ดี

7. มีทักษะด้านคน (Human Skills) ทักษะด้านนี้ถือเป็นสิ่งสำคัญในการทำงานที่จะช่วยนำธุรกิจไปสู่ความสำเร็จ โดยประกอบไปด้วยความสามารถในการควบคุมอารมณ์ การปฏิสัมพันธ์ รู้จักกาลเทศะ เป็นต้น อันจะช่วยให้การทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นไปได้อย่างราบรื่น

5. กระบวนการประกอบการ (Entrepreneurial Process)

การประกอบการถือเป็นกระบวนการที่ไม่หยุดนิ่ง ผู้ประกอบการจำเป็นต้องพัฒนาและเรียนรู้ตลอดเส้นทางการทำธุรกิจ ทั้งนี้ Baron, & Shane (2008) ได้แบ่งกระบวนการของผู้ประกอบการออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. **การคว้าโอกาส (Recognition of an Opportunity)** ซึ่งอาจมาจากการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ที่ทำให้เกิดสินค้า บริการที่ตอบโจทย์ความต้องการของผู้คน และนำไปสู่การสร้างกำไรให้แก่ธุรกิจ

2. **การดำเนินการ (Deciding to Proceed and Assembling the Essential resources)** ซึ่งเป็นการเริ่มต้นรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่จำเป็นในการทำธุรกิจเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการตัดสินใจ และทำแผนธุรกิจ เช่น ข้อมูลคู่แข่ง ตลาด กฎหมาย เป็นต้น

3. **เริ่มธุรกิจ (Launching New Venture)** การลงมือทำธุรกิจ อันนำมาซึ่งการดำเนินการหลายส่วน เช่น การวางแผน กำหนดบทบาทของบุคคล และการดำเนินตามกฎหมาย

4. **การมุ่งสู่การเติบโต (Building Success and Managing Growth)** มุ่งเน้นการขยายบริษัทให้เติบโตมากขึ้น เช่น การรับพนักงานเพิ่มเติม หรือการลงทุนเพิ่ม อีกทั้งยังต้องรักษาพนักงาน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเดิมไว้ด้วย

5. **การเก็บเกี่ยวผลตอบแทน (Harvesting the Rewards)** การเก็บเกี่ยวกำไรจากการลงทุนทั้งเงินและร่างกายอย่างต่อเนื่อง โดยผู้ประกอบการจะต้องวางกลยุทธ์ให้การสร้างกำไรให้มากที่สุด

นอกจากนี้ Bygrave (2004) ยังให้มุมมองว่า กระบวนการประกอบการนั้นเป็นกระบวนการอันเป็นพลวัต (Dynamic Process) โดยมีทั้งหมด 4 ขั้นตอน ได้แก่ สร้างไอเดีย (Idea) เหตุการณ์กระตุ้นให้ดำเนินการ (Triggering Event) การปล่อยตลาด (Implementation) การเติบโต (Growth) โดยในแต่ละขั้นตอนจะได้รับอิทธิพลจากคุณลักษณะส่วนบุคคล (Personal Attributes) และ สิ่งแวดล้อม (Environment)

คุณลักษณะส่วนบุคคล (Personal Attributes) หมายถึง คุณลักษณะที่ทำให้ผู้ประกอบการคนนั้น ๆ แตกต่างจากคนที่ไม่ใช่ผู้ประกอบการ เช่น การไขว่คว้าโอกาส การริเริ่ม การรับมือกับความเครียด เป็นต้น

สำหรับปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) ซึ่งเป็นอิทธิพลจากภายนอกที่อยู่รายล้อมธุรกิจอันส่งผลต่อกระบวนการทำธุรกิจ สิ่งแวดล้อมสามารถ หมายถึง สถานที่ที่ธุรกิจอยู่ หรือ สิ่งแวดล้อมทางสังคม เช่น ครอบครัว บุคคลต้นแบบ เครือข่ายทางสังคม หรือวัฒนธรรม

นอกจากนี้ ในมุมมองของ Nassif, Globril, & Silva (2010) มองว่ากระบวนการประกอบการเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างเป็นพลวัต (Dynamic Process) เช่นกัน โดยในกระบวนการจะเกิดความสัมพันธ์ระหว่าง สิ่งแวดล้อม คุณค่า อารมณ์ และความคิด กล่าวคือ ในช่วงเริ่มต้นประกอบการผู้ประกอบการจะใช้คุณสมบัติที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ (Affective Aspects) ซึ่งได้แก่ความพยายาม ความกล้า การริเริ่ม ความมั่นใจ เป็นต้น เป็นแรงขับเคลื่อนธุรกิจ และหลังจากนั้นเมื่อธุรกิจเริ่มก่อตั้งมาสักระยะหนึ่ง ผู้ประกอบการจะใช้คุณสมบัติด้านความคิดมากขึ้น อันได้แก่การเสี่ยง การวางแผน

การตั้งเป้าหมาย เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม ตลอดทั้งช่วงการประกอบการสิ่งแวดล้อม (Environment) และคุณค่า (Values) จะส่งอิทธิพลต่อคุณลักษณะด้านอารมณ์และความคิดของผู้ประกอบการ

6. โมเดลธุรกิจ (Business Model Canvas)

Key Partners (H)	Key Activities (G)	Value Proposition (B)	Customer Relationships (D)	Customer Segment (A)
	Key Resources (F)		Channels (C)	
Cost Structure (I)		Revenue Streams (E)		

ภาพ 1 Business Model Canvas

Business Model Canvas เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการวางแผนธุรกิจ ซึ่งจะช่วยให้เห็นภาพ (Visualizing) ได้อย่างครบถ้วนทุกมุม ซึ่งช่วยในการกำหนดยุทธศาสตร์กลยุทธ์ ประเมินความสำเร็จของแผนงานและเลือกรูปแบบธุรกิจ (Business Model) ที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับธุรกิจ The Business Model Canvas แบ่งโครงสร้างในการวางแผนและกำหนดกลยุทธ์ออกเป็น 9 กล่อง (Building Block) ซึ่งทั้ง 9 กล่องนี้ มีความเกี่ยวข้องต่อเนื่องกัน และช่วยให้ธุรกิจเห็นภาพได้อย่างครบถ้วนชัดเจน BMC ประกอบด้วยส่วนหลัก ๆ คือ ลูกค้า สินค้า/บริการของธุรกิจ โครงสร้างของธุรกิจ และความอ่อนไหวทางการเงิน BMC เปรียบเสมือนพิมพ์เขียวของยุทธวิธีดำเนินการผ่านโครงสร้างองค์กร กระบวนการ และระบบ ซึ่งจะช่วยให้การวางแผนธุรกิจอย่างรอบด้าน

6.1 ส่วน (A) Customer Segments กำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการเข้าถึงการระบุงกลุ่มเป้าหมายได้ถูกต้องเป็นหัวใจสำคัญของการทำ Business Model กลุ่มเป้าหมายต้องเป็นกลุ่มที่ทำเงินให้ธุรกิจ การระบุงกลุ่มเป้าหมายสามารถระบุได้จากความต้องการของกลุ่มเป้าหมายพฤติกรรม และคุณลักษณะอื่น ๆ กลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนทำให้ธุรกิจสามารถนำเสนอสินค้าและบริการได้ตรงกับความต้องการของลูกค้า

6.2 ส่วน (B) Value Proposition ระบุว่าสินค้า/บริการของธุรกิจสร้างคุณค่าอย่างไรสำหรับลูกค้าซึ่งเป็นปัจจัยที่ลูกค้าเลือกสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ของเราแทนที่จะเลือกของคู่แข่ง คุณค่าของสินค้า/บริการ อาจเป็นนวัตกรรม หรือการนำเสนอสิ่งใหม่หรือมีการเพิ่มคุณสมบัติพิเศษที่ทำให้

คุณค่าเพิ่มขึ้น ตัวอย่างสิ่งที่เป็นคุณค่ากับลูกค้า ได้แก่ ความแปลกใหม่, คุณภาพของสินค้า/บริการ การออกแบบสินค้า/บริการได้ตามความต้องการเฉพาะลูกค้าแต่ละราย ภาพลักษณ์ของ Brand กลยุทธ์ด้านราคา การลดต้นทุน การลดความเสี่ยง ความสะดวกในการเข้าถึงสินค้า/บริการ ง่ายต่อการใช้งาน เป็นต้น

6.3 ส่วน (C) Channels ช่องทางในการสื่อสาร ช่องทางการจัดจำหน่าย ช่องทางการขาย ช่องทางการตลาด ที่บริษัทใช้ในการสื่อสารและติดต่อกับลูกค้า ช่องทางเหล่านี้เป็นประโยชน์ต่อธุรกิจในการ สร้างความตระหนักรู้ในสินค้า/บริการของบริษัท ลูกค้าสามารถประเมินคุณค่าของสินค้า/บริการของบริษัท เปิดโอกาสให้ลูกค้าสามารถระบุความต้องการที่เฉพาะเจาะจงบริษัทสามารถถ่ายทอดคุณค่าของสินค้า/บริการผ่านช่องทางเหล่านี้ช่วยให้บริษัทสามารถให้บริการหลังการขายกับลูกค้า

ดังนั้น การเลือกส่วนผสมของช่องทางที่ลงตัว และเข้าถึงลูกค้าเป้าหมายจึงมีความสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างมากต่อธุรกิจ

6.4 ส่วน (D) Customer Relationships ธุรกิจควรระบุรูปแบบของสัมพันธภาพที่ต้องการมีกับลูกค้า ซึ่งมีระดับที่แตกต่างกัน ตั้งแต่ การใช้เครื่องตอบรับหรือเครื่องทำงานอัตโนมัติ ไปจนถึงใช้บุคลากรที่มีความละเอียดอ่อนและให้ความสำคัญกับลูกค้า ตัวอย่างของระดับสัมพันธภาพ การใช้บุคลากรที่มีความละเอียดอ่อนและให้ความสำคัญกับลูกค้า ตัวอย่างของระดับสัมพันธภาพ เช่น การใช้เครื่องทำงานอัตโนมัติ การบริการตนเอง การให้บริการโดยบุคลากร การบริการแบบเลขาสวนตัว

6.5 ส่วน (E) Revenue Streams หมายถึงเงินสดที่ธุรกิจจะได้รับหลังหักค่าใช้จ่ายแล้ว ในแผนธุรกิจ ลูกค้าเปรียบเสมือนหัวใจ กระแสสายรับก็คือเส้นเลือดที่หล่อเลี้ยงหัวใจ ธุรกิจต้องถามตัวเองว่า คุณค่าอะไรที่ลูกค้ายินดีจ่ายเงิน ค่าตอบที่ถูกต้องจะสามารถช่วยให้ธุรกิจประสบความสำเร็จในการดึงเงินจากลูกค้า กระแสสายรับอาจเป็นการที่ลูกค้าซื้อสินค้า/บริการเพียงครั้งเดียวหรือเกิดจากการซื้อซ้ำ หรือการซื้อบริการต่อเนื่อง หรือการซื้อบริการหลังการขาย

6.6 ส่วน (F) Key Resources ทรัพยากรที่สำคัญของบริษัทมีความสำคัญต่อการทำให้แผนธุรกิจสัมฤทธิ์ผล ทรัพยากรต่าง ๆ ได้แก่ ทรัพยากรทางกายภาพ ได้แก่ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เป็นรูปธรรมเช่น เครื่องจักร, ทรัพยากรการเงิน, ทรัพยากรสินทางปัญญา, และทรัพยากรบุคคล เป็นต้น

6.7 ส่วน (G) Key Activities ระบุกิจกรรมสำคัญ ๆ ที่ธุรกิจต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ กิจกรรมหลัก ได้แก่ การผลิต การให้บริการ สินค้า/บริการที่แก้ปัญหาให้ลูกค้า การสร้างเวทีของธุรกิจ การสร้างเครือข่าย เป็นต้น

6.8 ส่วน (H) Key Partnerships ในการทำธุรกิจทุกวันนี้การสร้างหุ้นส่วนทางธุรกิจเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น ข้อดีของการมีหุ้นส่วนทางธุรกิจคือ เพื่อประโยชน์สูงสุดของธุรกิจ เพื่อลด

ความเสี่ยง และเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรในทางธุรกิจประเภทของหุ้นส่วนทางธุรกิจ ได้แก่ พันธมิตรทางธุรกิจ การร่วมหุ้นเพื่อพัฒนาธุรกิจใหม่ พันธมิตรคู่ค้า ได้แก่ Buyer - Supplier

6.9 ส่วน (I) Cost Structure โครงสร้างด้านต้นทุนหมายถึงต้นทุนทั้งหมดที่จะเกิดขึ้นในการเนินการตามรูปแบบธุรกิจที่บริษัทกำหนด เช่น ต้นทุนในการสร้างคุณค่าสินค้า/บริการ ต้นทุนในการรักษาลูกค้า, ต้นทุนด้านทรัพยากร, ต้นทุนในการให้บริการ เป็นต้น การคำนวณต้นทุนสามารถคำนวณได้ตาม Key Resource, Key Activities และ Key Partnership

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบริบทประวัติศาสตร์ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

1. ประวัติความเป็นมาของอำเภอทุ่งเสลี่ยม

เมื่อปี พ.ศ.2428 (สมัยรัชกาลที่ 5) ชาวเมืองลำปาง จากเขตอำเภอเถิน ได้พาครอบครัวประมาณ 300 คนลงมาหาเสบียง และตั้งถิ่นฐานจนกลายเป็นชุมชนใหญ่ เมื่ออพยพเข้ามาอยู่ใหม่ ๆ ทุ่งเสลี่ยมเป็นป่าดงดิบทึบ ราษฎรอพยพ ซึ่งมีอาชีพในการล่าสัตว์ เอาเนื้อและหนังไปขายและแลกข้าวที่บ้านปากคลองช้าง ปากคลองแห้ง ในท้องที่ตำบลเมืองบางขลัง อำเภอวังไม้ขอน จังหวัดสวรรคโลก ปัจจุบันเป็นบ้านทุ่งเสลี่ยม ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ตำบลทุ่งเสลี่ยม และเป็นที่ตั้ง วัดทุ่งเสลี่ยม ซึ่งเป็นที่ประดิษฐานหลวงพ่อศิลา เดิมอำเภอทุ่งเสลี่ยมเป็นส่วนหนึ่งของอำเภอ สวรรคโลก โดยขึ้นอยู่กับหมู่ที่ 3 ตำบลนาทุ่ง ต่อมาปี พ.ศ.2479 ได้มีการแยกมาจากตำบลนาทุ่ง ตั้งเป็นตำบลทุ่งเสลี่ยม เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2479 ประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2479 แยกหมู่บ้านรวม 11 หมู่บ้าน ของตำบลนาทุ่ง อำเภอวังไม้ขอน จังหวัดสวรรคโลก ตั้งเป็นตำบลทุ่งเสลี่ยม อำเภอวังไม้ขอน จังหวัดสวรรคโลก (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 53 หน้า 2012 ลงวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2479) กระทั่งในปี พ.ศ. 2482 จังหวัดสวรรคโลก ได้เปลี่ยนเป็นจังหวัดสุโขทัย อำเภอวังไม้ขอน ได้เปลี่ยนเป็นอำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย ประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2484 แยกหมู่ที่ 6, 7, 8, 9, 10 และหมู่ที่ 11 ตำบลทุ่งเสลี่ยม อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย จัดตั้งตำบลขึ้นอีกตำบลหนึ่ง ชื่อนานนามว่า ตำบลกลางดง จัดเป็น 6 หมู่บ้าน (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 49 หน้า 4063 ลงวันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ. 2484) และในวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2500 ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ.2500 ยกฐานะตำบลทุ่งเสลี่ยม อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย ขึ้นเป็น กิ่งอำเภอทุ่งเสลี่ยม ให้ขึ้นอยู่ในความปกครองของอำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย และมีเขตการปกครอง รวม 2 ตำบล คือ 1) ตำบลทุ่งเสลี่ยม 2) ตำบลกลางดง (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 74 ตอนที่ 51 หน้า 1281 ลงวันที่ 4 มิถุนายน พ.ศ. 2500) และในวันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2500 ได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2500 ตั้งตำบล ไทยชนะศึก กิ่งอำเภอทุ่งเสลี่ยม อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย และ

ต่อมาในวันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2502 มีพระราชกฤษฎีกา ตั้งอำเภอทุ่งเสลี่ยม พ.ศ. 2502 ให้ตั้งกิ่งอำเภอทุ่งเสลี่ยม อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย เป็นอำเภอทุ่งเสลี่ยม (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 76 ตอนที่ 113 ฉบับพิเศษ หน้า 8-10 ลงวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2501) 15 กันยายน พ.ศ. 2514 ประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 7 กันยายน พ.ศ.2514 ตั้งตำบล บ้านใหม่ไชยมงคล ในท้องที่อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย และวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2427 ประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ.2527 ตั้งตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ ในท้องที่อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย (สำนักงานวัฒนธรรมอำเภอทุ่งเสลี่ยม, 2559)

2. ประวัติความเป็นมาของตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์

ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ เดิมขึ้นกับตำบลไทยชนะศึก ต่อมาขึ้นกับตำบลบ้านใหม่ไชยมงคล และเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2527 ประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2527 ตั้งตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ ในท้องที่อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2482 มีชาวบ้านกลุ่มแรกอพยพมาจากบ้านเหล่าหลวง อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง และบ้านแม่ละวาน อำเภอสางเภา จังหวัดตาก มาตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านใหม่ หน้าวัดเขาแก้วชัยมงคล ในปัจจุบัน จำนวน 5 หลังคาเรือน ซึ่งอยู่ใกล้ลำน้ำแม่มอก และมีภูเขายู่ฝั่งตรงกันข้ามแม่น้ำบริเวณนี้ลึกมากกว่าที่อื่น และอุดมไปด้วยสัตว์น้ำมากมาย จนได้รับชื่อว่า “วังทองดอย” หรือ “วังต้องดอย” ในภาษาถิ่น ซึ่งเป็นชื่อเรียกหมู่บ้านในระยะแรก ๆ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ มีประชาชนสร้างบ้านอาศัยอยู่ 2 จุด คือ บ้านใหม่ และบ้านสามหลัง พื้นที่เดิมเป็นป่าไม้อุดมสมบูรณ์มาก ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ ชื่อนี้ได้มาจากชื่อวัดในตำบลรวมกัน 2 วัด คือ วัดเขาแก้วชัยมงคล และวัดม่อนศรีสมบูรณ์ราม ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ เดิมมี 6 หมู่บ้าน มีนายเย็น เลาคำ เป็นกำนันคนแรก และนายส่อง ชมภู เป็นกำนันคนที่ 2 ต่อมาได้แยกหมู่ที่ 5 และหมู่ที่ 6 บางส่วนตั้งเป็นหมู่ที่ 7 โดยมี นายวิรัตน์ วังมูล เป็นกำนันคนที่ 3 นายสมคิด ทองกำไร เป็นกำนันคนที่ 4 นายสงวน เลาคำ เป็นกำนันคนที่ 5 และได้มีการแยกหมู่ที่ 3 ตั้งเป็นหมู่ที่ 8 และต่อมามี นายสมพงษ์ กันทะวงศ์ เป็นกำนันคนที่ 6 มีการแยกหมู่บ้านเพิ่มอีก รวมเป็น 11 หมู่บ้าน ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ มีลักษณะทางกายภาพไม่เหมือนกับตำบลอื่น ๆ ในอำเภอทุ่งเสลี่ยม เพราะมีการแยกพื้นที่ที่อยู่อาศัย และที่ทำกินออกจากกันอย่างเห็นได้ชัดเจน ที่อยู่อาศัยจะเป็นแนวยาวโดยมีถนนอยู่ 3 สายหลัก คือสายนอก ทุ่งเสลี่ยม-สวรรคโลก สายกลางหมู่บ้าน และสายริมน้ำ ส่วนพื้นที่ทำกินจะอยู่รอบนอกหมู่บ้าน จนสุดเขตตำบล การแบ่งเขตหมู่บ้านก็จะแบ่งเป็นแนวยาวเรียงลำดับไปตามขวางต่อ ๆ กันไป ทำให้การติดต่อประสานงานทำได้สะดวกรวดเร็ว การไปมาหากันก็สะดวกสบาย เพราะมีซอยเชื่อมถนนสายหลัก ทำให้เกิดการพัฒนาได้ง่าย วัฒนธรรมประเพณี ความเป็นอยู่แต่ก่อนก็อยู่กันแบบคนเมืองเหนือ เพราะส่วนมากเป็นชาวเหนือ ประมาณ 80 เปอร์เซ็นต์ มีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายพึ่งพาอาศัยกัน ต่อมา มีผู้คนย้ายเข้ามาจากที่อื่น เช่น ชาวไทยอีสาน และชาวไทยภาคกลาง จึงเป็นการอยู่ร่วมกัน

แบบผสมผสาน แต่ก็อยู่กันอย่างสงบสุข มีความสามัคคีกันอย่างแนบแน่น โดยมีวัดเป็นศูนย์กลาง หลอมรวมด้านจิตใจ (สำนักงานวัฒนธรรมอำเภอทุ่งเสลี่ยม, 2559)

3. การประกอบอาชีพ

ประชากรในเทศบาลตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม นอกจากนี้ยังมีการประกอบอาชีพอื่น ๆ เช่น ตีมีด ทอเสื่อกก ทำไม้กวาดดอกหญ้า และเจียรไนพลอย เป็นต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

ประเสริฐ ลีอำนนต์กุล, และสำลี ทองธิว (2553) ศึกษาเรื่องการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิด การฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางธุรกิจ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาและประเมินคุณภาพของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีกระบวนการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสำรวจข้อมูลพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอนธุรกิจ สมรรถนะทางธุรกิจและความต้องการของผู้เรียน 2) การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร และการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ 3) การสร้างหลักสูตรตามรูปแบบการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ 4) การทดลองใช้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ 5) การปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เป็นหลักสูตรที่สมบูรณ์ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสายปัญญา ในพระบรมราชินูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 38 คน โดยวิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ตัวแปรได้แก่หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ ใช้ระยะเวลาในการทดลอง 16 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาทางด้านธุรกิจสูงกว่าเกณฑ์ 2) นักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์มีพฤติกรรมการจัดการในการประกอบการธุรกิจสูง 3) นักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ มีแรงขับเคลื่อนพฤติกรรมการประกอบการธุรกิจอย่างมีนัยสำคัญ และมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

กิตติกันฐากรณ์ การุณประชา, และวิเชียร อารังโสติสกุล (2564) ศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรกิจกรรมชุมนุม “การเป็นผู้ประกอบการ” ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อวิจัยและพัฒนาหลักสูตรกิจกรรมชุมนุม “การเป็นผู้ประกอบการ” ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ สำหรับนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย วิธีการดำเนินการวิจัยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งมี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลที่จำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรจากผู้ประกอบการธุรกิจ จำนวน 2 คน ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ จำนวน 2 คน และนักเรียนโรงเรียนอุตรดิตถ์ตรีศูณี จำนวน 15 คน โดยใช้แบบสอบถาม ขั้นตอนที่ 2 สร้างและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้หลักสูตรกับกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอุตรดิตถ์ตรีศูณี ที่สมัครเข้าร่วมในกิจกรรมชุมนุม “การเป็นผู้ประกอบการ” จำนวน 10 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ใช้แบบแผนการวิจัยกลุ่มเดียวทดสอบหลังการทดลอง (One-Group Posttest Design) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า T (T-Test Dependent Samples) และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ขั้นตอนที่ 4 ประเมินหลักสูตร โดยการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนตามหลักสูตรกิจกรรมชุมนุม “การเป็นผู้ประกอบการ” เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนตามหลักสูตรกิจกรรมชุมนุม “การเป็นผู้ประกอบการ” สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษา พบว่า 1) ข้อมูลที่จำเป็นสำหรับใช้ในการพัฒนาหลักสูตรด้านเนื้อหา คือ 1.1) ความรู้ทางด้านธุรกิจ 1.2) ความสามารถในการปฏิบัติงาน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คือ จัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมให้มากที่สุด และด้านการวัดและประเมินผล คือ ใช้วิธีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง 2) หลักสูตรมืองค์ประกอบ คือ 2.1) ความเป็นมา 2.2) หลักการ 2.3) จุดมุ่งหมาย 2.4) สาระการเรียนรู้ 2.5) โครงสร้างหลักสูตร 2.6) แนวทางการจัดการเรียนรู้ 2.7) สื่อการเรียนรู้ และ 2.8) การวัดและประเมินผล มีความเหมาะสมของหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, $SD = 0.50$) 3) นักเรียนมีคะแนนจากแบบวัดความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) ในภาพรวมนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการเรียนตามหลักสูตรกิจกรรมชุมนุม “การเป็นผู้ประกอบการ” อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, $SD = 0.41$)

เพ็ญสุดา ทัพไพเราะ (2564) ศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรที่เสริมสร้างสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อพัฒนาหลักสูตรและศึกษาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหลักสูตรที่เสริมสร้างสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยวิธีการพัฒนาหลักสูตรใช้แนวคิดของไทเลอร์และทาบา ซึ่งประกอบด้วย 4 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ระยะที่ 2 การพัฒนาร่างหลักสูตร ระยะที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรและประเมินผลหลักสูตร และระยะที่ 4 การปรับปรุงหลักสูตรองค์ประกอบของสมรรถนะของการเป็น

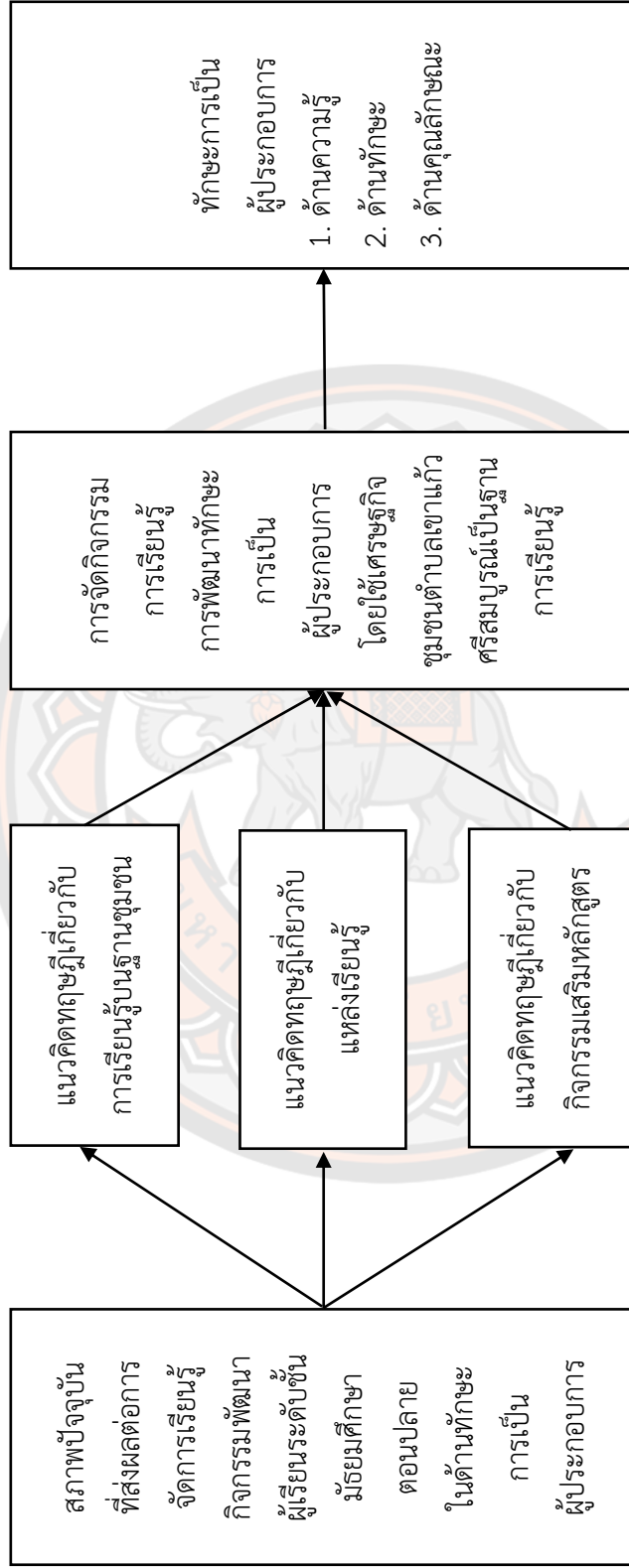
ผู้ประกอบการแบ่งได้เป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ (Knowledge aspect) 2) ด้านทักษะ (Skill aspect) 3) ด้านลักษณะ (Relevant trait aspect) พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของสมรรถนะผู้ประกอบการที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีค่าเฉลี่ย 4.88 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) มีค่า 0.31 ซึ่งอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุดหลักสูตรที่เสริมสร้างสมรรถนะผู้ประกอบการที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมนี้พัฒนาขึ้น โดยผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการวิจัยเป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) ใช้แบบแผนการวิจัยแบบศึกษากลุ่มเดียวก่อนหลัง (One-Group Pretest-Posttest Design) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนสงวนหญิงจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 30 คน โดยทั้งหมดเป็นนักเรียนที่เลือกเรียนรายวิชาอาชีพผู้ประกอบการ (Occupation) เนื้อหาในหลักสูตรประกอบไปด้วย 4 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยที่ 1 ผู้ประกอบการเริ่มต้น หน่วยที่ 2 คณิตศาสตร์สำหรับผู้ประกอบการเบื้องต้น หน่วยที่ 3 ปฏิบัติการผู้ประกอบการ และหน่วยที่ 4 ผู้ประกอบการที่ดี ผลการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตร ในด้านความเหมาะสมของหลักสูตร และความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบในหลักสูตร ผู้วิจัยตรวจสอบโดยการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ด้านความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบในหลักสูตรมีค่าเท่ากับ 0.89 เมื่อพิจารณาองค์ประกอบภายในหลักสูตรพบว่าหลักสูตรมีค่าความสอดคล้องระหว่าง 0.06 - 1.00 และเมื่อพิจารณา ด้านความเหมาะสมของหลักสูตรพบว่าค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.36 ซึ่งอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ผลการประเมินประสิทธิผลจากคะแนนสมรรถนะผู้ประกอบการที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ หลังการใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนใช้หลักสูตร และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Campos, de la Parra, & Parellada (2012) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการกับกระบวนการตัดสินใจในการบริหารและความสามารถของ 14 ธุรกิจเกิดใหม่ จากผลการศึกษาพบว่า การมีนวัตกรรม ความกล้าเสี่ยง และการทำงานเชิงรุก มีความสัมพันธ์กับกระบวนการตัดสินใจในการบริหารอยู่ในระดับมากที่สุด

Melville Berg, & Blank (2006) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้โดยชุมชน การมีส่วนร่วมของนักเรียนเพื่อความสำเร็จและการเป็นพลเมือง ผลการศึกษาพบว่า ในช่วงไม่กี่ปีมานี้ โศกนาฏกรรมระดับชาติทั้งที่มนุษย์สร้างขึ้นและธรรมชาติได้บีบบังคับให้คนอเมริกันต้องเห็นว่าเราต้องพึ่งชุมชนท้องถิ่นที่เข้มแข็ง ชุมชน และสถาบันประชาธิปไตยมากแค่ไหน เราได้เห็นว่าความเอาใจใส่ต่อความเป็นอยู่ของพวกเขาส่งผลกระทบต่อเราทุกคนอย่างไร เหตุการณ์เหล่านี้เผยให้เห็นถึงความจำเป็นทางศีลธรรมที่แฝงอยู่ในพันธกิจของการศึกษาสาธารณะ เพื่อพัฒนาพลเมืองที่กระตือรือร้นและมีส่วนร่วมซึ่งสามารถมีส่วนร่วมและมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในสังคมประชาธิปไตย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง กิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการบนฐานชุมชนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย มุ่งเน้นศึกษาเพื่อสร้างกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการบนฐานชุมชนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้เกณฑ์การเลือกกลุ่มเป้าหมายจากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชัยมงคลพิทยา อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ปีการศึกษา 2565 โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดและปรัชญา จากการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีในบทที่ 2 ผู้วิจัยจึงออกแบบวิธีดำเนินการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการรวบรวมข้อมูล โดยมุ่งเน้นศึกษาเพื่อสร้างกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการบนฐานชุมชนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย และวิเคราะห์ผลการวิจัยภายใต้กรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งเป็นผลทำให้ผู้เรียนได้รับองค์ความรู้และประสบการณ์ที่ได้นำไปเป็นแนวทางในการเสริมศักยภาพการเรียนรู้ รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับในด้านการจัดการศึกษานำไปเป็นแนวทางในการสนับสนุนและพัฒนาศึกษาโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมและจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักโดยคัดเลือกจากผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีความพร้อมที่จะให้ข้อมูลได้ โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกจากการเลือกแบบเจาะจง ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม จำนวน 90 คน ได้แก่

กลุ่มที่ 1 กลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชัยมงคลพิทยา อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ปีการศึกษา 2565 จำนวน 80 คน

กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้ให้ความรู้ จำนวน 7 คน

กลุ่มที่ 3 กลุ่มครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 3 คน

1. กลุ่มที่ 1 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชัยมงคลพิทยา อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ปีการศึกษา 2565 จำนวน 80 คน ใช้เกณฑ์การคัดเลือกจากการเลือกแบบเจาะจง (Criterion Based Selection) โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก คือ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยม

ศึกษาตอนปลายที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนชัยมงคลพิทยา อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดสุโขทัย ปีการศึกษา 2565 และเป็นนักเรียนที่ได้เรียนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

2. กลุ่มที่ 2 ผู้ให้ความรู้ มีเกณฑ์การคัดเลือกจากเป็นกลุ่มที่ส่งเสริมความรู้ในส่วนของประวัติศาสตร์ชุมชนตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ และผู้ประกอบการธุรกิจในท้องถิ่น

2.1 ประชาชนท้องถิ่นตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดสุโขทัย โดยใช้ในการเลือกแบบเจาะจง (Criterion Based Selection) เนื่องจากเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ มีความรู้ความเข้าใจในความเป็นมาและบริบทต่าง ๆ ของท้องถิ่น สามารถให้ข้อมูลบอกเล่าเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดสุโขทัย จำนวน 1 คน

2.2 ผู้ประกอบการธุรกิจในชุมชน ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดสุโขทัย ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Criterion Based Selection) เนื่องจากเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ และความรู้ สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดสุโขทัย จำนวน 6 คน

3. กลุ่มที่ 3 ครูและบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนชัยมงคลพิทยา จำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ จำนวน 1 คน ครูกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชัยมงคลพิทยา จำนวน 1 คน โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกจากตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาและตำแหน่งครูผู้สอน เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความรู้ ประสบการณ์ และเชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและศึกษาจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำกรอบวิจัยเป็นแนวทางในการใช้เครื่องมือในการวิจัยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. แบบบันทึกภาคสนามระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (Field notes) เป็นแบบบันทึกที่ใช้สำหรับจดบันทึกข้อมูลระหว่างดำเนินการวิจัยจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคคลหรือกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักและบันทึกข้อมูลต่าง ๆ

2. แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) โดยผู้วิจัยเข้าไปมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลความรู้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ตลอดจนสังเกตพฤติกรรมกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้และสังเกตการณ์ โดยเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมด้วยกันกับบุคคลหรือกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

3. แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยการใช้แนวคำถามเป็นการสัมภาษณ์โดยตรงกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ทั้งนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชัยมงคลพิทยา อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดสุโขทัย กลุ่มผู้ให้ความรู้ และกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทางด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน โดยกำหนดเป็นแนวคำถามปลายเปิด ซึ่งได้มาจากการทบทวนเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการโดยใช้เศรษฐกิจชุมชนตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์เป็นฐานการเรียนรู้ เป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการ โดยใช้เศรษฐกิจชุมชนเป็นสิ่งขับเคลื่อนการเรียนรู้ โดยจะมีการแบ่งหน่วยการเรียนรู้ออกเป็น 4 หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ประวัติความเป็นมาตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ต้นแบบธุรกิจสู่การเป็นผู้ประกอบการ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การจัดการธุรกิจอย่างยั่งยืน และหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การออกแบบโมเดลธุรกิจ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสาร เอกสารหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ได้แก่ บทสัมภาษณ์ ตารา หนังสือ เอกสารท้องถิ่น และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้เก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานวิจัยเรื่อง กิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการบนฐานชุมชนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดสุโขทัย โดยใช้การสัมภาษณ์แบบเปิดกว้าง โดยผู้ให้ข้อมูลหลักตอบคำถามและแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ

2. วิธีการบันทึกภาคสนามระหว่างการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ (Field notes) เป็นแบบบันทึกหรือแบบจดบันทึก ซึ่งมีความสำคัญมาก เพราะช่วยป้องกันการหลงลืม โดยใช้สำหรับบันทึกเพื่อรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ระหว่างการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ อาศัยขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาในภาคสนามเป็นหลักสำคัญ โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแบบประวัติศาสตร์บอกเล่า ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลจากความทรงจำของบุคคลหรือกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักและบันทึกข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้

3. วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) โดยผู้วิจัยเข้าไปมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลและความรู้กับกลุ่มเป้าหมาย ขณะเดียวกันจะซักถามและจดบันทึกข้อมูลที่ต้องการเพิ่มเติมอย่างละเอียดมากขึ้น ตลอดจนสังเกตพฤติกรรมกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้และสังเกตการณ์โดยเข้าไปใช้ชีวิตร่วมกับกลุ่มเป้าหมาย มีการกระทำกิจกรรมด้วยกันจนกระทั่งเข้าใจ

ความรู้สึกนึกคิดและความหมายที่คนเหล่านั้นให้ต่อปรากฏการณ์ทางสังคมที่ผู้วิจัยกำลังศึกษาอยู่ ซึ่งเมื่อสังเกตแล้วจะต้องมีการซักถามและการจดบันทึกข้อมูลด้วย ซึ่งอาจจดบันทึกในระหว่างการสังเกตหรือในภายหลังก็ได้

4. วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้หรือมีข้อมูลในเรื่องที่ผู้วิจัยกำลังศึกษาอย่างดีที่สุดหรือมีความเกี่ยวข้องมากที่สุด โดยกำหนดแบบเจาะจงที่เน้นการใช้คำถามปลายเปิดแบบเจาะลึก ซึ่งได้มาจากการทบทวนเอกสาร แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ทั้งในเชิงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมเสริมศักยภาพการเรียนรู้เพื่อสร้างกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการบนฐานชุมชนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย และข้อมูลในเชิงบริบท เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความลึกซึ่งเข้าถึงข้อมูลของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ กลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชัยมงคลพิทยา อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ปีการศึกษา 2565 กลุ่มผู้ให้ความรู้ กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทางการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน และนำผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย คือ เพื่อสร้างกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการบนฐานชุมชนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

5. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการโดยใช้เศรษฐกิจชุมชนตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์เป็นฐานการเรียนรู้ เป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการ โดยใช้เศรษฐกิจชุมชนเป็นสิ่งที่ขับเคลื่อนการเรียนรู้ โดยจะมีการแบ่งหน่วยการเรียนรู้ออกเป็น 4 หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ประวัติความเป็นมาประวัติความเป็นมาตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ เช่น ประวัติชุมชนบ้านใหม่ ประวัติชุมชนบ้านสามหลัง ประวัติชุมชนบ้านใหม่ไทยเจริญ ประวัติชุมชนบ้านใหม่เขาแก้ว ประวัติชุมชนบ้านศรีสมบูรณ์ และประวัติชุมชนบ้านใหม่ไทยชนะศึก เป็นต้น หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ต้นแบบธุรกิจสู่การเป็นผู้ประกอบการ เช่น ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านใหม่ ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านสามหลัง ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านใหม่ไทยเจริญ ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านใหม่เขาแก้ว ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านศรีสมบูรณ์ และตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านใหม่ไทยชนะศึก เป็นต้น หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การจัดการธุรกิจอย่างยั่งยืน เช่น แนวคิดการแนวคิดการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน ความรับผิดชอบของธุรกิจในมิติสิ่งแวดล้อม และความรับผิดชอบต่อธุรกิจในมิติสังคม เป็นต้น และหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การออกแบบโมเดลธุรกิจ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำโมเดลธุรกิจ (Business

Model Canvas) การจัดทำโมเดลธุรกิจ (Business Model Canvas) และการนำเสนอโมเดลธุรกิจ (Business Model Canvas) เป็นต้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์สรุปอุปนัย (Analytic Induction) โดยการวิเคราะห์สรุปข้อมูลจากบันทึกภาคสนามที่เป็นส่วนบันทึกละเอียดแบบพรรณนา ซึ่งเป็นแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Analytical Description) ที่ได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ และร่วมแสดงความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักพร้อมสนทนาร่วมกันเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย หลังจากนั้นจะนำเสนอรายงานแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล โดยใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Data Triangulation) คือ การพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มานั้นถูกต้องหรือไม่ ซึ่งวิธีการตรวจสอบของข้อมูลนั้น จะต้องตรวจสอบแหล่งที่มา 3 แหล่ง ได้แก่ การสังเกต สัมภาษณ์ และร่วมแสดงความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อนำมาสรุปเป็นข้อค้นพบ

ตาราง 1 แสดงวิธีการดำเนินการวิจัย

วัตถุประสงค์	เครื่องมือ	ผู้ให้ข้อมูลหลัก	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
เพื่อสร้างกิจกรรมเสริมพัฒนาทักษะ	การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)	1. กลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชัยมงคลพิทยาก อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ปีการศึกษา 2565 จำนวน 80 คน 2. กลุ่มผู้ให้ความรู้ - ปรากฏวิทยากรในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย จำนวน 1 คน - ผู้ประกอบธุรกิจในด้านเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย จำนวน 6 คน 3. กลุ่มครูและบุคลากรทางการศึกษา - ผู้อำนวยการโรงเรียนชัยมงคลพิทยาก จำนวน 1 คน - หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ จำนวน 1 คน - ครูกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 1 คน	ใช้วิธีการวิเคราะห์สรุปอุปนัย (Analytic Induction) จากบันทึกภาคสนามที่เป็นส่วนบันทึกละเอียด หรือบันทึกพรรณนา ซึ่งการวิเคราะห์ตีความแบบพรรณนา (Analytical Description) ได้จากการสังเกต สัมภาษณ์และร่วมแสดงความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลัก พร้อมร่วมกันสนทนาเพื่ออนุมูลุมวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ การวิจัยและรายงานแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์	กิจกรรมเสริมพัฒนาทักษะ เพื่อพัฒนาทักษะ ความเป็นผู้ประกอบการ บนฐานชุมชนสำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตอนปลาย อำเภอ ทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย
กิจกรรมเสริมพัฒนาทักษะ				
ผู้ประกอบการ				
บนฐานชุมชน				
สำหรับนักเรียน				
ชั้นมัธยมศึกษา				
ตอนปลาย				
อำเภอทุ่งเสลี่ยม				
จังหวัดสุโขทัย				
แนวทาง				
การสังเกต				
แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation)				

วัตถุประสงค์	เครื่องมือ	ผู้ให้ข้อมูลหลัก	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
แนวคิดถาม ในการสัมภาษณ์ เชิงลึก (In-depth Interview)	1. กลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชัยมงคลพิทยา อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย จำนวน 3 คน 2. กลุ่มผู้ให้ความรู้ - ประชาชนชาวบ้านในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย จำนวน 1 คน 3. กลุ่มครูและบุคลากรทางการศึกษา - ผู้อำนวยการโรงเรียนชัยมงคลพิทยา จำนวน 1 คน - หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ จำนวน 1 คน - ครูกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 1 คน			

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา เรื่อง กิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการบนฐานชุมชนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการบนฐานชุมชนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการที่หลากหลายซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม และข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การวิเคราะห์สรุปอุปนัย (Analytic Induction) โดยการวิเคราะห์สรุปข้อมูลจากบันทึกภาคสนามที่เป็นส่วนบันทึกละเอียดหรือบันทึกพรรณนา (Analytical Description) สำหรับ ผลการวิจัยการสร้างกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการบนฐานชุมชนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัยโดยผู้วิจัย ได้แบ่งผลการวิจัยออกเป็น 3 ประเด็นหลักประกอบด้วย

1. สภาพปัจจุบันที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในด้านทักษะการเป็นผู้ประกอบการ
2. การสร้างชุดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการบนฐานชุมชนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย
3. ผลการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการบนฐานชุมชนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

สภาพปัจจุบันที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในด้านทักษะการเป็นผู้ประกอบการ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาสภาพปัจจุบันที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในด้านทักษะการเป็นผู้ประกอบการ ด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

ด้านที่ 1 ผู้เรียน

ด้านที่ 2 ครูผู้สอน

ด้านที่ 3 ด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้

โดยดำเนินการศึกษาสภาพปัจจุบันที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในด้านทักษะการเป็นผู้ประกอบการ มีผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ประกอบด้วย

กลุ่มที่ 1 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชัยมงคลพิทยา อำเภอยะรัง จังหวัดสุโขทัย ปีการศึกษา 2565 โดยคัดเลือกจากผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีความพร้อมที่จะให้ข้อมูลได้ โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกจากการเลือกแบบเจาะจง คือ นักเรียนที่มีผลการเรียน เก่ง ปานกลาง และอ่อน จำนวน 3 คน

กลุ่มที่ 2 กลุ่มครูและบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วยผู้อำนวยการโรงเรียนชัยมงคลพิทยา หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ และ ครูกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 3 คน

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในด้านทักษะการเป็นผู้ประกอบการ พบสภาพปัจจุบัน และปัญหาด้านทักษะการเป็นผู้ประกอบการ ดังนี้

ด้านที่ 1 ผู้เรียน

พบสภาพปัญหา คือ นักเรียนยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการ และนักเรียนไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการเรียน เนื่องจากเป็นวิชาบังคับที่ไม่ตรงกับความสนใจของนักเรียนทำให้นักเรียนมีความเบื่อหน่ายกับการเรียน จึงไม่ได้ให้ความสนใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูจัดสอนให้เท่าที่ควร

ดังรายละเอียดจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่ 1 กลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชัยมงคลพิทยา อำเภอยะรัง จังหวัดสุโขทัย ปีการศึกษา 2565 จำนวน 3 คน พบว่า

...การเรียนชั่วโมงพัฒนาผู้เรียนที่ผ่านมาได้มีการอบรมฝึกทักษะอาชีพต่าง ๆ แต่หนูไม่เข้าใจในเรื่องการเป็นผู้ประกอบการเลยคะ ไม่รู้ว่าจากงานที่ได้ทดลองทำจะเอาไปต่อยอดสร้างรายได้ได้อย่างไรได้บ้างคะ

(นักเรียน 1 โรงเรียนชัยมงคลพิทยา, ผู้ให้สัมภาษณ์, 10 พฤศจิกายน 2565)

...ไม่อยากจะเรียนในชั่วโมงนี้เลยครั้บ ไม่อยากจะเรียนไม่รู้อาจะเรียนไปทำไม มีแต่กิจกรรมที่ไม่น่าสนใจ เข้าเรียนที่ไรก็มีแต่เรื่องเดิม ๆ ครั้บ

(นักเรียน 2 โรงเรียนชัยมงคลพิทยา, ผู้ให้สัมภาษณ์, 10 พฤศจิกายน 2565)

...ชั่วโมงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นวิชาที่น่าเบื่อครับ ไม่อยากเรียน กิจกรรมส่วนใหญ่จะมีแต่กิจกรรมอบรมคุณธรรมไหว้พระสวดมนต์ไม่น่าสนใจครับ

(นักเรียน 3 โรงเรียนชัยมงคลพิทยา, ผู้ให้สัมภาษณ์, 10 พฤศจิกายน 2565)

ดังรายละเอียดจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้มีประสบการณ์ทางการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน จำนวน 3 คน พบว่า

...นักเรียนส่วนใหญ่ในโรงเรียนยังขาดทักษะในด้านการเป็นผู้ประกอบการเนื่องจากการเรียนการสอนในโรงเรียนของเราส่วนใหญ่ยังไม่ได้เน้นให้นักเรียนมีทักษะด้านนี้ แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันนักเรียนของเรามีแนวโน้มที่จะเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาน้อยส่วนมากเมื่อเรียนจบจะออกไปทำงานกับครอบครัว หรือบางส่วนอาจจะไปเริ่มต้นทำธุรกิจของตัวเอง ถ้าหากมีการอบรมให้นักเรียนมีทักษะการเป็นผู้ประกอบการก็จะเป็นการดีต่อตัวนักเรียนอย่างยิ่งเพื่อให้นักเรียนที่เรียนจบไปมีเครื่องมือในการประกอบอาชีพในอนาคต

(ผู้อำนวยการโรงเรียน โรงเรียนชัยมงคลพิทยา, ผู้ให้สัมภาษณ์, 12 พฤศจิกายน 2565)

...ในการสอนในชั่วโมงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนของเราส่วนใหญ่ก็จะมุ่งเน้นให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และให้นักเรียนทำกิจกรรมตามหลักสูตร เช่น กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม กิจกรรมวิถีพุทธ ยังไม่ได้เน้นเรื่องของการพัฒนาทักษะด้านอาชีพ หรือด้านความเป็นผู้ประกอบการเท่าที่ควรจึงทำให้นักเรียนยังขาดทักษะด้านนี้

(หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ โรงเรียนชัยมงคลพิทยา, ผู้ให้สัมภาษณ์, 12 พฤศจิกายน 2565)

...ในชั่วโมงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนพบว่านักเรียนยังไม่ให้ความสำคัญกับชั่วโมงนี้นัก ซึ่งมักจะพบเด็กนักเรียนไม่เข้าเรียนหรือขาดเรียนบ่อยครั้ง เนื่องจากกิจกรรมในชั่วโมงส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นไปในเรื่องของการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งนักเรียนบางส่วนก็จะมองว่าเป็นกิจกรรมที่น่าเบื่อไม่อยากจะเรียนรู้ ในส่วนของเรื่องทักษะผู้ประกอบการในการเรียนการสอนทั้งในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเอง หรือรายวิชาอื่น ๆ ก็จะไม่ค่อยได้เน้นในเรื่องนี้ เนื่องจากเป็นทักษะใหม่ที่ยังไม่ได้บรรจุไว้ในหลักสูตรจึงยังไม่ได้เน้นในเรื่องนี้ จึงทำให้นักเรียนบางส่วนยังขาดทักษะด้านนี้

(ครูผู้สอน โรงเรียนชัยมงคลพิทยา, ผู้ให้สัมภาษณ์, 14 พฤศจิกายน 2565)

ด้านที่ 2 ครูผู้สอน

พบสภาพปัญหา คือ ขาดครูผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านทักษะการเป็นผู้ประกอบการ และปัญหาด้านความพร้อมของครูผู้สอน ซึ่งครูผู้สอนส่งคมศึกษาที่ต้องรับผิดชอบภาระงานสอนหลายสาระ นอกจากนี้ด้วยบริบทของสถานศึกษาที่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กทำให้ครูผู้สอนต้องรับผิดชอบงานพิเศษนอกเหนืองานสอนเป็นจำนวนมาก ทำให้ไม่สามารถเตรียมการสอนได้ดีเท่าที่ควร จึงไม่ได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการ

ดังรายละเอียดจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่ 1 กลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชัยมงคลพิทยา อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดสุโขทัย ปีการศึกษา 2565 จำนวน 3 คน พบว่า

...ครูที่เข้ามาสอนส่วนใหญ่จะมีแต่ครูคนเดิม ๆ ครูคนอื่นไม่ค่อยมาสอน ได้เรียนอยู่แค่นี้ก็เรื่องส่วนใหญ่จะเนื้อหาซ้ำ ๆ ไม่ได้เรียนเรื่องใหม่ ๆ เลยค่ะ

(นักเรียน 1 โรงเรียนชัยมงคลพิทยา, ผู้ให้สัมภาษณ์, 10 พฤศจิกายน 2565)

...ไม่ค่อยได้เรียนเลยครับ บางครั้งนี่กว่าชั่วโมงว่าง เลยไม่ได้เข้าเรียนครับ

(นักเรียน 2 โรงเรียนชัยมงคลพิทยา, ผู้ให้สัมภาษณ์, 10 พฤศจิกายน 2565)

...ครูไม่ค่อยเข้าสอนครับ มีเรียนที่ก็จะเป็นอบรมคุณธรรม ไม่ค่อยได้อะไรเลยครับ

(นักเรียน 3 โรงเรียนชัยมงคลพิทยา, ผู้ให้สัมภาษณ์, 10 พฤศจิกายน 2565)

ดังรายละเอียดจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้มีประสบการณ์ทางการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน จำนวน 3 คน พบว่า

...ในชั่วโมงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนก็จะมีกรมอบหมายงานสอนให้กับคณะครูเป็นผู้รับผิดชอบเข้าไปปฏิบัติการสอนในแต่ละชั่วโมง แต่ก็ยังพบปัญหาคือในบางครั้งครูไม่ได้เข้าไปสอนนักเรียน เพราะด้วยความที่โรงเรียนของเราเป็นโรงเรียนเล็ก บุคลากรน้อย แต่งานพิเศษนอกเหนือจากงานสอนของครูโรงเรียนเราค่อนข้างมากจึงทำให้คณะครูของเราอาจจะยังไม่ได้ลงไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับนักเรียนได้อย่างเต็มที่ จึงทำให้ครูส่วนใหญ่ที่เข้าไปสอนก็จะเป็นครูไม่กี่ท่าน ที่มีเวลาว่างในชั่วโมงนั้นเข้าไปสอนนักเรียน ซึ่งส่วนใหญ่

ก็จะมุ่งเน้นไปในเรื่องของการพัฒนาคุณธรรม หรือกิจกรรมวิถีพุทธ ไม่ได้เน้นเรื่องทักษะ
 ความเป็นผู้ประกอบการอันเนื่องมาจากคณะครูของเราบางท่านยังขาดความพร้อมในด้านนี้
 (ผู้อำนวยการโรงเรียน โรงเรียนชัยมงคลพิทยา, ผู้ให้สัมภาษณ์, 12 พฤศจิกายน 2565)

...ในส่วนในเรื่องการจัดการเรียนรู้ในด้านการพัฒนาทักษะผู้ประกอบการของ
 โรงเรียนเรา จะพบว่าองค์ความรู้ในด้านนี้จะผูกขาดคือความรู้อยู่กับครูไม่กี่กลุ่มสาระ
 เช่น กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หรือครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงาน
 อาชีพ จึงทำให้ครูส่วนใหญ่จะยังขาดความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ในด้านการพัฒนา
 ทักษะผู้ประกอบการให้กับนักเรียน
 (หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ โรงเรียนชัยมงคลพิทยา, ผู้ให้สัมภาษณ์, 12 พฤศจิกายน 2565)

...ด้วยความที่ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ของเรามีจำนวนครูค่อนข้างน้อย ประกอบ
 กับภาระงานสอนและงานพิเศษนอกเหนือจากการสอนค่อนข้างจะมีมาก จึงทำให้บางครั้ง
 ไม่มีเวลาในการจัดเตรียมการสอน นอกจากนี้สาระการเรียนรู้ในกลุ่มวิชาสังคมศึกษา ศาสนา
 และวัฒนธรรม มีเนื้อหาที่ค่อนข้างมากจึงไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะ
 การเป็นผู้ประกอบการเพิ่มเติมให้กับนักเรียนได้
 (ครูผู้สอน โรงเรียนชัยมงคลพิทยา, ผู้ให้สัมภาษณ์, 14 พฤศจิกายน 2565)

ด้านที่ 3 ด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้

พบสภาพปัญหา คือ โรงเรียนยังขาดสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ในด้านทักษะ
 การเป็นผู้ประกอบการ สื่อและแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนมีไม่เพียงพอต่อความสนใจและความถนัด
 ของผู้เรียนในด้านความเป็นผู้ประกอบการ และผู้เรียนมีความต้องการออกไปเรียนรู้ยังสถานที่จริง
 เพื่อฝึกการทำอาชีพต่าง ๆ ที่ตนสนใจ

ดังรายละเอียดจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่ 1
 กลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชัยมงคลพิทยา อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย
 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 3 คน พบว่า

...อยากให้โรงเรียนมีการทำแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมหลาย ๆ อาชีพ อยากไปเรียนรู้
 นอกห้องเรียนค่ะ

(นักเรียน 1 โรงเรียนชัยมงคลพิทยา, ผู้ให้สัมภาษณ์, 10 พฤศจิกายน 2565)

...โรงเรียนมีแต่แหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพเกษตรอย่างเดียวครับ ไม่มีแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพอื่น ๆ ที่น่าสนใจเลย

(นักเรียน 2 โรงเรียนชัยมงคลพิทยา, ผู้ให้สัมภาษณ์, 10 พฤศจิกายน 2565)

...การเรียนในห้องเรียนมันไม่เห็นภาพครับ ว่าแต่ละอาชีพที่ครูยกตัวอย่างในแต่ละวันเค้าต้องทำอะไรบ้างครับ อยากไปเห็นของจริง

(นักเรียน 3 โรงเรียนชัยมงคลพิทยา, ผู้ให้สัมภาษณ์, 10 พฤศจิกายน 2565)

ดังรายละเอียดจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้มีประสบการณ์ทางด้านจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน จำนวน 3 คน พบว่า

...ในการจัดการเรียนการสอน บางครั้งการที่ให้นักเรียนเรียนอยู่แต่ภายในห้องเรียนอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอ การพานักเรียนออกไปเรียนรู้ยังสถานที่จริงจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการเรียนรู้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

(ผู้อำนวยการโรงเรียน โรงเรียนชัยมงคลพิทยา, ผู้ให้สัมภาษณ์, 12 พฤศจิกายน 2565)

...การที่นักเรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง น่าจะตอบสนองต่อความสนใจต่อการเรียนรู้ของนักเรียนได้ดีกว่าการเรียนรู้ในห้องเรียน โดยเฉพาะในด้านทักษะการเป็นผู้ประกอบการ การได้ลงพื้นที่ไปศึกษายังสถานที่จริง ได้ฝึกทดลองลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเองจะยังทำให้การเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพ

(หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ โรงเรียนชัยมงคลพิทยา, ผู้ให้สัมภาษณ์, 12 พฤศจิกายน 2565)

...การเรียนรู้ในด้านการพัฒนาทักษะผู้ประกอบการ การเรียนรู้ในห้องเรียน หรือใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเด็กอาจไม่เห็นภาพ การพานักเรียนไปเรียนรู้ยังสถานที่จริง เช่น สถานประกอบการในชุมชน น่าจะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีกว่า เพราะเด็กได้เห็นภาพว่าแต่ละธุรกิจมีการดำเนินการอย่างไรบ้าง เพื่อให้ธุรกิจเหล่านั้นอยู่รอดบนโลกที่เต็มไปด้วยการแข่งขัน

(ครูผู้สอน โรงเรียนชัยมงคลพิทยา, ผู้ให้สัมภาษณ์, 14 พฤศจิกายน 2565)

สรุป จากการศึกษาสภาพปัจจุบันที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในด้านทักษะการเป็นผู้ประกอบการ พบสภาพปัจจุบัน และปัญหา ด้านทักษะการเป็นผู้ประกอบการ ผลการศึกษาพบว่า 1) ด้านผู้เรียน พบสภาพปัญหา คือ นักเรียน ยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการ ทั้งนี้เกิดจากการที่ครูผู้สอนที่ไม่ได้จัด กิจกรรมการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการดังกล่าว และนักเรียนไม่ได้ ให้ความสำคัญต่อการเรียน เนื่องจากเป็นวิชาบังคับที่ไม่ตรงกับความสนใจของนักเรียนทำให้นักเรียน มีความเบื่อหน่ายกับการเรียน จึงไม่ได้ให้ความสนใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูจัดสอนให้เท่าที่ควร 2) ด้านครูผู้สอน พบสภาพปัญหา คือ ขาดครูผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านทักษะการเป็นผู้ประกอบการ และปัญหาด้านความพร้อมของครูผู้สอน ซึ่งครูผู้สอนสังคมศึกษาที่ต้องรับผิดชอบ ภาระงานสอนหลายสาระ นอกจากนี้ด้วยบริบทของสถานศึกษาที่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กทำให้ ครูผู้สอนต้องรับผิดชอบงานพิเศษนอกเหนืองานสอนเป็นจำนวนมาก ทำให้ไม่สามารถเตรียมการสอน ได้ดีเท่าที่ควร จึงไม่ได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการ 3) ด้านสื่อและ แหล่งการเรียนรู้ พบสภาพปัญหา คือ โรงเรียนยังขาดสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ในด้านทักษะ การเป็นผู้ประกอบการ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในด้านการพัฒนาทักษะ การเป็นผู้ประกอบการ

การสร้างชุดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการบนฐานชุมชน สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

การสร้างกิจการสร้างชุดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการ บนฐานชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย มีขั้นตอน การสร้าง ดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดหลักการและจุดมุ่งหมายของชุดกิจกรรมการเรียนรู้

การพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการโดยใช้เศรษฐกิจชุมชนตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ เป็นฐานการเรียนรู้ ดังนี้

1. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานที่ตั้ง ประวัติ วัฒนธรรม ประเพณี และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการธุรกิจในท้องถิ่นของตนเอง
2. เพื่อให้นักเรียนมีทักษะผู้ประกอบการ สามารถจัดการธุรกิจได้อย่างยั่งยืน
3. เพื่อให้นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการเรียนรู้ เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการ

4. เพื่อให้นักเรียนมีความภูมิใจ ตระหนัก และเห็นคุณค่า ของวัฒนธรรมประเพณี และ ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นของนักเรียน

โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์หลักการของสร้างกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการบนฐานชุมชนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย เพื่อให้เกิดกับนักเรียนเมื่อเรียนจบกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว ดังนี้

1. ด้านความรู้ (Knowledge aspect) คือ สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาการค้นคว้าหรือจากประสบการณ์เฉพาะในเรื่องที่ต้องรู้ เป็นความรู้ที่เป็นสาระสำคัญในเรื่องความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับบริบทของชุมชน และการเป็นผู้ประกอบการ ประกอบด้วย ประวัติความเป็นมาตำบลเขาแก้ว ศรีสมบูรณ์ ต้นแบบธุรกิจสู่การเป็นผู้ประกอบการ และการจัดการธุรกิจอย่างยั่งยืน และแนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำโมเดลธุรกิจ (Business Model Canvas)

2. ด้านทักษะ (skill aspect) คือ สิ่งที่ต้องการให้นักเรียนทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย

2.1 ทักษะการคิด ประกอบด้วย

2.1.1 การคิดแก้ปัญหาและการตัดสินใจ (Problem Solving & Decision Making) คือ ความสามารถในการคิดที่พยายามคลี่คลายปัญหาระหว่างสภาพจริงที่เกิดขึ้นกับสภาพความต้องการของบุคคลโดยตัดสินใจพิจารณาทางเลือกต่าง ๆ ที่เหมาะสมมาช่วยในการแก้ปัญหาทางธุรกิจ ในสถานการณ์ที่เสี่ยง

2.1.2 ทักษะการคิดสร้างสรรค์ (Creative thinking) คือ ความสามารถในการคิดริเริ่มรูปแบบใหม่ ๆ ที่เกิดประโยชน์ต่อผู้คน สังคม โลก มองเห็นโอกาสและช่องทางในการสร้างธุรกิจ สามารถต่อยอดในเชิงพาณิชย์ได้

2.2 ทักษะทางการสื่อสาร คือ ความสามารถในการรับ และส่งสารทางธุรกิจ โดยการติดต่ออาจจะทำด้วยวาจา หรือลายลักษณ์อักษร โดยทักษะที่เกิดได้นั้นมาจากพื้นฐานความรู้ และสามารถปฏิบัติอย่างคล่องแคล่วว่องไว

3. ด้านลักษณะ (Relevant trait aspect) คือ เจตคติ ค่านิยม และความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของนักเรียน หรือสิ่งที่นักเรียนเชื่อว่าตนเองเป็น ประกอบด้วย

3.1 ความมั่นใจในตนเอง คือ การแสดงออกถึงความเชื่อมั่นในตนเองว่ามีความสามารถหรือศักยภาพในการรับมือกับความท้าทายสภาพแวดล้อมทางธุรกิจใหม่ ๆ ด้วยทัศนคติที่เชื่อมั่น

3.2 ความกล้าเสี่ยง คือ การแสดงออกถึงความสามารถในตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ทางธุรกิจที่ไม่แน่นอน และสามารถใช้ความพยายามควบคุมเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตามที่ต้องการ

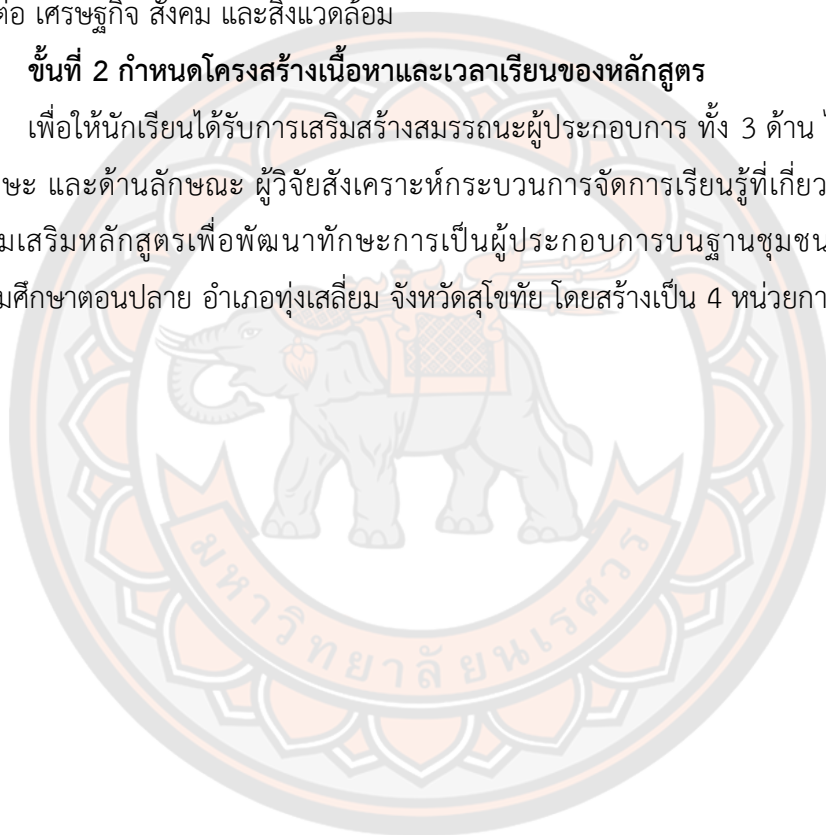
3.3 ความมีวินัย คือ การแสดงออกถึงการเคารพต่อระเบียบ รู้ถึงสิทธิของตน และการเคารพผู้อื่น ปฏิบัติตามเงื่อนไขทางธุรกิจที่กำหนดไว้ได้

3.4 ความอดทน คือ การแสดงออกถึงการยอมรับในสิ่งที่ตนไม่พอใจ หรือปัญหาทางธุรกิจที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ไม่กลัวการล้มเหลว หากครั้งแรกไม่สำเร็จก็ไม่ละความพยายาม ไม่ท้อถอย

3.5 ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การแสดงออกถึงการประกอบกิจการด้วยความดูแลใส่ใจต่อลูกค้า เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม อย่างมีคุณธรรม จริยธรรมโดยดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใสและยุติธรรม มีความตระหนักถึงผลกระทบต่อ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

ขั้นที่ 2 กำหนดโครงสร้างเนื้อหาและเวลาเรียนของหลักสูตร

เพื่อให้นักเรียนได้รับการเสริมสร้างสมรรถนะผู้ประกอบการ ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านลักษณะ ผู้วิจัยสังเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการบนฐานชุมชนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย โดยสร้างเป็น 4 หน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

ตาราง 2 แสดงหน่วยการเรียนรู้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้การพัฒนาทักษะผู้ประกอบการโดยใช้เศรษฐกิจชุมชนตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์เป็นฐานการเรียนรู้

ที่	หน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	สมรรถนะ	เวลา (ชั่วโมง)	คะแนน
1	ประวัติ ความเป็นมา ตำบลเขาแก้ว ศรีสมบูรณ์	1. นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานที่ตั้ง ประวัติ วัฒนธรรมประเพณี ในท้องถิ่นของตนเอง (K) 2. นักเรียนสามารถถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับสถานที่ตั้ง ประวัติ วัฒนธรรม ประเพณี ในท้องถิ่นของตนเองได้ (P) 3. นักเรียนมีความภูมิใจ ตระหนัก และเห็นคุณค่า ของวัฒนธรรม ประเพณี ในท้องถิ่นของนักเรียน (A)	1. ประวัติชุมชนบ้านใหม่ 2. ประวัติชุมชนบ้านสามหลัง 3. ประวัติชุมชนบ้านใหม่ไทยเจริญ 4. ประวัติชุมชนบ้านเขาแก้ว 5. ประวัติชุมชนบ้านศรีสมบูรณ์ 6. ประวัติชุมชนบ้านใหม่ไทยชนะศึก	ด้านความรู้ ด้านทักษะ 1. ทักษะการคิด 1.1 การคิดแก้ปัญหาและการตัดสินใจ 1.2 ทักษะการคิดสร้างสรรค์ 2. ทักษะทางการสื่อสาร ด้านลักษณะ 1. ความมุ่งมั่นในตนเอง 2. ความมีวินัย	6	30
2	ต้นแบบธุรกิจ สู่การเป็น ผู้ประกอบการ	1. นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จ 2. นักเรียนสามารถสร้างและพัฒนา	1. ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านใหม่ 2. ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านสามหลัง	ด้านความรู้ ด้านทักษะ 1. ทักษะการคิด 1.1 การคิดแก้ปัญหาและ	6	30

ที่	หน่วย การเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	สมรรถนะ	เวลา (ชั่วโมง)	คะแนน
		<p>สื่อประชาสัมพันธ์ธุรกิจในห้องดินของตนเองได้ (P)</p> <p>3. นักเรียนเกิดแรงบันดาลใจในการพัฒนาธุรกิจท้องถิ่นของนักเรียน (A)</p>	<p>3. ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านใหม่ไทยเจริญ</p> <p>4. ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านใหม่เขาแก้ว</p> <p>5. ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านศรีสมบูรณ์</p> <p>6. ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านใหม่ไทยชนะศึก</p>	<p>การตัดสินใจ</p> <p>1.2 ทักษะการคิดสร้างสรรค์</p> <p>2. ทักษะทางการสื่อสาร</p> <p>ด้านลักษณะ</p> <p>1. ความมั่นใจในตนเอง</p> <p>2. ความมีวินัย</p>		
3	การจัดการ ธุรกิจอย่าง ยั่งยืน	<p>1. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการธุรกิจอย่างยั่งยืน (K)</p> <p>2. นักเรียนให้สัมภาษณ์ประกอบกาเพื่อสังคม สู่การค้าเป็นธุรกิจ ในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน (P)</p> <p>3. นักเรียนตระหนักและเห็นคุณค่าของทรัพยากรในท้องถิ่นของตนเอง (A)</p>	<p>1. แนวคิดการแนวคิดการค้าเป็นธุรกิจอย่างยั่งยืน</p> <p>2. ความรับผิดชอบต่อธุรกิจใจในมิติสิ่งแวดล้อม</p> <p>3. ความรับผิดชอบต่อธุรกิจใจในมิติสังคม</p>	<p>ด้านความรู้</p> <p>ด้านทักษะ</p> <p>1. ทักษะการคิด</p> <p>1.1 การคิดแก้ปัญหาและการตัดสินใจ</p> <p>1.2 ทักษะการคิดสร้างสรรค์</p> <p>2. ทักษะทางการสื่อสาร</p> <p>ด้านลักษณะ</p> <p>1. ความมั่นใจในตนเอง</p> <p>2. ความกล้าเสี่ยง</p> <p>3. ความมีวินัย</p>	3	15

ที่	หน่วย การเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	สมรรถนะ	เวลา (ชั่วโมง)	คะแนน
4	การออกแบบ โมเดลธุรกิจ	<ol style="list-style-type: none"> 1. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบโมเดลธุรกิจ (K) 2. นักเรียนสามารถออกแบบและนำเสนอโมเดลธุรกิจได้ (P) 3. นักเรียนตระหนักและเห็นคุณค่าของการดำเนินธุรกิจในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน (A) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำโมเดลธุรกิจ (Business Model Canvas) 2. การจัดทำโมเดลธุรกิจ (Business Model Canvas) 3. การนำเสนอโมเดลธุรกิจ (Business Model Canvas) 	<p>4. ความอดทน</p> <p>5. ความรับผิดชอบต่อสังคม</p> <p>ด้านความรู้</p> <p>ด้านทักษะ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ทักษะการคิด <ol style="list-style-type: none"> 1.1 การคิดแก้ปัญหาและการตัดสินใจ 1.2 ทักษะการคิดสร้างสรรค์ <p>2. ทักษะทางการสื่อสาร</p> <p>ด้านลักษณะ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ความมุ่งมั่นในตนเอง 2. ความกล้าเสี่ยง 3. ความมีวินัย 4. ความอดทน <p>5. ความรับผิดชอบต่อสังคม</p>	5	25
รวม					20	100

ขั้นที่ 3 กำหนดแนวทางการทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การพัฒนาทักษะผู้ประกอบการโดยใช้เศรษฐกิจชุมชนตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์เป็นฐานการเรียนรู้ มีแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ประวัติความเป็นมาประวัติความเป็นมาตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์
เน้นการสร้างความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ สภาพทางภูมิศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น ประวัติชุมชนบ้านใหม่ ประวัติชุมชนบ้านสามหลัง ประวัติชุมชนบ้านใหม่ไทยเจริญ ประวัติชุมชนบ้านใหม่เขาแก้ว ประวัติชุมชนบ้านศรีสมบูรณ์ และประวัติชุมชนบ้านใหม่ไทยชนะศึก เป็นต้น ผ่านกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ และกระบวนการทางภูมิศาสตร์ในการจัดทำแผนที่เดินดิน จากนั้นร่วมกันถอดบทเรียนโดยใช้หลัก 3Rs คือ การทวนซ้ำและตีความจากสิ่งที่ได้พบได้ยิน (Revoice) สรุปความจากสิ่งที่เข้าใจ (Recap) และสะท้อนคิดจากสิ่งที่ได้เรียนรู้ (Reflection) ทบทวน และตีความจากสิ่งที่ได้เรียนรู้สรุปความจากสิ่งที่เข้าใจ และสะท้อนคิดจากสิ่งที่ได้เรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ต้นแบบธุรกิจสู่การเป็นผู้ประกอบการ เป็นการให้นักเรียนได้เรียนรู้ และศึกษาตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในท้องที่ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ เช่น ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านใหม่ ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านสามหลัง ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านใหม่ไทยเจริญ ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านใหม่เขาแก้ว ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านศรีสมบูรณ์ และตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านใหม่ไทยชนะศึก เป็นต้น โดยใช้กระบวนการเรียนรู้จากต้นแบบ (Cognitive Apprenticeship) มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดแรงบันดาลใจในการพัฒนาและต่อยอดธุรกิจของตนเองต่อไปในอนาคต รวมทั้งให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ธุรกิจ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การจัดการธุรกิจอย่างยั่งยืน เน้นการสร้างความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับแนวคิดการแนวความคิดการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืนความรับผิดชอบต่อธุรกิจในมิติสิ่งแวดล้อม เช่น การบริหารจัดการพลังงาน การบริหารจัดการน้ำ การบริหารจัดการขยะ ของเสีย และมลพิษ และการบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก และความรับผิดชอบต่อธุรกิจในมิติสังคม เช่น การปฏิบัติต่อพนักงาน ความรับผิดชอบต่อลูกค้า การบริหารจัดการคู่ค้า และการพัฒนาชุมชนและสังคม สร้างความตระหนักถึงปัญหาสังคมต่าง ๆ เป็นต้น

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การออกแบบโมเดลธุรกิจ เป็นการฝึกให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการโดยให้นักเรียนได้ออกแบบออกแบบโมเดลธุรกิจ (Business Model Canvas) โดยใช้เศรษฐกิจชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ ใช้การเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่ม โดยให้นักเรียน

แต่ละกลุ่มร่วมกันออกแบบโมเดลธุรกิจขึ้น จากทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นและให้นักเรียนแต่ละกลุ่มได้นำเสนอโมเดลธุรกิจที่จัดทำขึ้น

ขั้นที่ 4 กำหนดแนวทางการใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. ด้านสื่อการเรียนรู้

1.1 ใช้สื่อการเรียนรู้ เช่น วิดีทัศน์ power point เพื่อบอกเล่าเรื่องราวประวัติศาสตร์ความเป็นมาของตำบลเขแก้วศรีสมบูรณ์

1.2 ใช้แหล่งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตในการศึกษาประวัติความเป็นมาตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ ตลอดจนพื้นที่เพื่อศึกษาข้อมูลจริงเพื่อจัดทำจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์สื่อแนะนำการท่องเที่ยว และแผนที่เดินทาง

1.3 ใช้โปรแกรมการออกแบบในการสอนให้เกิดทักษะในการผลิตสื่อ เช่น canva tiktok youtube เป็นต้น

1.4 ใช้ใบความรู้และสมุดบันทึกประสบการณ์การเรียนรู้และสะท้อนความก้าวหน้าของตนเอง ในระหว่างเรียน

1.5 ใช้สื่อการเรียนรู้ประเภทบุคคล ปราชญ์ชาวบ้าน ตลอดจน บุคคลที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทางเข้ามาช่วยให้ความรู้

2. ด้านแหล่งเรียนรู้

2.1 อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ

2.2 โปรแกรมที่ช่วยสร้างสรรค์ในการผลิตสื่อ

2.3 ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จของตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์

ขั้นที่ 5 กำหนดแนวทางการวัดและประเมินผล

การวัดผลและประเมินผลกิจกรรมการพัฒนาทักษะผู้ประกอบการโดยใช้เศรษฐกิจชุมชน ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์เป็นฐานการเรียนรู้ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญของ นักเรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ หรือบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่เพียงใด การวัดผลและประเมินผลตามหลักสูตรนี้ดำเนินไปควบคู่กับการจัดการเรียนการสอน เน้นการประเมินตามสภาพจริง ใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย ได้แก่ ครูผู้สอนเป็นผู้ประเมินเอง นักเรียนประเมินเอง เพื่อนนักเรียนประเมินเอง หรือผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมิน โดยครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านเจตคติ แบ่งการ ประเมินได้เป็น 3 ระยะ คือ การประเมินผลก่อนเรียน ประเมินระหว่างเรียน และประเมินผลหลังเรียน ดังนี้

1. การประเมินผลก่อนเรียน คือ การวัดและประเมินก่อนเรียนแต่ละสาระเพื่อให้ได้ข้อมูลความรู้พื้นฐานของผู้เรียนในเรื่องนั้น ซึ่งทั้งนักเรียนและครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ในการวางแผนการเรียนรู้และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในสัปดาห์นั้นได้อย่างเหมาะสม

2. การประเมินผลระหว่างเรียน คือ การตรวจสอบความก้าวหน้าหรือพัฒนาการของนักเรียนด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จากการเรียนรู้และการร่วมกิจกรรมของนักเรียน โดยเทียบกับ ผลการวัดและประเมินก่อนเรียน การวัดและประเมินระหว่างเรียน จะทำให้ได้ข้อมูลที่บ่งบอกถึงพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อนำไปเป็นข้อมูลที่ใช้ในการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน โดยใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย ได้แก่ การประเมินภาระงานที่ได้รับมอบหมาย การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน การประเมินภาคปฏิบัติ การประเมินตนเองด้วยการบันทึกสะท้อนคิดการเรียนรู้ ผลจากการประเมินสามารถนำมาใช้ในการปรับปรุง แก้ไขให้หลักสูตรสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. การประเมินหลังเรียน คือ การตรวจสอบผลการเรียนของผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จากการเรียนรู้และการร่วมกิจกรรมของผู้เรียน โดยมีการประเมินผลหลังเรียนโดยใช้หลักสูตร ดังนี้

3.1 ประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับตำบลเขแก้วศรีสมบูรณ์ โดยตรวจแผนที่เดินดินที่นักเรียนจัดทำขึ้น

3.2 ประเมินทักษะการใช้เทคโนโลยี โดยตรวจสอบสื่อประชาสัมพันธ์สื่อธุรกิจ

3.3 ประเมินความรู้ความเข้าใจและทักษะการเป็นผู้ประกอบการ โดยตรวจโมเดลธุรกิจที่นักเรียนออกแบบและการนำเสนอโมเดลธุรกิจ

<p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ประวัติความเป็นมา ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ (6 ชั่วโมง)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ประวัติชุมชนบ้านใหม่ 2. ประวัติชุมชนบ้านสามหลัง 3. ประวัติชุมชนบ้านใหม่ไทยเจริญ 4. ประวัติชุมชนบ้านใหม่เขาแก้ว 5. ประวัติชุมชนบ้านศรีสมบูรณ์ 6. ประวัติชุมชนบ้านใหม่ไทยชนะศึก 	<p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ต้นแบบธุรกิจสู่การเป็นผู้ประกอบการ (6 ชั่วโมง)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านใหม่ 2. ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านสามหลัง 3. ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านใหม่ไทยเจริญ 4. ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านใหม่เขาแก้ว 5. ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านศรีสมบูรณ์ 6. ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านใหม่ไทยชนะศึก
<p>กิจกรรมเสริมสร้างทักษะผู้ประกอบการโดยใช้สถานประกอบการธุรกิจชุมชน ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์เป็นฐานการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย</p>	
<p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การจัดการธุรกิจอย่างยั่งยืน (3 ชั่วโมง)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. แนวคิดการแนวความคิดการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน 2. ความรับผิดชอบต่อธุรกิจในมิติสิ่งแวดล้อม 3. ความรับผิดชอบต่อธุรกิจในมิติสังคม 	<p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การออกแบบโมเดลธุรกิจ (5 ชั่วโมง)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำโมเดลธุรกิจ (Business Model Canvas) 2. การจัดทำโมเดลธุรกิจ (Business Model Canvas) 3. การนำเสนอโมเดลธุรกิจ (Business Model Canvas)
<p>สมรรถนะ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ทักษะการเป็นผู้ประกอบการ 2. ทักษะการทำงานเป็นทีม 3. ทักษะกระบวนการคิดขั้นสูง 4. ทักษะการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 5. ทักษะการใช้เทคโนโลยี 6. ทักษะความเข้าใจในความแตกต่างของวัฒนธรรมและกระบวนการคิดข้ามวัฒนธรรม 	<p>Task</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การจัดทำแผนที่เดินดิน เป็นต้น 2. การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์สื่อแนะนำธุรกิจ 3. การจัดทำโมเดลธุรกิจ

ภาพ 3 ผังมโนทัศน์กิจกรรมการเรียนรู้การเสริมสร้างทักษะผู้ประกอบการโดยใช้สถานประกอบการธุรกิจชุมชนตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์เป็นฐานการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ภาพ 4 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้การพัฒนาทักษะผู้ประกอบการโดยใช้เศรษฐกิจชุมชน ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์เป็นฐานการเรียนรู้

ผลการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการบนฐานชุมชนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

ผู้วิจัยสามารถสรุปประเด็นสำคัญออกเป็น 3 องค์ประกอบหลัก คือ ด้านผู้เรียน ด้านผู้สอน และด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ ดังนี้

1. ด้านผู้เรียน

ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการบนฐานชุมชนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย จากการใช้เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายจากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชัยมงคลพิทยา จังหวัดสุโขทัย ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการโดยใช้เศรษฐกิจชุมชนตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์เป็นฐานการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมโดยจัดเป็นค่ายกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ภาพ 5 กิจกรรมค่ายพัฒนาผู้เรียนการพัฒนาทักษะผู้ประกอบการโดยใช้เศรษฐกิจชุมชนตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์เป็นฐานการเรียนรู้

ผลการวิจัยการสร้างกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการ บนฐานชุมชนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2565 จำนวน 80 คน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบ Active learning คือ การเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) การเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ (Learning by doing) และการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community Based Learning) เป็นสิ่งกระตุ้นในการดำเนินกิจกรรม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ นักเรียน เกิดสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ เช่น ด้านความรู้ ด้านทักษะการคิดแก้ปัญหาและการตัดสินใจ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะทางการสื่อสาร ความมั่นใจในตนเอง ความกล้าเสี่ยง ความมีวินัย ความอดทนความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นต้น อีกทั้งทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากการเรียนรู้ภายนอกชั้นเรียนผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการ โดยใช้เศรษฐกิจชุมชนตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์เป็นฐานการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และจากการสังเกตผู้เรียนตลอดการทำกิจกรรมเกิดความแตกต่างระหว่างการเรียนภายในชั้นเรียนอย่างเห็นได้ชัด ผู้วิจัยพบว่า ในเชิงพฤติกรรมนั้น ผู้เรียนมีความสนใจเรียนมากกว่าการเรียนในห้องเรียน ส่งผลให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ

ภาพ 6 กิจกรรมการเรียนรู้ประวัติความเป็นมาตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์

ภาพ 7 กิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

ภาพ 8 กิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ

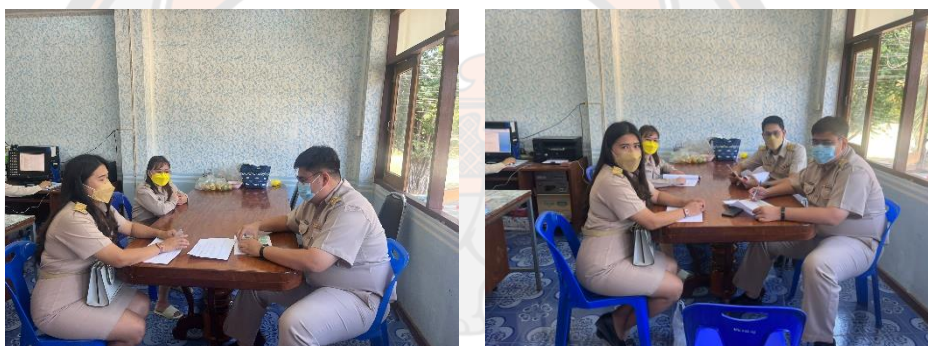
ภาพ 9 กิจกรรมการจัดการเรียนรู้การออกแบบโมเดลธุรกิจ

ภาพ 10 กิจกรรมการถอดบทเรียนจากการศึกษาสถานประกอบการธุรกิจชุมชน

2. ด้านผู้สอน

ผลการวิจัยการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการบนฐานชุมชนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย จากการสังเกตครูผู้สอน พบว่า บทบาทของครูผู้สอนถือว่ามีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เกิดกระบวนการเรียนรู้โดยขึ้นอยู่กับเทคนิคและวิธีการสอนที่ครูผู้สอนมีส่วนสร้างสรรค์ออกแบบกิจกรรมอย่างชัดเจนรวมทั้งครูต้องมีทัศนคติที่ดี มีจิตวิญญาณของความเป็นครูเพื่อถ่ายทอดความรู้และความสามารถให้กับผู้เรียนอย่างเต็มที่ อีกสิ่งหนึ่งที่สำคัญ ครูผู้สอนจะต้องคำนึงถึงเป็นอันดับแรกคือ ความสนใจ ความสามารถ ความถนัด ความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคนพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และความต้องการพื้นฐานของผู้เรียน ซึ่งแต่ละกิจกรรมนั้นมีความหมายที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริงและแก้ไขปัญหาได้

ภาพ 11 กิจกรรม PLC ของคณะครูเพื่อวางแผนการดำเนินงาน และออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้

ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการบนฐานชุมชนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ครูผู้สอนทำหน้าที่ในการให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวกและเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อย่างมีแรงบันดาลใจให้เกิดการเรียนรู้ตลอดการทำกิจกรรม อีกทั้งในขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ยังมีการบูรณาการกับวิชาต่าง ๆ เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ การงานอาชีพและเทคโนโลยี เป็นต้น ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดการเชื่อมโยงองค์ความรู้อย่างรอบด้าน และมีการสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนและครูผู้สอน รวมทั้งแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาในการเรียนรู้ และยังสามารถสร้างความคิดรวบยอดเป็นองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานต่อการทำกิจกรรมการเรียนรู้

ภาพ 12 คณะครูร่วมทำกิจกรรมการเรียนรู้กับนักเรียน

3. ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้

สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่ดีจะช่วยให้บรรยากาศในการสอน เกิดความน่าสนใจยิ่งขึ้น ช่วยแบ่งเบาภาระของครูผู้สอนในการเตรียมเนื้อหาเพราะอาจให้ผู้เรียนศึกษาได้จากสื่อ และช่วยให้ครูผู้สอนคิดค้นเทคนิควิธีการใหม่ ๆ ที่ช่วยในการเรียนรู้เกิดความน่าสนใจยิ่งขึ้นและในส่วนของผู้เรียน สื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนที่ย่างยากซับซ้อนได้ง่ายขึ้นในเวลาอันสั้น เกิดความคิดรวบยอดได้อย่างถูกต้องจากกระบวนการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กระตุ้นความสนใจในการเรียนและสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนได้ดี

ผลการวิจัยการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการ บนฐานชุมชนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย จากการสังเกต พบว่ามีการใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย ได้แก่ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้การพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการโดยใช้เศรษฐกิจชุมชนตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์เป็นฐานการเรียนรู้ ที่มีการใช้การเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) และการเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ (Learning by doing) เข้ามาเป็นสิ่งขับเคลื่อนกระตุ้นการเรียนรู้กับผู้เรียน พร้อมกับเชิญวิทยากรมาให้ความรู้กับผู้เรียน และจัดการเรียนรู้บนฐานชุมชนตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย เป็นสถานที่ให้ข้อมูลความรู้ และมีบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้ออำนวยต่อการแสวงหาความรู้ของผู้เรียน โดยมีครูเป็นที่ปรึกษาและส่งเสริมกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความมั่นใจที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีศักยภาพสูงสุดของแต่ละคนรวมทั้งมีการบูรณาการกลุ่มการเรียนรู้และส่งเสริมการทำงานกันเป็นทีมตามความสามารถของแต่ละบุคคล ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามสภาพจริง ได้สัมผัสกับบรรยากาศยังสถานที่จริง ส่งผลทำให้ผู้เรียนเกิดความหวงแหนและเห็นคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ภายในชุมชนท้องถิ่น

ภาพ 13 แหล่งเรียนรู้ธุรกิจผักออร์แกนิก

ภาพ 14 แหล่งเรียนรู้ธุรกิจเครื่องจักสาน

ภาพ 15 แหล่งเรียนรู้ธุรกิจการทำไม้กวาด

ภาพ 16 แหล่งเรียนรู้ธุรกิจตัดเย็บเสื้อผ้า

ภาพ 17 แหล่งเรียนรู้ธุรกิจขนมไทย

ภาพ 18 แหล่งเรียนรู้ธุรกิจแปรรูปอาหาร

ภาพ 19 แหล่งเรียนรู้ธุรกิจเบเกอรี่โฮมเมด

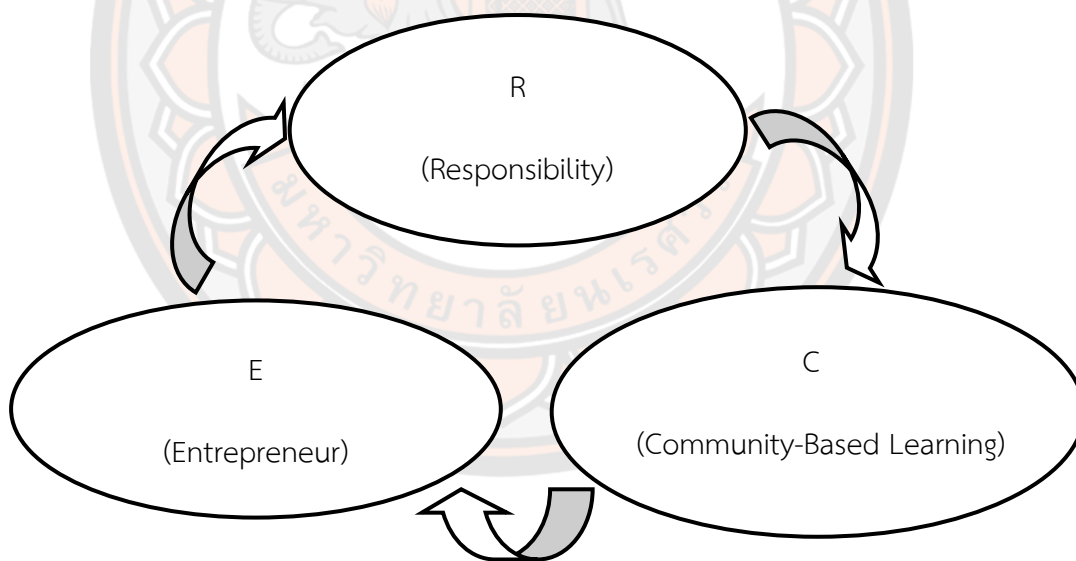
จากผลการวิจัยการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการ
บนฐานชุมชนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ผู้วิจัย
สามารถสรุปเป็นแนวทางการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ คือ REC MODEL ดังนี้

R = Responsibility การตระหนักถึงความสำคัญในการดำเนินธุรกิจด้วยความ
รับผิดชอบต่อชุมชน และสังคม

E = Entrepreneurship การมีสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ เช่น ด้านความรู้
ด้านทักษะการคิดแก้ปัญหาและการตัดสินใจ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะทางการสื่อสาร
ความมั่นใจในตนเอง ความกล้าเสี่ยง ความมีวินัย ความอดทนความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นต้น

C = Community-Based Learning การเรียนรู้ในชุมชน ทั้งประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ
สังคม ตลอดจนความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชุมชน เพื่อเสริมสร้างความรู้ ทักษะ เจตคติและ
คุณธรรมจริยธรรม

โดยผู้วิจัยได้สรุปเป็นภาพโมเดลเพื่อให้เห็นผลการวิจัยได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ดังภาพ
ต่อไปนี้

ภาพ 20 แนวทางการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ REC MODEL

บทที่ 5

บทสรุป

ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา เรื่อง กิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการบนฐานชุมชนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการที่หลากหลายซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม และข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การวิเคราะห์สรุปอุปนัย (Analytic Induction) โดยการวิเคราะห์สรุปข้อมูลจากบันทึกภาคสนามที่เป็นส่วนบันทึกละเอียดหรือบันทึกพรรณนา (Analytical Description) เพื่อนำมาวิเคราะห์ผล นำมาสู่การสร้างกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการบนฐานชุมชนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้ คือ วัตถุประสงค์เพื่อสร้างกิจกรรมเสริมหลักสูตรการพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการบนฐานชุมชนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ได้แบ่งผลการวิจัยออกเป็น 3 ประเด็นหลักประกอบด้วย

1. สภาพปัจจุบันที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในด้านทักษะการเป็นผู้ประกอบการ

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในด้านทักษะการเป็นผู้ประกอบการ พบสภาพปัจจุบัน และปัญหาด้านทักษะการเป็นผู้ประกอบการ ผลการศึกษาพบว่า 1) ด้านผู้เรียน พบสภาพปัญหา คือ นักเรียนยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการ ทั้งนี้เกิดจากการที่ครูผู้สอนที่ไม่ได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการดังกล่าว และนักเรียนไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการเรียน เนื่องจากเป็นวิชาบังคับที่ไม่ตรงกับความสนใจของนักเรียนทำให้นักเรียนมีความเบื่อหน่ายกับการเรียน จึงไม่ได้ให้ความสนใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูจัดสอนให้เท่าที่ควร 2) ด้านครูผู้สอน พบสภาพปัญหา คือ ขาดครูผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านทักษะการเป็นผู้ประกอบการ และปัญหาด้านความพร้อมของครูผู้สอน ซึ่งครูผู้สอนสังคมศึกษาที่ต้องรับผิดชอบ

ภาระงานสอนหลายสาระ นอกจากนี้ด้วยบริบทของสถานศึกษาที่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กทำให้ครูผู้สอนต้องรับผิดชอบงานพิเศษนอกเหนืองานสอนเป็นจำนวนมาก ทำให้ไม่สามารถเตรียมการสอนได้ดีเท่าที่ควร จึงไม่ได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการ 3) ด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้ พบสภาพปัญหา คือ โรงเรียนยังขาดสื่อการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ในด้านทักษะการเป็นผู้ประกอบการ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในด้านการพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการ

2. ผลการสร้างกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการบนฐานชุมชนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

การจัดทำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการโดยใช้เศรษฐกิจชุมชนตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์เป็นฐานการเรียนรู้ มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดหลักการและจุดมุ่งหมายของชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 กำหนดโครงสร้างเนื้อหาและเวลาเรียนของหลักสูตร

ขั้นที่ 3 กำหนดแนวทางการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 4 กำหนดแนวทางการใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้

ขั้นที่ 5 กำหนดแนวทางการวัดและประเมินผล

จากการดำเนินการสร้างตามขั้นตอนส่งผลให้ได้ชุดกิจกรรมประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ประวัติความเป็นมาประวัติความเป็นมาตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ต้นแบบธุรกิจสู่การเป็นผู้ประกอบการ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การจัดการธุรกิจอย่างยั่งยืน และหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การออกแบบโมเดลธุรกิจ

3. ผลการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการบนฐานชุมชนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

ผู้วิจัยสามารถสรุปประเด็นสำคัญออกเป็น 3 องค์ประกอบหลัก คือ ด้านผู้เรียน ด้านผู้สอน และด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ ดังนี้

3.1 ด้านผู้เรียน

ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการบนฐานชุมชนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย จากการใช้เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายจากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชัยมงคลพิทยา จังหวัดสุโขทัย ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการโดยใช้เศรษฐกิจชุมชนตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์เป็นฐานการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมโดยจัดเป็นค่ายกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยการสร้างกิจกรรมเสริมหลักสูตร

เพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการบนฐานชุมชนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดสุโขทัย ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2565 จำนวน 80 คน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบเชิงรุก คือ การเรียนรู้จากประสบการณ์ การเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ และการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เป็นสิ่งกระตุ้นในการดำเนินกิจกรรม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียน เกิดสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ เช่น ด้านความรู้ ด้านทักษะการคิดแก้ปัญหาและการตัดสินใจ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะทางการสื่อสาร ความมั่นใจในตนเอง ความกล้าเสี่ยง ความมีวินัย ความอดทนความรับผิดชอบ ต่อสังคม เป็นต้น อีกทั้งทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากการเรียนรู้ภายนอกชั้นเรียนผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการโดยใช้เศรษฐกิจชุมชนตำบลเขาแก้ว ศรีสมบูรณ์เป็นฐานการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และจากการสังเกตผู้เรียนตลอดการทำกิจกรรม เกิดความแตกต่างระหว่างการเรียนภายในชั้นเรียนอย่างเห็นได้ชัด ผู้วิจัยพบว่า ในเชิงพฤติกรรมนั้น ผู้เรียนมีความสนใจเรียนมากกว่าการเรียนในห้องเรียน ส่งผลให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ

3.2 ด้านผู้สอน

ผลการวิจัยการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการบนฐานชุมชนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดสุโขทัย จากการสังเกตครูผู้สอน พบว่า บทบาทของครูผู้สอนถือว่ามีความสำคัญมากต่อการจัดการเรียนรู้ โดยผลการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับเทคนิคและวิธีการสอนที่ครูผู้สอนออกแบบกิจกรรมอย่างชัดเจน รวมทั้งครูต้องมีเจตคติที่ดี มีจิตวิญญาณของความเป็นครู เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียนอย่างเต็มที่ อีกสิ่งหนึ่งที่สำคัญ ครูผู้สอนจะต้องคำนึงถึง ความสนใจ ความสามารถ ความถนัด ความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน พัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และความต้องการพื้นฐานของผู้เรียน ซึ่งแต่ละกิจกรรมนั้นมีความหมายที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริงและแก้ไขปัญหาได้ ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการบนฐานชุมชนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดสุโขทัย ครูผู้สอนทำหน้าที่ในการให้คำแนะนำ และอำนวยความสะดวก รวมถึงเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดการทำกิจกรรม อีกทั้งในขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ยังมีการบูรณาการกับวิชาต่าง ๆ เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ การงานอาชีพและเทคโนโลยี เป็นต้น ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดการเชื่อมโยงองค์ความรู้รอบด้าน และมีการสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนและครูผู้สอน รวมทั้งแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาในการเรียนรู้ และยังสามารสรสร้างความคิดรวบยอดเป็นองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานต่อการทำกิจกรรมการเรียนรู้

3.3 ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้

ผลการวิจัยการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการบนฐานชุมชนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย จากการสังเกต พบว่ามีการใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย ได้แก่ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการโดยใช้เศรษฐกิจชุมชนตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์เป็นฐานการเรียนรู้ ที่มีการใช้การเรียนรู้จากประสบการณ์ และการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง เข้ามาเป็นสิ่งขับเคลื่อนกระตุ้นการเรียนรู้กับผู้เรียน พร้อมกับเชิญวิทยากรมาให้ความรู้กับผู้เรียน และจัดการเรียนรู้บนฐานชุมชนตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย เป็นสถานที่ให้ข้อมูลความรู้ และมีบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้ออำนวยต่อการแสวงหาความรู้ของผู้เรียน โดยมีครูเป็นที่ปรึกษาและส่งเสริมกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความมั่นใจที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีศักยภาพสูงสุดของแต่ละคนรวมทั้งมีการบูรณาการกลุ่มการเรียนรู้และส่งเสริมการทำงานกันเป็นทีมตามความสามารถของแต่ละบุคคล ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามสภาพจริง ได้เรียนรู้และลงมือปฏิบัติด้วยตนเองยังสถานที่จริง ส่งผลให้นักเรียนเห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ ที่อยู่ภายในท้องถิ่น

อภิปรายผล

งานวิจัยนี้พบว่าสภาพปัจจุบันที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในด้านทักษะการเป็นผู้ประกอบการในด้านผู้เรียน พบสภาพปัญหา คือนักเรียนยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการ และรูปแบบการจัดการเรียนรู้ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ด้านครูผู้สอน พบสภาพปัญหา คือ ขาดครูผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านทักษะการเป็นผู้ประกอบการ และปัญหาด้านความพร้อมของครูผู้สอนด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้ พบสภาพปัญหา คือ โรงเรียนยังขาดสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ในด้านทักษะการเป็นผู้ประกอบการ

จากผลการดำเนินการวิจัยดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการโดยใช้เศรษฐกิจชุมชนตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์เป็นฐานการเรียนรู้ ซึ่งเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการ โดยใช้เศรษฐกิจชุมชนเป็นสิ่งขับเคลื่อนการเรียนรู้ขึ้น โดยจะมีการแบ่งหน่วยการเรียนรู้ออกเป็น 4 หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ประวัติความเป็นมาประวัติความเป็นมาตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ เช่น ประวัติชุมชนบ้านใหม่ ประวัติชุมชนบ้านสามหลัง ประวัติชุมชนบ้านใหม่ไทยเจริญ ประวัติชุมชนบ้านใหม่เขาแก้ว ประวัติชุมชนบ้านศรีสมบูรณ์ และประวัติชุมชนบ้านใหม่ไทยชนะศึก เป็นต้น หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ต้นแบบธุรกิจสู่การเป็นผู้ประกอบการ เช่น ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จ

ในชุมชนบ้านใหม่ ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านสามหลัง ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านใหม่ไทยเจริญ ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านใหม่เขาแก้ว ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านศรีสมบุรณ์ และตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านใหม่ไทยชนะศึก เป็นต้น หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การจัดการธุรกิจอย่างยั่งยืน เช่น แนวคิดการแนวคิดการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน ความรับผิดชอบของธุรกิจในมิติสิ่งแวดล้อม และความรับผิดชอบต่อธุรกิจในมิติสังคม เป็นต้น และหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การออกแบบโมเดลธุรกิจ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำโมเดลธุรกิจ (Business Model Canvas) การจัดทำโมเดลธุรกิจ (Business Model Canvas) และการนำเสนอโมเดลธุรกิจ (Business Model Canvas) เป็นต้น หลังจากการดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามวิธีการดำเนินงานวิจัยทำให้ผู้เรียน เกิดสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ เช่น ด้านความรู้ ด้านทักษะการคิดแก้ปัญหาและการตัดสินใจ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะทางการสื่อสาร ความมั่นใจในตนเอง ความกล้าเสี่ยง ความมีวินัย ความอดทนความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นต้น อีกทั้งทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากการเรียนรู้ภายนอกชั้นเรียน ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ และจากการสังเกตผู้เรียนตลอดการทำกิจกรรมเกิดความแตกต่างระหว่างการเรียนภายในชั้นเรียนอย่างเห็นได้ชัด ผู้วิจัยพบว่า ในเชิงพฤติกรรมนั้น ผู้เรียนมีความสนใจเรียนมากกว่าการเรียนในห้องเรียน ส่งผลให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ ด้านครูผู้สอน พบว่า บทบาทของครูมีผลต่อการจัดการเรียนรู้เป็นอย่างดี โดยบทบาทของครูที่ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาและส่งเสริมกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน ส่งผลให้นักเรียนมีความมั่นใจที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง ตลอดจนเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนและครูผู้สอน รวมทั้งแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาในการเรียนรู้ และยังสามารถสร้างความคิดรวบยอดเป็นองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานต่อการทำกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานที่มีการใช้การเรียนรู้จาก และการเรียนรู้ผ่านการลงมือ เข้ามาเป็นสิ่งขับเคลื่อนกระตุ้นการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามสภาพจริง ได้สัมผัสกับบรรยากาศยังสถานที่จริง ส่งผลทำให้เกิดความห่วงหาและเห็นคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ภายในชุมชนท้องถิ่น

จากการศึกษากิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการบนฐานชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย พบว่าสอดคล้องกับการศึกษาเรื่องการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามแนวคิด การฝึกทางปัญญา จากต้นแบบ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางธุรกิจ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ของ ประเสริฐลีอานันต์กุล, และสำลี ทองธิว (2553) ผลการวิจัย พบว่า 1) นักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาทางด้านธุรกิจสูงกว่าเกณฑ์ 2) นักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์มีพฤติกรรมความสามารถการจัดการ

ในการประกอบการธุรกิจสูง 3) นักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ มีแรงขับเคลื่อนการประกอบการธุรกิจอย่างมีนัยสำคัญ และมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

สอดคล้องกับการศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรกิจกรรมชุมนุม “การเป็นผู้ประกอบการ” ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ของ กิตติกัญญากรรณ์ การุณประชา, และวิเชียร ชำรงโสตถิสกุล (2564) ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิจัยและพัฒนาหลักสูตรกิจกรรมชุมนุม “การเป็นผู้ประกอบการ” ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งผลการศึกษา พบว่า 1) ข้อมูลที่จำเป็นสำหรับใช้ในการพัฒนาหลักสูตรด้านเนื้อหา คือ 1.1) ความรู้ทางด้านธุรกิจ 1.2) ความสามารถในการปฏิบัติงาน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คือ จัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมให้มากที่สุด และด้านการวัดและประเมินผล คือ ใช้วิธีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง 2) หลักสูตรมีองค์ประกอบ คือ 2.1) ความเป็นมา 2.2) หลักการ 2.3) จุดมุ่งหมาย 2.4) สารการเรียนรู้ 2.5) โครงสร้างหลักสูตร 2.6) แนวทางการจัดการเรียนรู้ 2.7) สื่อการเรียนรู้ และ 2.8) การวัดและประเมินผล มีความเหมาะสมของหลักสูตร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, $SD = 0.50$) 3) นักเรียนมีคะแนนจากแบบวัดความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) ในภาพรวมนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการเรียนตามหลักสูตรกิจกรรมชุมนุม “การเป็นผู้ประกอบการ” อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, $SD = 0.41$)

และยังได้สอดคล้องกับการศึกษาเรื่ององค์ประกอบของสมรรถนะผู้ประกอบการที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ของ เพ็ญลดา ทุไพบเราะ (2564) ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่า สมรรถนะผู้ประกอบการที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ที่อยู่ภายในตัวบุคคล ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ ความสามารถ และทัศนคติที่ดี ในการปฏิบัติงาน ตามตำแหน่งงานนั้น ๆ โดยองค์ประกอบ ของสมรรถนะ ผู้ประกอบการ ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม แบ่งได้เป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ ประกอบด้วย ความรู้เรื่องความสำคัญของผู้ประกอบการ หน้าที่ของผู้ประกอบการ และการวิเคราะห์การเป็นผู้ประกอบการ 2) ด้านทักษะ ประกอบด้วย ทักษะการคิด เช่น การคิดแก้ไขปัญหา การตัดสินใจ และการคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น และทักษะการสื่อสาร และ 3) ด้านลักษณะ ประกอบด้วย ความมั่นใจในตนเอง ความกล้าเสี่ยง ความมีวินัย และความรับผิดชอบต่อสังคม

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบ รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย คือ REC MODEL ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่อื่น ๆ ได้ เพื่อให้ให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานที่ตั้ง ประวัติ วัฒนธรรม ประเพณี และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการธุรกิจในท้องถิ่นของตนเอง มีทักษะผู้ประกอบการ สามารถจัดการธุรกิจได้อย่างยั่งยืน สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการเรียนรู้เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการ ความภูมิใจ ตระหนัก และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมประเพณี และทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตนเอง โดยผู้วิจัยสรุปเป็นข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูผู้สอนควรศึกษาบริบทเชิงพื้นที่ที่สถานศึกษาตั้งอยู่ เพื่อให้กิจกรรมการเรียนรู้ตรงกับทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน และปรับรูปแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับบริบทเชิงพื้นที่ที่สถานศึกษาตั้งอยู่

1.2 ครูผู้สอนควรปรับรูปแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับผู้เรียนในแต่ละช่วงวัยเพื่อให้นักเรียนมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

1.3 ครูผู้สอนควรนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับผู้เรียนในบริบทอื่น ๆ หรือกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

2.1 ควรศึกษาและพัฒนาเครื่องมือในการศึกษาชุมชนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการวิจัยและติดตามผลกับผู้เรียนว่าผู้เรียนนำความรู้ทักษะการเป็นผู้ประกอบการที่ได้จากการทำกิจกรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไรบ้าง

2.3 ควรศึกษาข้อมูลสภาพความต้องการของนักเรียน ความต้องการของชุมชน และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวิจัยและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้กิจกรรมการเรียนรู้ตรงกับบริบทความต้องการของพื้นที่ชุมชน

2.4 ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการหลากหลายสาระการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติงานขึ้นเดียว แต่สามารถประเมินผลได้หลายสาระการเรียนรู้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรวิชญ์ จิตวิบูลย์. (2562). *การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรสาระพุทธทาสศึกษาเพื่อส่งเสริมสมรรถนะพลเมืองประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี*.
เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*.
กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงอุตสาหกรรม. (2559). *ยุทธศาสตร์การพัฒนอุตสาหกรรมไทย 4.0 ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579)*. สืบค้นจาก http://www.oie.go.th/sites/default/files/attachments/industry_plan/thailandindustrialdevelopmentstrategy4.0.pdf
- กล้า ทองขาว. (2561). *การจัดการศึกษาฐานชุมชน*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- กิตติชัย ชิตตระกูล. (2560). *การออกแบบผลิตภัณฑ์โดยใช้เทคนิค Business Model Canvas (BMC) ร่วมกับ Quality Function Deployment (QFD)* กรณีศึกษา: การออกแบบชุดเก็บเครื่องกรองฟันทันเคลื่อนที่. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- กิตติกันฐากรณ์ การณประชา. (2563). *การพัฒนาหลักสูตรกิจกรรมชุมนุม “การเป็นผู้ประกอบการ” ตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย*. พิษณุโลก: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- คำ วงศ์เทพ. (2554). *การศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน้อย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จิรัฏฐ์ สิริเฉลิมพงศ์. (2561). *ประเทศไทย GRADE A*. สมุทรปราการ: วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ.
- ใจจริง บุญเรืองรอด. (2542). *กิจกรรมร่วมหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: ฝ่ายเอกสารและตำราสถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- ชรินทร์ มั่งคั่ง. (2551). *การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรสาระการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคเหนือ*. เชียงใหม่: ภาควิชามัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชุตินา มั่นเหมาะ. (2562). *การจัดกิจกรรมเสริมศักยภาพการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เมืองเก่าพิจิตรบนฐานชุมชน*. พิษณุโลก: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- ชูศักดิ์ วรณกุล. (2538). *กิจกรรมร่วมหลักสูตร*. เชียงใหม่: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเชียงใหม่.
- ทีศนา แคมมณี. (2560). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เนาวรัตน์ ลิขิตวัฒน์เศรษฐ์. (2544). แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสร้างเพื่อเด็กมิได้สร้างเพื่อใคร. *วารสารวิชาการ*, 4(12).
- ประกอบ ประพันธ์วิทยา. (2542). *ทักษะการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: ศูนย์เอกสารตำรา สถาบันราชภัฏพระนคร.
- พนม พงษ์ไพบูลย์. (2533). *ระบบการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของชาติ*. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- พิบูล ทีปะปาล, และธนวัฒน์ ทีปะปาล. (2552). *การเป็นผู้ประกอบการ*. กรุงเทพฯ: อมรรการพิมพ์.
- เพ็ญลดา ทั้ไพเราะ. (2564). *การพัฒนาหลักสูตรที่เสริมสร้างสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เพ็ญลดา ทั้ไพเราะ. (2564). *องค์ประกอบของสมรรถนะผู้ประกอบการที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มนกนก ภาณุสิทธิกร. (2562). *กระบวนการเรียนรู้ของผู้ประกอบการสตาร์ทอัพ*. กรุงเทพฯ: คณะวิทยาการการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ยงยุทธ ชูแว่น. (2551). *ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไทย ว่าด้วยความเป็นมา สถานภาพ แนวคิด วิธีการศึกษา และบทบาทในสังคมปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์ พับลิเคชันส์.
- รัชพล จอมไตรคุป, และวัชรพงษ์ อินทรวงศ์. (ม.ป.ป.). *ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้ประกอบการ*. สืบค้นจาก <http://www.csc.ku.ac.th/fam/files/b8.pdf>
- ลัดดา ศีลาน้อย. (2545). *การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยแหล่งเรียนรู้ที่มีในชุมชน*. กรุงเทพฯ: คลังน่านาวิทยา.
- วัฒนา ระงับทุกข์. (2545). *เทคนิคและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- วิล เดชคุ้ม. (2551). *การศึกษาความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการทำโครงงาน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในวัดโพธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์. (2561). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน: กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพของครูในศตวรรษที่ 21. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย*, 11(3), 183-184, 187-188.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). *รายงานการวิจัย แนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: เลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *รายงานการวิจัย การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ*. สืบค้นจาก <http://www.onec.go.th/index.php/book/BookView/1575>
- อัจฉรา ศรีพันธ์. (2561). *การจัดการศึกษาบนฐานชีวิตและการจัดการศึกษาบนฐานชุมชน*. กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์อินเตอร์คอร์เปอร์เรชั่น.
- Eager, B., Grant, S., & Maritz, A. (2017). *Time-orientation as a precursor to coping responses in entrepreneurs*. N.P.: n.p.
- Kolb, D. A. (2015). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. United States of America: Pearson Education.
- Kolb, D. A., & Kolb, A. Y. (2005). Learning styles and learning spaces: enhancing experiential learning in higher education. *Academy of Management Learning & Education*, 4(2), 193-212.
- Kolb, D. A., & Kolb, A. Y. (2011). Experiential learning theory: A dynamic, holistic approach to management learning, education and development. *Management Learning, Education, and Development*, 42-68.
- Melaville, A., Berg, Amy C., & Blank, M. J. (2006). *Community-based learning: Engaging students for success and citizenship*. Washington D.C.: Coalition for Community Schools.
- Pahuja, A., & Sanjeev, R. (2015). *Introduction to Entrepreneurship. Entrepreneurship: Learning and Implementation*. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/301659818_Introduction_to_Entrepreneurship.
- Savoiu, G. (2009). *Enterprise, entrepreneur, and entrepreneurship - the main semantic chain in contemporary economics*. Romania: University of Pitesti.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก ชุดกิจกรรมการเรียนรู้การพัฒนาทักษะผู้ประกอบการโดยใช้เศรษฐกิจชุมชน
ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์เป็นฐานการเรียนรู้

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้
การพัฒนาทักษะผู้ประกอบการ
โดยใช้เศรษฐกิจชุมชน
ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์เป็นฐานการเรียนรู้

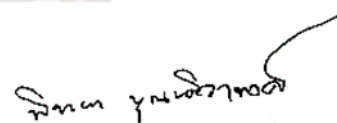
โรงเรียนชัยมงคลพิทยา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้การพัฒนาทักษะผู้ประกอบการโดยใช้เศรษฐกิจชุมชนตำบลเขาแก้ว ศรีสมบูรณ์เป็นฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นหลักสูตรที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นคู่มือและแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ซึ่งประกอบด้วยหลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมาย สาระการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างรายวิชา ผังมโนทัศน์หน่วยการเรียนรู้ แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แนวทางการใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ แนวทางการวัดและประเมินผล เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานที่ตั้ง ประวัติ วัฒนธรรม ประเพณี และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการธุรกิจ ในท้องถิ่นของตนเอง เพื่อให้ นักเรียนมีทักษะผู้ประกอบการเพื่อสังคม เพื่อให้ นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการธุรกิจอย่างยั่งยืน และเพื่อให้ นักเรียนมีความภูมิใจ ตระหนัก และเห็นคุณค่า ของวัฒนธรรมประเพณี และทรัพยากรที่มีอยู่ใน ท้องถิ่นของนักเรียน

ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้การพัฒนาทักษะผู้ประกอบการโดยใช้ เศรษฐกิจชุมชนตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์เป็นฐานการเรียนรู้ ฉบับนี้จะมีประโยชน์ต่อนักเรียน เยาวชน ประชาชนในพื้นที่และบุคคลที่สนใจ ซึ่งชุดกิจกรรมการเรียนรู้ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้เนื่องจากได้รับความกรุณาจาก นายยุทธยา คงพรหม ผู้อำนวยการโรงเรียนชัยมงคลพิทยา ที่ได้แนะนำแนวทางในการ พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น รวมทั้งบุคคลในท้องถิ่นทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ให้ข้อมูลด้วยดี จึงขอ กราบขอบพระคุณ ณ โอกาสนี้ด้วย

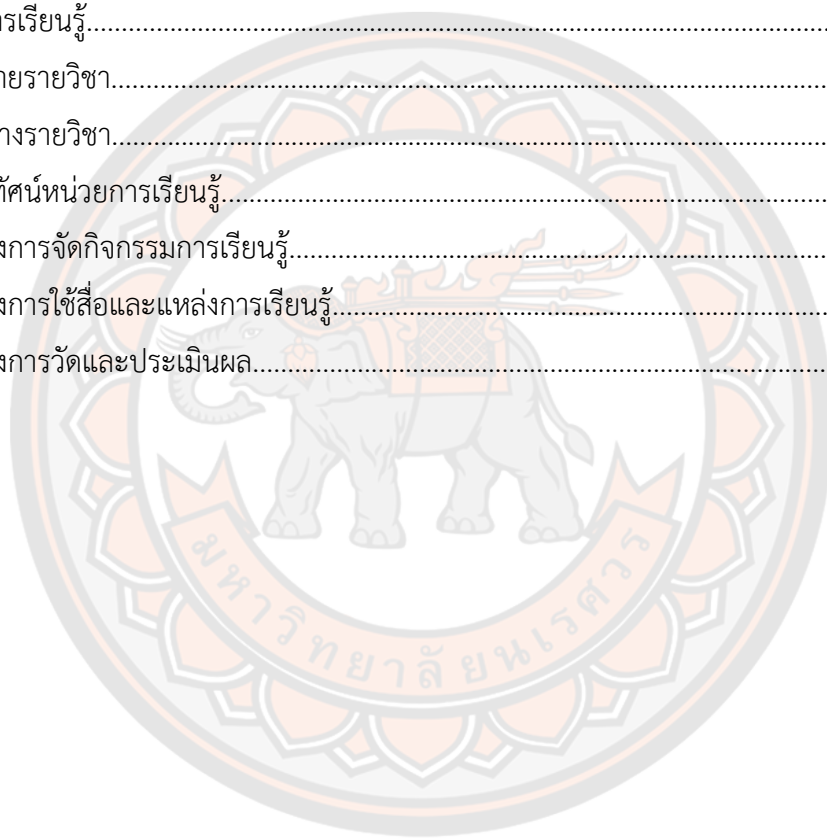
(นายพิทยา บุญยศิวาพงศ์)

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สารบัญ

	หน้า
คำนำ.....	ก
สารบัญ.....	ข
หลักการและเหตุผล.....	1
จุดมุ่งหมาย.....	2
สาระการเรียนรู้.....	3
คำอธิบายรายวิชา.....	4
โครงสร้างรายวิชา.....	6
ผังมโนทัศน์หน่วยการเรียนรู้.....	9
แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้.....	10
แนวทางการใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้.....	12
แนวทางการวัดและประเมินผล.....	14

หลักการและเหตุผล

ในปัจจุบันว่า การท่องเที่ยว เป็นธุรกิจที่มีบทบาทต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยเฉพาะการสร้างรายได้นำเงินตราต่างประเทศที่สำคัญรวมถึงก่อให้เกิดการจ้างงานสำหรับแรงงานในระดับต่าง ๆ มาเป็นเวลากว่าสามทศวรรษ จึงเป็นสาเหตุที่รัฐบาลให้ความสำคัญและผลักดันเป็นยุทธศาสตร์สำคัญที่สุดประการหนึ่งในการพัฒนาประเทศซึ่งจากยุทธศาสตร์ดังกล่าวของรัฐบาลส่งผลให้เกิดการตื่นตัวในการส่งเสริม และพัฒนาเพื่อยกระดับมาตรฐานและคุณภาพด้านการท่องเที่ยวทั้งในส่วนของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว สินค้าและบริการ รวมถึงคุณภาพการให้บริการของบุคลากรทางการท่องเที่ยว (วารสารวิทยาการจัดการ, 2554:71)

ด้วยโรงเรียนชัยมงคลพิทยา ตั้งอยู่ใน ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย จึงตระหนักถึงความสำคัญของสถานการณ์การท่องเที่ยวในท้องถิ่น และทรัพยากรการท่องเที่ยวในท้องถิ่นอำเภอทุ่งเสลี่ยมทั้งด้านเชิงนิเวศและวัฒนธรรม โดยเล็งเห็นว่าการนำประเด็นดังกล่าวมาพัฒนาเป็นหลักสูตรท้องถิ่นจะเป็นแนวทางที่เหมาะสมตามบริบทของท้องถิ่น นอกจากนี้ในปัจจุบันคนรุ่นใหม่นิยมสร้างฐานะด้วยการสร้างธุรกิจขึ้นมา (Startup) แต่ไม่ใช่ทุกคนจะประสบความสำเร็จได้ดังหวัง การพัฒนาทักษะผู้ประกอบการจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้นักเรียนมีความรู้และมีการเตรียมตัวอย่างเหมาะสมก่อนการเริ่มธุรกิจใหม่จะช่วยลดความเสี่ยงและเพิ่มโอกาสความสำเร็จในธุรกิจที่ตนสนใจได้มากขึ้น

จากเหตุผลข้างต้น ข้าพเจ้าจึงสนใจในการพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาทักษะผู้ประกอบการ โดยใช้เศรษฐกิจชุมชนตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์เป็นฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานที่ตั้ง ประวัติ วัฒนธรรม ประเพณี และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการธุรกิจท้องถิ่นของตนเอง เพื่อให้ นักเรียนมีทักษะผู้ประกอบการเพื่อสังคม เพื่อให้ นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการธุรกิจอย่างยั่งยืน และเพื่อให้ นักเรียนมีความภูมิใจ ตระหนัก และเห็นคุณค่า ของวัฒนธรรมประเพณี และทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นของนักเรียน

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

1. เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานที่ตั้ง ประวัติ วัฒนธรรม ประเพณี และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการธุรกิจท้องถิ่นของตนเอง (K)
2. เพื่อให้ นักเรียนมีทักษะผู้ประกอบการ สามารถจัดการธุรกิจได้อย่างยั่งยืน (P)

3. เพื่อให้นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการเรียนรู้เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการ (P)

4. เพื่อให้นักเรียนมีความภูมิใจ ตระหนัก และเห็นคุณค่า ของวัฒนธรรมประเพณี และทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นของนักเรียน (A)

สาระการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ประวัติความเป็นมาตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์

- ประวัติชุมชนบ้านใหม่
- ประวัติชุมชนบ้านสามหลัง
- ประวัติชุมชนบ้านใหม่ไทยเจริญ
- ประวัติชุมชนบ้านใหม่เขาแก้ว
- ประวัติชุมชนบ้านศรีสมบูรณ์
- ประวัติชุมชนบ้านใหม่ไทยชนะศึก

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ต้นแบบธุรกิจสู่การเป็นผู้ประกอบการ

- ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านใหม่
- ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านสามหลัง
- ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านใหม่ไทยเจริญ
- ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านใหม่เขาแก้ว
- ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านศรีสมบูรณ์
- ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านใหม่ไทยชนะศึก

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การจัดการธุรกิจอย่างยั่งยืน

- แนวคิดการแนวความคิดการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน
- ความรับผิดชอบต่อธุรกิจในมิติสิ่งแวดล้อม
- ความรับผิดชอบต่อธุรกิจในมิติสังคม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การออกแบบโมเดลธุรกิจ

- แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำโมเดลธุรกิจ (Business Model Canvas)
- การจัดทำโมเดลธุรกิจ (Business Model Canvas)
- การนำเสนอโมเดลธุรกิจ (Business Model Canvas)

คำอธิบายรายวิชา เรื่อง การพัฒนาทักษะผู้ประกอบการโดยใช้เศรษฐกิจชุมชนตำบลเขาแก้ว ศรีสมบูรณ์เป็นฐานการเรียนรู้ เวลา 20 ชั่วโมง

ศึกษาประวัติความเป็นมาตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ เช่น ศึกษาประวัติความเป็นมาตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ เช่น ประวัติชุมชนบ้านใหม่ ประวัติชุมชนบ้านสามหลัง ประวัติชุมชนบ้านใหม่ไทยเจริญ ประวัติชุมชนบ้านใหม่เขาแก้ว ประวัติชุมชนบ้านศรีสมบูรณ์ และประวัติชุมชนบ้านใหม่ไทยชนะศึก เป็นต้น ศึกษาตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในพื้นที่ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ เช่น ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านใหม่ ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านสามหลัง ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านใหม่ไทยเจริญ ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านใหม่เขาแก้ว ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านศรีสมบูรณ์ ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านใหม่ไทยชนะศึก เป็นต้น ศึกษาการจัดการธุรกิจอย่างยั่งยืน เช่น แนวคิดการแนวความคิดการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน ความรับผิดชอบต่อธุรกิจในมิติสิ่งแวดล้อม ความรับผิดชอบต่อธุรกิจในมิติสังคม เป็นต้น และศึกษาวิธีการจัดทำโมเดลธุรกิจการ (Business Model Canvas) และการนำเสนอโมเดลธุรกิจ (Business Model Canvas) เป็นต้น

โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ กระบวนการทางภูมิศาสตร์ กระบวนการทางเศรษฐกิจ กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ การถอดบทเรียน กระบวนการตัดสินใจ กระบวนการคิดแก้ปัญหา การคิดอย่างมีวิจารณญาณ กระบวนการทำงานเป็นทีม การมีส่วนร่วม การใช้เทคโนโลยี เพื่อให้เกิดทักษะการเป็นผู้ประกอบการ ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะกระบวนการคิดขั้นสูง ทักษะความเข้าใจในความแตกต่างของวัฒนธรรมและกระบวนการคิดข้ามวัฒนธรรม ทักษะการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และทักษะการใช้เทคโนโลยี

ผลการเรียนรู้

1. เข้าใจเกี่ยวกับสถานที่ตั้ง ประวัติ วัฒนธรรมประเพณี ในท้องถิ่นของตนเอง
2. สามารถถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับสถานที่ตั้ง ประวัติ วัฒนธรรมประเพณี ในท้องถิ่นของตนเองได้
3. มีความภูมิใจ ตระหนัก และเห็นคุณค่า ของวัฒนธรรมประเพณี ในท้องถิ่นของนักเรียน
4. สามารถสร้างและพัฒนาสื่อเพื่อแนะนำแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนเองได้
5. เกิดแรงบันดาลใจในการพัฒนาธุรกิจในพื้นที่ของนักเรียน
6. มีทักษะเกี่ยวกับการจัดการธุรกิจอย่างยั่งยืน

7. มีทักษะผู้ประกอบการเพื่อสังคม สู่การจัดการธุรกิจในห้องถิ่นอย่างยั่งยืน
8. ตระหนักและเห็นคุณค่าของทรัพยากรการในห้องถิ่นของตนเอง
9. สามารถออกแบบและนำเสนอโมเดลธุรกิจได้
10. ตระหนักและเห็นคุณค่าของการพัฒนาธุรกิจในห้องถิ่นอย่างยั่งยืน

โครงสร้างรายวิชา เรื่อง การพัฒนาทักษะผู้ประกอบการโดยใช้เศรษฐกิจชุมชนตำบลเขาแก้ว ศรีสมบูรณ์เป็นฐานการเรียนรู้ (เวลา 20 ชั่วโมง)

ที่	หน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระสำคัญ	สาระการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)	คะแนน
1	ประวัติความ เป็นมา ตำบล เขาแก้ว ศรีสมบูรณ์	1. นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ สถานที่ตั้ง ประวัติ วัฒนธรรมประเพณี ในท้องถิ่นของ ตนเอง (K) 2. นักเรียนสามารถ ถ่ายทอดเรื่องราว เกี่ยวกับสถานที่ตั้ง ประวัติ วัฒนธรรม ประเพณี ในท้องถิ่น ของตนเองได้ (P) 3. นักเรียนมีความ ภูมิใจ ตระหนัก และ เห็นคุณค่า ของ วัฒนธรรมประเพณี ในท้องถิ่นของ นักเรียน (A)	ศึกษาประวัติความ เป็นมาตำบลเขาแก้ว ศรีสมบูรณ์ เช่น ประวัติชุมชนบ้านใหม่ ประวัติชุมชนบ้านสาม หลัง ประวัติชุมชน บ้านใหม่ไทยเจริญ ประวัติชุมชนบ้านใหม่ เขาแก้ว ประวัติชุมชน บ้านศรีสมบูรณ์ และ ประวัติชุมชนบ้านใหม่ ไทยชนะเลิศ เป็นต้น	1. ประวัติชุมชน บ้านใหม่ 2. ประวัติชุมชน บ้านสามหลัง 3. ประวัติชุมชน บ้านใหม่ไทยเจริญ 4. ประวัติชุมชน บ้านใหม่เขาแก้ว 5. ประวัติชุมชน บ้านศรีสมบูรณ์ 6. ประวัติชุมชน บ้านใหม่ไทย ชนะศึก	6	30
2	ต้นแบบ ธุรกิจ สูการเป็น	1. นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ ตัวอย่างธุรกิจที่	ศึกษาตัวอย่างธุรกิจที่ ประสบความสำเร็จใน พื้นที่ตำบลเขาแก้วศรี	1. ตัวอย่างธุรกิจที่ ประสบความสำเร็จ ในชุมชนบ้านใหม่	6	30

ที่	หน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระสำคัญ	สาระการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)	คะแนน
	ผู้ประกอบการ	ประสบความสำเร็จในท้องถิ่นของตนเอง (K) 2. นักเรียนสามารถสร้างและพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ธุรกิจ ในท้องถิ่นของตนเองได้ (P) 3. นักเรียนเกิดแรงบันดาลใจในการพัฒนาธุรกิจท้องถิ่นของนักเรียน (A)	สมบูรณ์ เช่น ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านใหม่ ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านสามหลัง ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านใหม่เขาแก้ว ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านศรีสมบูรณ์ และตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านใหม่ไทยชนะเลิศ เป็นต้น	2. ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านสามหลัง 3. ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านใหม่ไทยเจริญ 4. ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านใหม่เขาแก้ว 5. ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านศรีสมบูรณ์ 6. ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านใหม่ไทยชนะเลิศ		
3	การจัดการธุรกิจอย่างยั่งยืน	1. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการธุรกิจอย่างยั่งยืน (K) 2. นักเรียนให้มีทักษะผู้ประกอบการเพื่อสังคมสู่การดำเนินธุรกิจ ในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน (P) 3. นักเรียนตระหนักและเห็นคุณค่าของทรัพยากรในท้องถิ่นของตนเอง (A)	ศึกษาการจัดการธุรกิจอย่างยั่งยืน เช่น แนวคิดการแนวคิดการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน ความรับผิดชอบต่อธุรกิจ ในมิติสิ่งแวดล้อม และความรับผิดชอบต่อธุรกิจ ในมิติสังคม เป็นต้น	1. แนวคิดการแนวคิดการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน 2. ความรับผิดชอบต่อธุรกิจ ในมิติสิ่งแวดล้อม 3. ความรับผิดชอบต่อธุรกิจ ในมิติสังคม	3	15

ที่	หน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระสำคัญ	สาระการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)	คะแนน
4	การออกแบบโมเดลธุรกิจ	1. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบโมเดลธุรกิจ (K) 2. นักเรียนสามารถออกแบบและนำเสนอโมเดลธุรกิจได้ (P) 3. นักเรียนตระหนักและเห็นคุณค่าของการดำเนินธุรกิจในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน (A)	ศึกษาวิธีการจัดทำโมเดลธุรกิจการ เช่น แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำโมเดลธุรกิจ การจัดทำโมเดลธุรกิจ (Business Model Canvas) และการนำเสนอโมเดลธุรกิจ (Business Model Canvas) เป็นต้น	1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำโมเดลธุรกิจ (Business Model Canvas) 2. การจัดทำโมเดลธุรกิจ (Business Model Canvas) 3. การนำเสนอโมเดลธุรกิจ (Business Model Canvas)	5	25
รวม					20	100

ผังมโนทัศน์กิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาทักษะผู้ประกอบการโดยใช้เศรษฐกิจชุมชนตำบล
เขาแก้วศรีสมบูรณ์เป็นฐานการเรียนรู้ (เวลา 20 ชั่วโมง)

<p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ประวัติความเป็นมา ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ (6 ชั่วโมง)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ประวัติชุมชนบ้านใหม่ 2. ประวัติชุมชนบ้านสามหลัง 3. ประวัติชุมชนบ้านใหม่ไทยเจริญ 4. ประวัติชุมชนบ้านใหม่เขาแก้ว 5. ประวัติชุมชนบ้านศรีสมบูรณ์ 6. ประวัติชุมชนบ้านใหม่ไทยชนะศึก 	<p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ต้นแบบธุรกิจสู่การเป็นผู้ประกอบการ (6 ชั่วโมง)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านใหม่ 2. ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านสามหลัง 3. ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านใหม่ไทยเจริญ 4. ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านใหม่เขาแก้ว 5. ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านศรีสมบูรณ์ 6. ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านใหม่ไทยชนะศึก
<p>กิจกรรมเสริมสร้างทักษะผู้ประกอบการโดยใช้สถานประกอบการธุรกิจชุมชน ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์เป็นฐานการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย</p>	
<p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การจัดการธุรกิจอย่างยั่งยืน (3 ชั่วโมง)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. แนวคิดการแนวคิดการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน 2. ความรับผิดชอบต่อธุรกิจในมิติสิ่งแวดล้อม 3. ความรับผิดชอบต่อธุรกิจในมิติสังคม 	<p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การออกแบบโมเดลธุรกิจ (5 ชั่วโมง)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำโมเดลธุรกิจ (Business Model Canvas) 2. การจัดทำโมเดลธุรกิจ (Business Model Canvas) 3. การนำเสนอโมเดลธุรกิจ (Business Model Canvas)
<p>สมรรถนะ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ทักษะการเป็นผู้ประกอบการ 2. ทักษะการทำงานเป็นทีม 3. ทักษะกระบวนการคิดขั้นสูง 4. ทักษะการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 5. ทักษะการใช้เทคโนโลยี 6. ทักษะความเข้าใจในความแตกต่างของวัฒนธรรมและกระบวนการคิดข้ามวัฒนธรรม 	<p>Task</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การจัดทำแผนที่เดินดิน เป็นต้น 2. การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์สื่อแนะนำธุรกิจ 3. การจัดทำโมเดลธุรกิจ

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

หลักสูตรการพัฒนาทักษะผู้ประกอบการโดยใช้เศรษฐกิจชุมชนตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์เป็นฐานการเรียนรู้ มีแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ประวัติความเป็นมาประวัติความเป็นมาตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์

เน้นการสร้างความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ สภาพทางภูมิศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น ประวัติชุมชนบ้านใหม่ ประวัติชุมชนบ้านสามหลัง ประวัติชุมชนบ้านใหม่ไทยเจริญ ประวัติชุมชนบ้านใหม่เขาแก้ว ประวัติชุมชนบ้านศรีสมบูรณ์ และประวัติชุมชนบ้านใหม่ไทยชนะเลิศ เป็นต้น ผ่านกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ และกระบวนการทางภูมิศาสตร์ในการจัดทำแผนที่เดินดิน จากนั้นร่วมกันถอดบทเรียนโดยใช้ หลัก 3Rs คือ การทวนซ้ำและตีความจากสิ่งที่ได้พบได้ยิน (Revoice) สรุปความจากสิ่งที่เข้าใจ (Recap) และสะท้อนคิดจากสิ่งที่ได้เรียนรู้ (Reflection) ทบทวน และตีความจากสิ่งที่ได้เรียนรู้สรุปความจากสิ่งที่เข้าใจ และสะท้อนคิดจากสิ่งที่ได้เรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ต้นแบบธุรกิจสู่การเป็นผู้ประกอบการ

เป็นการให้นักเรียนได้เรียนรู้ และศึกษาตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในท้องที่ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ เช่น ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านใหม่ ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านสามหลัง ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านใหม่ไทยเจริญ ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านใหม่เขาแก้ว ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านศรีสมบูรณ์ และตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านใหม่ไทยชนะเลิศ เป็นต้น โดยใช้กระบวนการเรียนรู้จากต้นแบบ (Cognitive Apprenticeship) มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดแรงบันดาลใจในการพัฒนาและต่อยอดธุรกิจของตนเองต่อไปในอนาคต รวมทั้งให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ธุรกิจ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การจัดการธุรกิจอย่างยั่งยืน

เน้นการสร้างความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับแนวคิดการแนวคิดการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน ความรับผิดชอบของธุรกิจในมิติสิ่งแวดล้อม เช่น การบริหารจัดการพลังงาน การบริหารจัดการน้ำ การบริหารจัดการขยะ ของเสีย และมลพิษ และการบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก และความรับผิดชอบต่อธุรกิจในมิติสังคม เช่น การปฏิบัติต่อพนักงาน ความรับผิดชอบต่อลูกค้า การบริหารจัดการคู่ค้า และการพัฒนาชุมชนและสังคม สร้างความตระหนักถึงปัญหาสังคมต่าง ๆ เป็นต้น

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การออกแบบโมเดลธุรกิจ

เป็นการฝึกให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการโดยให้นักเรียนได้ออกแบบ ออกแบบโมเดลธุรกิจ (Business Model Canvas) โดยใช้เศรษฐกิจชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ ใช้การเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่ม โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันออกแบบโมเดลธุรกิจขึ้น จากทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นและให้นักเรียนแต่ละกลุ่มได้นำเสนอโมเดลธุรกิจที่จัดทำขึ้น

แนวทางการใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้

1. ใช้สื่อการเรียนรู้ เช่น วิดีทัศน์ power point เพื่อบอกเล่าเรื่องราวประวัติศาสตร์ความเป็นมาของตำบลเขแก้วศรีสมบูรณ์
2. ใช้แหล่งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตในการศึกษาประวัติความเป็นมาตำบลเขแก้วศรีสมบูรณ์ ตลอดจนพื้นที่เพื่อศึกษาข้อมูลจริงเพื่อจัดทำจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์สื่อแนะนำการท่องเที่ยว และแผนที่เดินดิน
3. ใช้โปรแกรมการออกแบบในการสอนให้เกิดทักษะในการผลิตสื่อ เช่น canva tiktok youtube เป็นต้น
4. ใช้ใบความรู้และสมุดบันทึกประสบการณ์การเรียนรู้และสะท้อนความก้าวหน้าของตนเอง ในระหว่างเรียน
5. ใช้สื่อการเรียนรู้ประเภทบุคคล ปราชญ์ชาวบ้าน ตลอดจน บุคคลที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทางเข้ามาช่วยให้ความรู้

แหล่งเรียนรู้

1. อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ
2. โปรแกรมที่ช่วยสร้างสรรค์ในการผลิตสื่อ
3. ตัวอย่างธุรกิจท่องเที่ยวที่ประสบความสำเร็จของตำบลเขแก้วศรีสมบูรณ์

เว็บไซต์สำหรับศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม

1. อำเภอทุ่งเสลี่ยม <https://www.govesite.com/Thungsaliem/index.php?p=1>
2. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช: <http://portal.dnp.go.th/Main>
3. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม: <http://www.mnre.go.th>
4. จังหวัดสุโขทัย: <http://www.sukhothai.go.th>
5. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย: <https://www.tat.or.th/th>

แนวทางการวัดและประเมินผล

การวัดผลและประเมินผลตามหลักสูตรการพัฒนาทักษะผู้ประกอบการโดยใช้เศรษฐกิจชุมชนตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์เป็นฐานการเรียนรู้ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญของ นักเรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ หรือบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่เพียงใด การวัดผลและประเมินผลตามหลักสูตรนี้ดำเนินไปควบคู่กับการจัดการเรียนการสอน เน้นการประเมินตามสภาพจริง ใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย ได้แก่ ครูผู้สอนเป็นผู้ประเมินเอง นักเรียนประเมินเอง เพื่อนนักเรียนประเมินเอง หรือผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมิน โดยครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านเจตคติ แบ่งการ ประเมินได้เป็น 3 ระยะ คือ การประเมินผลก่อนเรียน ประเมินระหว่างเรียน และประเมินผลหลังเรียน ดังนี้

1. การประเมินผลก่อนเรียน คือ การวัดและประเมินก่อนเรียนแต่ละสาระเพื่อให้ได้ข้อมูลความรู้พื้นฐานของผู้เรียนในเรื่องนั้น ซึ่งทั้งนักเรียนและครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ในการวางแผนการเรียนรู้อาจจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในสาระนั้นได้อย่างเหมาะสม

2. การประเมินผลระหว่างเรียน คือ การตรวจสอบความก้าวหน้าหรือพัฒนาการของนักเรียนด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จากการเรียนรู้และการร่วมกิจกรรมของนักเรียน โดยเทียบกับ ผลการวัดและประเมินก่อนเรียน การวัดและประเมินระหว่างเรียน จะทำให้ได้ข้อมูลที่บ่งบอกถึงพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อนำไปเป็นข้อมูลที่ใช้ในการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน โดยใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย ได้แก่ การประเมินภาระงานที่ได้รับมอบหมาย การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน การประเมินภาคปฏิบัติ การประเมินตนเองด้วยการบันทึกสะท้อนคิดการเรียนรู้ ผลจากการประเมินสามารถนำมาใช้ในการปรับปรุง แก้ไขให้หลักสูตรสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. การประเมินหลังเรียน คือ การตรวจสอบผลการเรียนของผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จากการเรียนรู้และการร่วมกิจกรรมของผู้เรียน โดยมีการประเมินผลหลังเรียนโดยใช้หลักสูตร ดังนี้

3.1 ประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ โดยตรวจแผนที่เดินดินที่นักเรียนจัดทำขึ้น

3.2 ประเมินทักษะการใช้เทคโนโลยี โดยตรวจสอบสื่อประชาสัมพันธ์สื่อธุรกิจ

3.3 ประเมินความรู้ความเข้าใจและทักษะการเป็นผู้ประกอบการ โดยตรวจโมเดลธุรกิจที่นักเรียนออกแบบและการนำเสนอโมเดลธุรกิจ

การตัดสินผลการเรียน กำหนดเป็นระดับผลการเรียน 8 ระดับ คือ

4	หมายถึง ผลการเรียนดีเยี่ยม	ช่วงคะแนนเป็นร้อยละ 80 – 100
3.5	หมายถึง ผลการเรียนดีมาก	ช่วงคะแนนเป็นร้อยละ 75 – 79
3	หมายถึง ผลการเรียนดี	ช่วงคะแนนเป็นร้อยละ 70 – 74
2.5	หมายถึง ผลการเรียนค่อนข้างดี	ช่วงคะแนนเป็นร้อยละ 55 – 59
2	หมายถึง ผลการเรียนน่าพอใจ	ช่วงคะแนนเป็นร้อยละ 50 – 54
1.5	หมายถึง ผลการเรียนพอใช้	ช่วงคะแนนเป็นร้อยละ 55 – 59
1	หมายถึง ผลการเรียนผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด	ช่วงคะแนนเป็นร้อยละ 50 – 54
0	หมายถึง ผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ	ช่วงคะแนนเป็นร้อยละ 0 – 49

ภาคผนวก ข แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ค่ายกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา
ตอนปลาย เรื่อง การพัฒนาทักษะผู้ประกอบการโดยใช้เศรษฐกิจชุมชนเป็นฐาน
การเรียนรู้

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
ค่ายกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ระดับชั้น มัธยมศึกษาตอนปลาย
เรื่อง การพัฒนาทักษะผู้ประกอบการโดยใช้เศรษฐกิจชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้

สาระสำคัญ

ศึกษาประวัติความเป็นมาตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ และสำรวจตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ และศึกษาวิธีการจัดทำโมเดลธุรกิจ (Business Model Canvas) และการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ธุรกิจ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อเสริมศักยภาพผู้เรียนให้มีศักยภาพและทักษะในการเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคม
2. เพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่แก่นักเรียนสำหรับการประกอบอาชีพในอนาคต
3. เพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ให้กับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย

สาระการเรียนรู้

1. ประวัติความเป็นมาตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์
2. ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์
3. โมเดลธุรกิจ (Business Model Canvas)
4. การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ธุรกิจ

กิจกรรมการเรียนรู้

1. กิจกรรมสำรวจชุมชน

1.1 ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 7 กลุ่ม

1.2 จากนั้นครูนำนักเรียนแต่ละกลุ่ม ออกสำรวจตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ ได้แก่ ธุรกิจผักออร์แกนิก ธุรกิจเครื่องจักสาน ธุรกิจการทำไม้กวาด ธุรกิจตัดเย็บเสื้อผ้า ธุรกิจขนมไทย ธุรกิจเบเกอรี่โฮมเมด และธุรกิจแปรรูปอาหาร

1.3 จากนั้นให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันเรียนรู้การดำเนินธุรกิจในแต่ละตัวอย่างพร้อมทั้งร่วมกันสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ เพื่อนำข้อมูลไปจัดทำโมเดลธุรกิจในกิจกรรมถัดไป โดยมีแนวคำถาม เช่น

1.3.1 ลูกค้าคือใคร? หรือ Customer Segments (CS): ใครคือกลุ่มเป้าหมายของธุรกิจ ยิ่งเป็นเจ้าของกิจการยิ่งควรระบุให้ลึก ให้ชัด ยิ่งชัดยิ่งดี จะช่วยในการนำเสนอคุณค่าของสินค้าให้ได้ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่สุด เช่น กลุ่มคนรักสุขภาพ ที่มีระดับรายได้ปานกลาง อาศัยอยู่ในเมือง เป็นต้น

1.3.2 คุณค่าของสินค้า/บริการคืออะไร? หรือ Value Proposition (VP): คุณค่าของสินค้าบริการ ที่ส่งมอบให้ลูกค้า จะต้องตอบโจทย์ความต้องการ หรือแก้ปัญหาให้กับกลุ่มลูกค้าเป้าหมายได้ เช่น อาหารกล่องเพื่อสุขภาพที่ส่งถึงบ้าน/ที่ทำงาน พร้อมบริการช่วยคำนวณคุณค่าทางโภชนาการในแต่ละมื้อ เป็นต้น

1.3.3 ขายผ่านช่องทางไหน? หรือ Channels (CH): ช่องทางการสื่อสาร และช่องทางการส่งมอบสินค้า แบบไหนที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย และมีประสิทธิภาพมากที่สุดเช่น หน้าร้าน เว็บไซต์ แอปพลิเคชัน เป็นต้น

1.3.4 สร้างสายสัมพันธ์กับลูกค้าได้อย่างไร? หรือ Customer Relationships (CR): ธุรกิจมีวิธีการสร้างและรักษาความสัมพันธ์กับลูกค้าอย่างไรบ้าง เพื่อให้เกิดการใช้สินค้าบริการต่อเนื่อง รวมถึงบอกต่อเช่น ระบบสมาชิกสะสมแต้ม การบริการหลังการขาย เป็นต้น

1.3.5 โครงสร้างรายได้เป็นอย่างไร หรือ Revenue Streams (RS): รายได้ของธุรกิจจะมาจากทางไหนบ้าง เช่น ยอดขาย ส่วนแบ่งจากค่าสินค้าบริการ ค่าสมาชิก หรือค่าโฆษณา เป็นต้น

1.3.6 ทรัพยากรของบริษัทคืออะไร หรือ Key Resources (KR): ธุรกิจนั้นต้องการทรัพยากรใดบ้างในการดำเนินธุรกิจเช่น เงินลงทุน เทคโนโลยีต่าง ๆ รวมไปถึงทรัพยากรบุคคล เป็นต้น

1.3.7 กิจกรรมที่ขับเคลื่อนธุรกิจคืออะไร หรือ Key Activities (KA): งานหลักของธุรกิจคืออะไร เทียบกับคู่แข่งเป็นอย่างไร จะสามารถสร้างกิจกรรม หรือ Solutions ใหม่ ๆ ให้ลูกค้าได้อย่างไรบ้างเช่น ทำอาหาร บรรจุกล่อง ส่งอาหาร โปรโมทร้าน เป็นต้น

1.3.8 คู่ค้าคือใคร หรือ Key Partners (KP): หุ้นส่วนหรือคู่ค้าทางธุรกิจเป็นใครได้บ้าง ที่จะช่วยส่งเสริม หรือเติมเต็มให้ธุรกิจแข็งแกร่งมากขึ้นเช่น ผู้ที่ขายวัตถุดิบอาหารให้กับร้านผู้ให้เช่าสถานที่ เป็นต้น

1.3.9 ค่าใช้จ่ายหลักของธุรกิจคืออะไร หรือ Cost Structure (CS): คือค่าใช้จ่ายที่เป็นต้นทุนของธุรกิจ เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าวัตถุดิบ ค่าแรงงาน ค่าการตลาด เป็นต้น

2. กิจกรรมออกแบบโมเดลธุรกิจ (Business Model Canvas)

2.1 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำความรู้ที่ได้จากการออกสำรวจตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ มาจัดทำเป็นแผนธุรกิจตามที่นักเรียนแต่ละกลุ่มได้สัมภาษณ์ผู้ประกอบการ โดยจัดทำเป็นโมเดลธุรกิจ (Business Model Canvas)

2.2 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอโมเดลธุรกิจ (Business Model Canvas) พร้อมทั้งให้เพื่อน ๆ แต่ละกลุ่มร่วมกันซักถามในประเด็นที่สนใจ

3. กิจกรรมออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์ธุรกิจ

3.1 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันออกแบบธุรกิจของตนเอง โดยจัดทำเป็นสื่อประชาสัมพันธ์ธุรกิจ โดยใช้แอปพลิเคชัน canvas

3.2 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอสื่อประชาสัมพันธ์ธุรกิจหน้าชั้นเรียน

4. กิจกรรมถอดบทเรียน

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ และถอดบทเรียนที่ได้จากการอบรมโครงการพัฒนาทักษะผู้ประกอบการเพื่อสังคม โดยใช้เศรษฐกิจชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ประเมินผลการเรียนรู้จากชิ้นงาน ดังนี้

1. โมเดลธุรกิจ
2. การนำเสนอโมเดลธุรกิจ
3. การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ธุรกิจ

สื่อ/แหล่งเรียนรู้

1. ตัวอย่างธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ ได้แก่
2. โมเดลธุรกิจ (Business Model Canvas)
3. แอปพลิเคชัน canvas

The Business Model Canvas		ผลิตภัณฑ์ (ประเภทธุรกิจ) :	แบรนด์ชื่อ :	รูป :	version
Key Partners พันธมิตรหรือเครือข่ายธุรกิจ	Key Activities กิจกรรมสำคัญที่ทำให้เกิดสินค้า	Value Propositions คุณค่า,คุณประโยชน์ให้กับลูกค้า	Customer Relationships การสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า	Customer Segments กลุ่มลูกค้าเป้าหมาย	
	Key Resources ทรัพยากรสำคัญ		Channels ช่องทางในการเข้าถึงลูกค้า		
Cost Structure ต้นทุนทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับสินค้า		Revenue Streams แหล่งเงินของรายได้			

โมเดลธุรกิจ (Business Model Canvas)

ภาคผนวก ค แบบสัมภาษณ์แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะ
การเป็นผู้ประกอบการบนฐานชุมชนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
อำเภอทุ่งเสลี่ยมจังหวัดสุโขทัย

แบบสัมภาษณ์

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการ
บนฐานชุมชนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย
(สำหรับครู)

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้การสัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....วันเดือนปี ที่สัมภาษณ์.....

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน.....

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์

กรอบแนวคิด: เป็นการศึกษาองค์ความรู้ด้านการจัดการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรและ
สภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างกิจกรรมเสริม
หลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการบนฐานชุมชนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอน
ปลาย อำเภอทุ่งเสลี่ยม ได้แก่ กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน คือ
ผู้อำนวยการโรงเรียนชัยมงคลพิทยา หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ และ ครูกลุ่มสาระสังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชัยมงคลพิทยา ประกอบด้วยประเด็น
คำถาม ดังนี้

ข้อที่ 1 ด้านผู้เรียน: ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการหรือไม่ อย่างไร

.....
.....

ข้อที่ 2 ด้านครูผู้สอน: ครูผู้สอนมีการสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการหรือไม่ อย่างไร

.....
.....

ข้อที่ 3 ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้: ผู้เรียนสามารถศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการจาก
สื่อและแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนด้วยตนเองได้หรือไม่ อย่างไร

.....
.....

แบบสัมภาษณ์

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการ
 บนฐานชุมชนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย
 (สำหรับนักเรียน)

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้การสัมภาษณ์

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์.....วันเดือนปี ที่สัมภาษณ์.....
 ชั้น/ห้อง.....

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์

กรอบแนวคิด: เป็นการศึกษาองค์ความรู้ด้านทัศนคติ ความคิดเห็น ในการเรียนกิจกรรม
 พัฒนาผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย การสร้างกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะการ
 เป็นผู้ประกอบการบนฐานชุมชนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอทุ่งเสลี่ยม ได้แก่
 กลุ่มผู้เรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชัยมงคลพิทยา ประกอบด้วยประเด็นคำถาม
 ดังนี้

ข้อที่ 1 ด้านผู้เรียน: นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการหรือไม่ อย่างไร

.....

ข้อที่ 2 ด้านครูผู้สอน: ครูผู้สอนมีการสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการหรือไม่ อย่างไร

.....

ข้อที่ 3 ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้: นักเรียนสามารถศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการ
 จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนด้วยตนเองได้หรือไม่ อย่างไร

.....

แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม
ต่อการทำกิจกรรมการเรียนรู้การพัฒนาทักษะผู้ประกอบการ
โดยใช้เศรษฐกิจชุมชนตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์เป็นฐานการเรียนรู้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้การสัมภาษณ์

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์.....วันเดือนปี ที่สัมภาษณ์.....
 ชั้น/ห้อง.....

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์

กรอบแนวคิด: เป็นการศึกษาทัศนคติ ความคิดเห็น ภายหลังจากการทำกิจกรรมการเรียนรู้การพัฒนาทักษะผู้ประกอบการโดยใช้เศรษฐกิจชุมชนตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์เป็นฐานการเรียนรู้ ได้แก่ กลุ่มผู้เรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชัยมงคลพิทยา ประกอบด้วยประเด็นคำถาม ดังนี้

ข้อที่ 1 มีความรู้สึกต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การพัฒนาทักษะผู้ประกอบการโดยใช้เศรษฐกิจชุมชนตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์เป็นฐานการเรียนรู้ในครั้งนี้หรือไม่ อย่างไร

.....

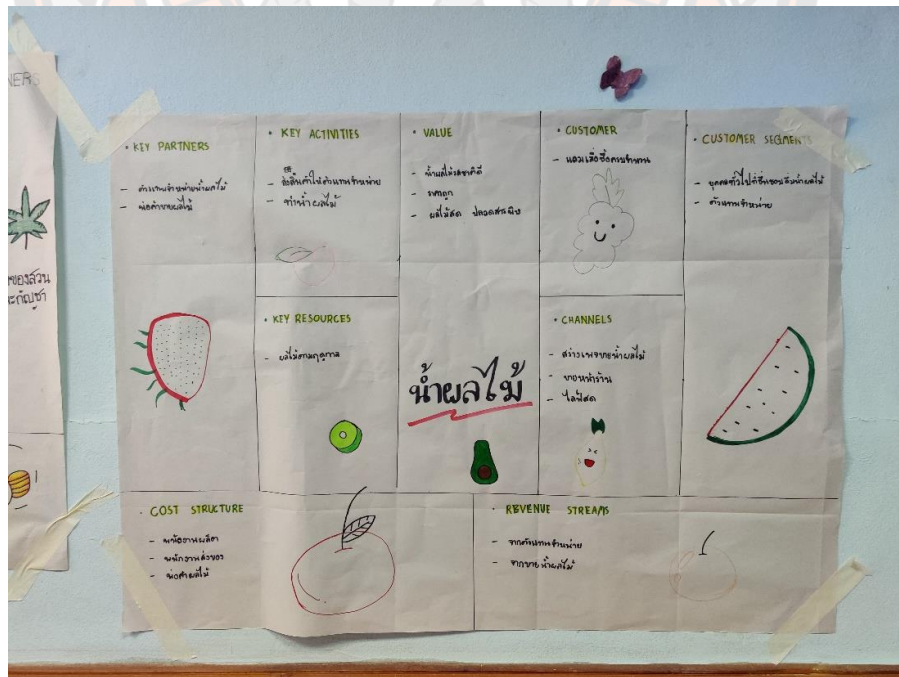
ข้อที่ 2 พบปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การพัฒนาทักษะผู้ประกอบการโดยใช้เศรษฐกิจชุมชนตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์เป็นฐานการเรียนรู้ในครั้งนี้หรือไม่ อย่างไร

.....

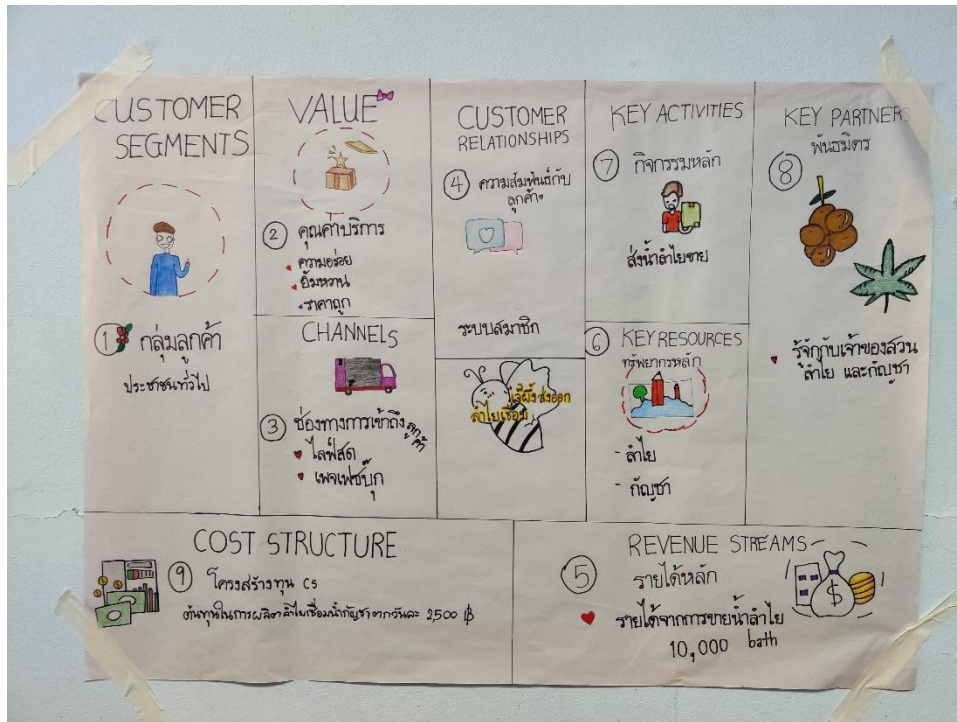
ข้อที่ 3 มีวิธีการต่อยอดองค์ความรู้ของตัวเองอย่างไรบ้าง หลังจากการเรียนรู้การพัฒนาทักษะผู้ประกอบการโดยใช้เศรษฐกิจชุมชนตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์เป็นฐานการเรียนรู้

.....

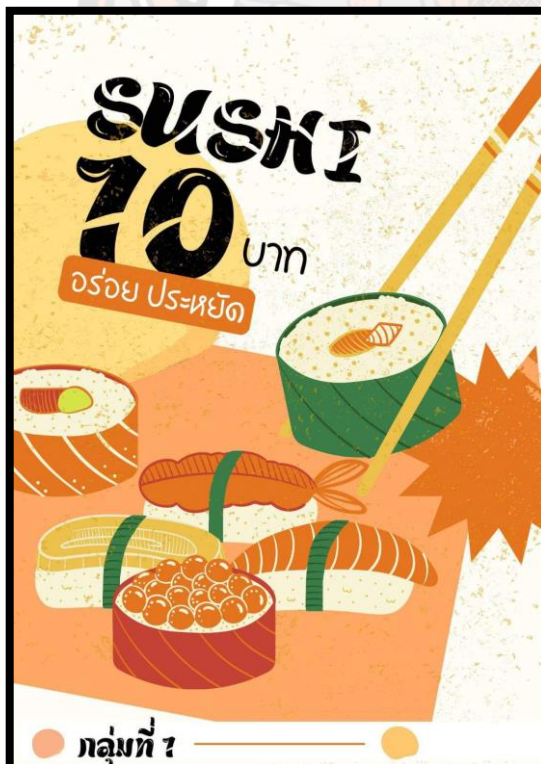
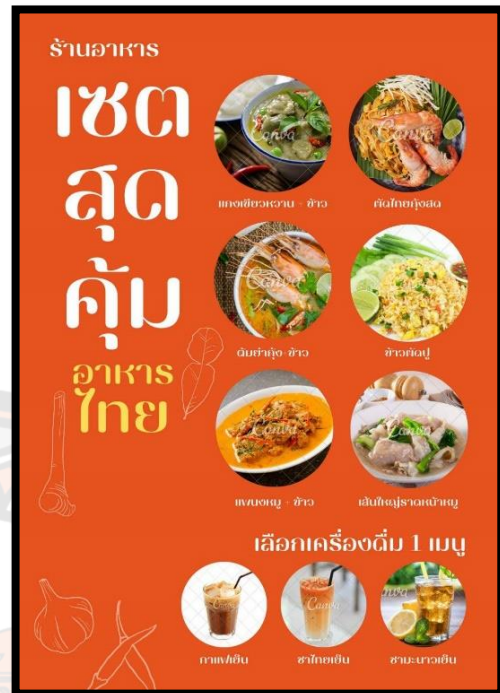
ภาคผนวก ง ตัวอย่างผลงานของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมเสริมสร้างทักษะผู้ประกอบการโดยใช้สถานประกอบการธุรกิจชุมชนตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์เป็นฐานการเรียนรู้

ภาพกิจกรรมการเรียนรู้การออกแบบและนำเสนอโมเดลธุรกิจ (Business Model Canvas)

ภาพกิจกรรมการเรียนรู้การออกแบบและนำเสนอโมเดลธุรกิจ (Business Model Canvas)

ภาพกิจกรรมออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์ธุรกิจโดยใช้แอปพลิเคชัน Canva

บราวนี่ตาหวาน

ทำให้คนมีความสุขเพิ่ม 100%

น้ำผลไม้ BY กระบะไทย

มอบประโยชน์ของผลไม้ให้คุณ 100%

อิมจังหมูกระท้า

ราคา ถูก สง ฟรี delivery

เนื้อเยอะ น้ำจิ้มแจ่ม
ผักหลากหลาย เครื่องดื่มหลาย

อภิเชษฐ์
นิชา
เจษฎาพร

ร้านกาแฟ 3 สหาย

ดื่มดื่มด้วยความเข้มข้นของกาแฟแท้
06.00น.-18.00น

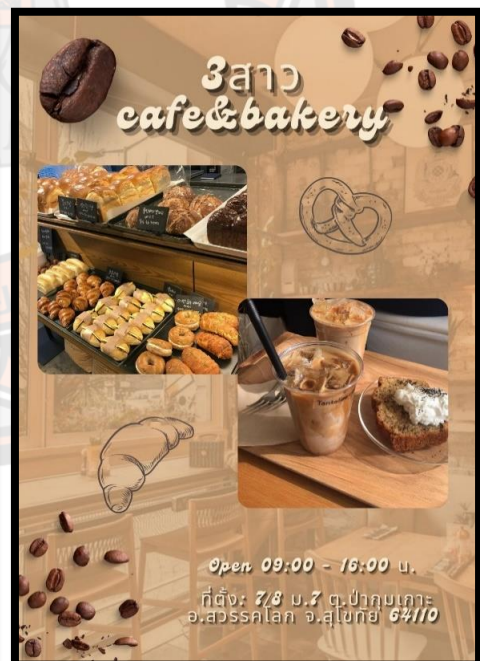
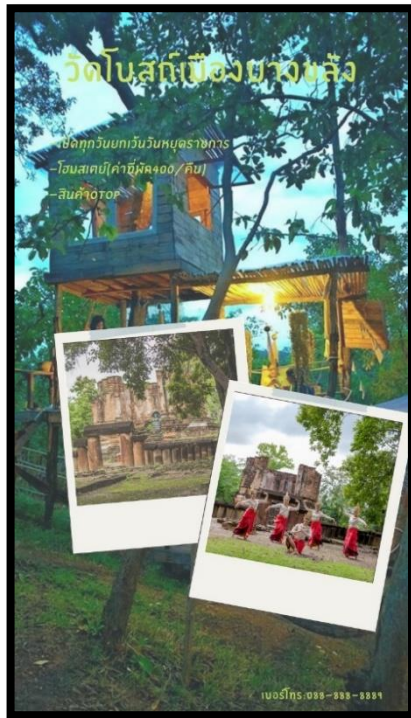
15% OFF

ภาพกิจกรรมออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์ธุรกิจโดยใช้แอปพลิเคชัน Canva

ภาพกิจกรรมออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์ธุรกิจโดยใช้แอปพลิเคชัน Canva

ภาพกิจกรรมออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์ธุรกิจโดยใช้แอปพลิเคชัน Canva

ภาพกิจกรรมออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์ธุรกิจโดยใช้แอปพลิเคชัน Canva